

Leven in Vlissingen

KENNISCENTRUM
ZEEUWSE SAMENLEVING

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Brede welvaart	7
3	Bevolking	17
4	Beleving	26
5	Signalen van kwetsbaarheid	37
6	Werken	46
7	Ondernemen	57
8	Wonen	70
9	Milieu	85
10	Verbondenheid en vertrouwen	96
11	Leven in Vlissingen: terugblik en doorkijk	106
Onderzoeksverantwoording		113
Colofon		116

Portretten inwoners

Willem	34
Jan	54
Susanne	82



1 Inleiding

1 Inleiding

Aanleiding en vraagstelling

De gemeente Vlissingen heeft ambities. Zo wil de gemeente in 2040 een hot spot zijn van delta-innovatie (Gemeente Vlissingen, 2021). Met zijn strategisch gelegen havengebied is de gemeente onderdeel van het North Sea Port district, waar onlangs een nieuwe Regio Deal voor is toegekend. Daarnaast loopt het investeringsprogramma 'Wind in de zeilen' als compensatie voor het afketsen van de komst van een marinierskazerne in Vlissingen. Ook wil de gemeente, door middel van het programma Sociale Samenhang, zorgen dat iedereen mee kan doen en niemand buiten de maatschappij belandt (Vlissingen, 2022). De gemeente Vlissingen vindt het juist nu belangrijk om stil te staan bij het eigen profiel en in het bijzonder hoe de eigen inwoners kijken naar de kwaliteit van leven in de stad. Zo kwamen uit het onderzoek Leven in Zeeland al enkele aandachtpunten naar voren als het gaat om de (ervaren) brede welvaart in de gemeente, bijvoorbeeld als het gaat over veiligheid en institutioneel vertrouwen (HZ KCZS, 2021). Hoewel 'Leven in Zeeland 2021' handvatten biedt voor beleid van de Zeeuwse overheden mist, met name voor gemeentelijk beleid, lokale duiding in het verhaal. De ene wijk is immers de andere niet.

Om een scherper beeld te vormen van de brede welvaart in Vlissingen is aan HZ Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving gevraagd om voor de gemeente Vlissingen een regionale verdieping te maken van het onderzoek Leven in Zeeland. *Hoe kijken de inwoners van Vlissingen aan tegen de brede welvaart in hun gemeente? Wat vinden zij van het wonen, werken en leven in Vlissingen en van hun leefomgeving? Hoe verhoudt zich dit tot andere stedelijke gebieden en niet-stedelijke gebieden van Zeeland?* Dit zijn de hoofdvragen in dit verdiepende onderzoek 'Leven in Vlissingen'. De bevindingen kunnen voor de gemeente fungeren als nulmeting en ondersteunen bij het verder inkleuren van het gemeentelijk beleid in de collegeperiode 2022-2026.

Aanpak

De enquêtegegevens van Leven in Zeeland 2021 gelden als basis voor 'Leven in Vlissingen'. In totaal vulden 625 inwoners van Vlissingen de enquête in. Net als in de rapportage Leven in Zeeland staat brede welvaart centraal en worden de CBS-cijfers uit de regionale monitor brede welvaart als vertrekpunt gebruikt (CBS, 2023). Centraal in deze rapportage staan de onderzoeksresultaten over Vlissingen en in het bijzonder gemeente- en wijkcijfers. Aandachtspunt voor Vlissingen is dat, in verband met een te lage respons op de enquête van Leven in Zeeland, voor de wijk Middengebied geen cijfers kunnen worden gepresenteerd. Wel zijn de respondenten uit deze wijk meegenomen en meegewogen in de gepresenteerde cijfers voor de hele gemeente Vlissingen.

Leeswijzer

In deze rapportage kijken we vanuit negen 'vensters' naar de brede welvaart in Vlissingen. We starten met een algemeen beeld van brede welvaart in Vlissingen en relateren dit aan demografische ontwikkelingen in de gemeente. Vervolgens gaan we specifiek in op hoe inwoners kijken naar het leven in de Leven in Vlissingen en naar de aandachtspunten voor de toekomst. Deze aandachtspunten volgens de inwoners zelf vormen vervolgens de basis voor de verdere opbouw van de inhoudelijke vensters. We bespreken eerst de grootste uitdagingen volgens de inwoners zelf. Vervolgens komen de thema's kwetsbaarheid, werken, ondernemen, wonen, milieu en verbondenheid en vertrouwen aan de orde. Tot slot blikken we terug op de belangrijkste bevindingen van deze rapportage en geven wij een doorkijk naar de toekomst.

Referenties

CBS. (2022). *Regionale Monitor Brede Welvaart 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/

Gemeente Vlissingen. (2022). *Samen kunnen we meer! Coalitieakkoord 2022-2026*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/coalitieakkoord_gemeente_vlissingen_2022-2026.pdf

Gemeente Vlissingen. (2021). *Blik op de toekomst - Strategische visie 2040*. Gemeente Vlissingen. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/toekomstvisie_vlissingen_2040_definitief_0.pdf?cb=ttBc5BVl

HZ KCZS. (2022, maart). *Leven in Zeeland 2021*. HZ – Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Geraadpleegd van https://publicaties.kczs.nl/leven-zeeland-2021



2 Brede welvaart

2 Brede welvaart

Het concept 'Brede welvaart' in een notendop

Hoe goed het gaat met een regio wordt vaak afgelezen aan de economische groei in een gebied. Om de staat van een regio af te lezen is het niet voldoende om alleen te kijken naar economische indicatoren. We zien namelijk dat de tevredenheid met leven onder inwoners in gebieden met een minder krachtige economische structuur soms (heel) hoog kan liggen, soms zelfs hoger dan in de meest economisch welvarende gebieden. De laatste jaren wordt daarom steeds vaker gekeken naar de brede welvaart in een regio. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden en wat bijdraagt aan het welbevinden en welzijn van inwoners. Voor sommige inwoners is dit het hebben van een goed inkomen of materieel bezit. Voor anderen is dit wonen in een natuurlijke omgeving, een rijk verenigingsleven en/of saamhorigheid. Brede welvaart gaat ten eerste over hoe inwoners de huidige kwaliteit van het wonen, werken en leven ervaren. Daarnaast gaat brede welvaart over de dimensie 'later'; wat hebben toekomstige generaties nodig om dezelfde mate van welvaart te hebben als de generaties die nu leven. Bij brede welvaart wordt ook over de gemeente-, regio- en landsgrens heen gekeken. De keuzes die we hier maken hebben namelijk ook gevolgen voor de brede welvaart 'elders', oftewel voor de brede welvaart in een andere gemeente, provincie en/of ander land.

Het meten en monitoren van brede welvaart

Brede welvaart is een veelomvattend concept. Internationale, nationale en regionale partijen proberen het concept te meten en te monitoren. De Verenigde Naties, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en het Europees bureau voor statistiek (Eurostat) hebben in de afgelopen jaren een raamwerk ontwikkeld voor het meten van brede welvaart. Zij presenteren binnen dit raamwerk cijfers over de brede welvaart in een land en maken vergelijkingen tussen (met name Westerse) landen mogelijk. Voor Nederland publiceert het CBS elk jaar in mei, op Verantwoordingsdag, de nieuwe cijfers in de landelijke monitor brede welvaart. Naast een landelijk beeld, biedt het CBS ook inzicht in de brede welvaart van een provincie en een gemeente. Aan de hand van indicatoren wordt er gekeken hoe de brede welvaart ervoor staat in de regio. We gebruiken in dit venster de cijfers uit de regionale monitor van het CBS om een eerste beeld te geven van de brede welvaart in de gemeente Vlissingen.

Brede welvaart in de gemeente Vlissingen: bevindingen uit de CBS-monitor

De regionale monitor brede welvaart van het CBS geeft cijfers over brede welvaart in de gemeente Vlissingen. We kijken eerst naar de positie van de gemeente ten opzichte van andere gemeenten in Nederland als het gaat om de brede welvaart in het hier en nu. We gaan daarna in op de indicatoren die gunstig dan wel ongunstig kleuren voor de gemeente.

Thema's en beschikbaarheid van gegevens

In totaal bestaat de regionale monitor brede welvaart van het CBS uit 33 indicatoren. Deze indicatoren omvatten tezamen acht thema's van brede welvaart, te weten: welzijn, materiele welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Niet voor alle gemeenten zijn de gegevens op het volledige pallet aan indicatoren beschikbaar. Zo presenteert het CBS voor de gemeente Vlissingen cijfers over 25 (van de 33) indicatoren. Voor sommige indicatoren geldt dat Vlissingen relatief hoog scoort; voor andere indicatoren scoort de gemeente relatief laag. De relatieve positie van de gemeente wordt bepaald door per indicator, het gemeentecijfer te vergelijken met cijfers van de andere Nederlandse gemeenten.

Vlissingen kent een relatief lage score op brede welvaart

We zien dat de gemeente Vlissingen op relatief veel indicatoren van brede welvaart een lage score heeft. Daarmee behoort de gemeente tot de Nederlandse gemeenten met gemiddeld genomen een lagere mate van brede welvaart. Andere gemeenten in Zeeland die lager scoren op brede welvaart zijn: Sluis, Terneuzen en Noord-Beveland[1]. Op nationaal niveau zijn het doorgaans de grensgemeenten die lager scoren, zoals met name naar voren komt bij de gemeenten in de provincies Groningen en Limburg. De gemeenten in de Randstad en de provincie Noord-Brabant staan daarentegen vaak bovenaan de gemeentelijke ranglijst van brede welvaart. Voorbeelden van hoog scorende gemeenten zijn: Wassenaar, Bergen aan Zee, Amersfoort, Molenlanden, Hilvarenbeek en Eersel.

In de provincie Zeeland is het de gemeente Kapelle die een relatief hoog scoort op brede welvaart (=veel indicatoren bovenaan de ranglijst en weinig indicatoren onderaan de ranglijst).

Enkele opvallende zaken uitgelicht

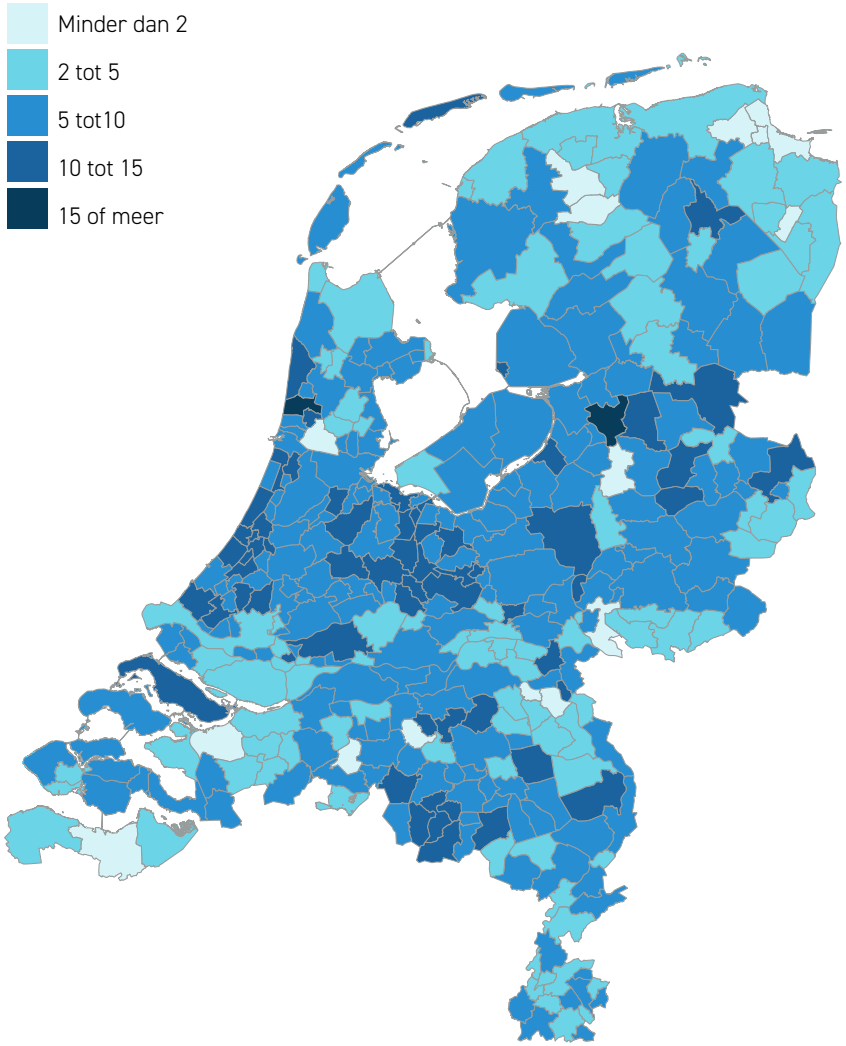
Als we kijken naar de indicatoren die ongunstig dan wel gunstig scoren in de gemeente Vlissingen dan valt een aantal zaken op.

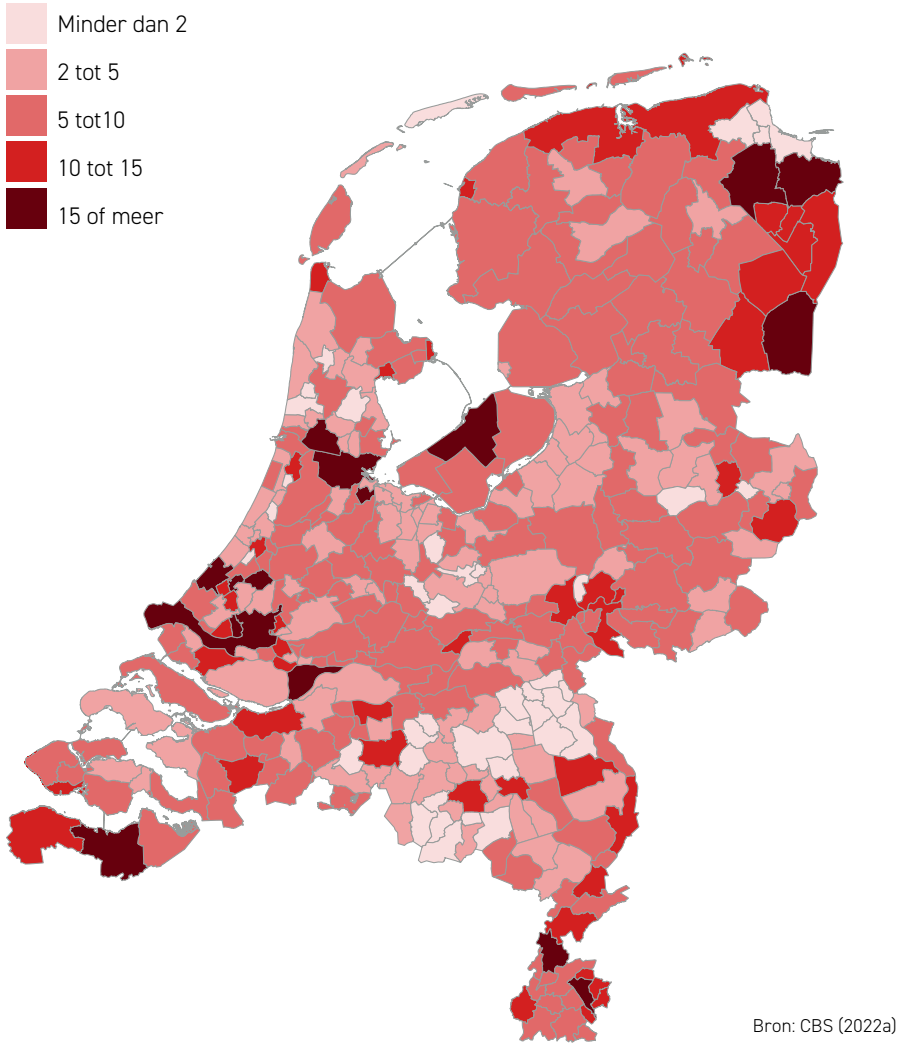
Beperkte materiele welvaart

Ten eerste scoort de gemeente Vlissingen lager op de thema's materiele welvaart en arbeid. Bij de materiele welvaart gaat het om het inkomen dat mensen te besteden hebben en de producten alsook diensten die zij daarmee kunnen aanschaffen. Bij arbeid gaat het om de vraag of inwoners passend betaald werk kunnen vinden. Voor Vlissingen zien we dat inwoners gemiddeld genomen een lager mediaan besteedbaar inkomen hebben en vaker werkloos zijn. Verder zien we dat het deel van de inwoners dat deelneemt aan het arbeidsproces laag ligt (=bruto en netto arbeidsparticipatie) en er relatief weinig hoger opgeleiden in de gemeente wonen.

[1] Ook Raboresearch (2023), het kenniscentrum van de Rabobank, monitort de brede welvaart op gemeenteniveau. Ook uit deze monitor blijkt dat de genoemde Zeeuwse gemeenten, waaronder de gemeente Vlissingen, lager scoren op brede welvaart.

Figuur 2.1 Indicatoren bovenaan (links) en onderaan (rechts) de ranglijst brede welvaart 'hier en nu' per gemeente





Bron: CBS (2022a)

Lagere (ervaren) gezondheid

We zien dat inwoners in de gemeente Vlissingen op het vlak van gezondheid minder brede welvaart ervaren. Zo ligt het percentage inwoners dat de eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart laag. Naast de ervaren gezondheid, scoort de gemeente ook ongunstiger op indicatoren van de objectieve gezondheid van de inwoners. De levensverwachting van inwoners ligt lager dan in veel andere gemeenten van Nederland en het aantal inwoners met een langdurige ziekte of aandoening ligt hoger. Een langdurige ziekte beperkt onder andere de mogelijkheden van inwoners om actief en volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Minder sociale cohesie

Een minder goede gezondheid kan er toe leiden dat inwoners minder maatschappelijk actief zijn. Twee belangrijke bestanddelen van 'de lijm die de samenleving bij elkaar houdt', ook wel aangeduid als sociale cohesie, zijn vertrouwen en maatschappelijke participatie. Op zowel het percentage vrijwilligers alsook het vertrouwen van inwoners in instituties scoort de gemeente Vlissingen relatief laag. Hierbij moet worden aangemerkt dat de hoeveelheid contact en het vertrouwen in de medemens rond het Nederlands gemiddelde ligt en dus niet noemenswaardig afwijkt.

Hoge uitstoot van fijnstof en broeikasgassen

Ten vierde is de emissie van fijnstof en broeikasgassen een punt van aandacht. Beide emissievormen liggen relatief hoog in Vlissingen, ook ten opzichte van andere stedelijke gemeenten in Nederland. Een hoge uitstoot van deze stoffen kan veroorzaakt worden door relatief meer zware industrie of autowegen per inwoner. Te veel aan deze stoffen in deze lucht kan schadelijk zijn voor de gezondheid. De hoge uitstoot in de gemeente hangt vermoedelijk samen met de industrie in het Sloegebied alsook de scheepvaart op de Westerschelde en de Noordzee. Als het gaat om andere aspecten van het milieu, zoals schoon zwemwater en openbaar groen, dan scoort de gemeente Vlissingen rond het Nederlands gemiddelde. Alleen de hoeveelheid natuur per inwoner ligt ondergemiddeld, wat waarschijnlijk grotendeels toe te schrijven is aan het stedelijke karakter van de gemeente.

Tevredenheid met het leven en voorzieningniveau scoren hoog

Vanwege het stedelijke karakter van de gemeente zijn de meeste voorzieningen voor inwoners niet ver weg. Zowel de afstanden tot basisscholen als horecagelegenheden liggen onder het Nederlands gemiddelde. Verder zien we dat, los van objectieve maatstaven zoals inkomen, gezondheid en positie op de arbeidsmarkt, veel inwoners in de gemeente Vlissingen een hoge waardering geven aan hun eigen leven. De gemeente wijkt op dit terrein echter niet betekenisvol af van het gemiddelde. Wel ligt de waardering van de hoeveelheid vrije tijd in de gemeente hoger dan in veel andere gemeenten van Nederland. Beide indicatoren van subjectief welzijn zijn belangrijke aspecten van brede welvaart, omdat deze indicatoren nauw verbonden zijn met hoe inwoners de kwaliteit van leven ervaren.

Toelichting bij tabel 2.1 (volgende pagina): voorbeeld trendmatige ontwikkeling: het mediaan besteedbaar inkomen stijgt, net als in de rest van Nederland (=positieve ontwikkeling voor inwoners Vlissingen). En: de afstand tot de basisschool neemt toe, terwijl deze gemiddeld in Nederland gelijk blijft (=negatieve ontwikkeling voor inwoners Vlissingen).

Noot bij tabel 2.1 (volgende pagina): in deze tabel zijn alleen indicatoren opgenomen waarvoor gemeentelijke cijfers van Vlissingen beschikbaar zijn. Het gaat om 25 van de in totaal 33 indicatoren over brede welvaart in het 'hier en nu'. Merk op dat bij het thema 'Wonen' alleen gegevens over afstanden tot voorzieningen beschikbaar zijn. Gegevens over de subjectieve woonbeleving zijn niet beschikbaar voor de gemeente Vlissingen.

Tabel 2.1 Brede welvaart in het 'hier en nu' volgens het CBS; positie van Vlissingen op de gemeentelijke ranglijst per indicator van brede welvaart

Thema	Indicator	Huidige situatie Vlissingen	Trendmatige ontwikkeling in de periode 2014-2021		
			Vlissingen	Zeeland	Landelijk
Subjectief welzijn	Tevredenheid met het leven				
	Tevredenheid met vrije tijd				
Materiële welvaart	Mediaan besteedbaar inkomen		↑	↑	↑
Gezondheid	Overgewicht		■	■	■
	Ervaren gezondheid		■	■	↑
	Personen met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen				
	Levensverwachting bevolking				
Arbeid	Netto arbeidsparticipatie		↑	↑	↑
	Bruto arbeidsparticipatie		■	↑	■
	Hoogopgeleide bevolking		↑	↑	↑
	Werkloosheid		↓	↓	↓
Wonen	Afstand tot basisschool		↑	■	■
	Afstand tot café e.d.		■	↑	↑
	Afstand tot sportterrein		■	■	■
Samenleving	Contact met familie, vrienden of buren				
	Vertrouwen in instituties				
	Vertrouwen in anderen				
	Vrijwilligerswerk				
Veiligheid	Geregistreerde misdrijven		↓	↓	↓
Milieu	Emissies van fijnstof naar lucht		■	■	↓
	Afstand tot openbaar groen		■	■	■
	Natuur- en bosgebieden		■	■	■
	Broeikasgasemissies per inwoner		↑	■	↓
	Kwaliteit van zwemwater kustwateren				
	Natuurgebied per inwoner		■	■	■

Bovenaan de gemeentelijke ranglijst
In het midden van de gemeentelijke ranglijst
Onderaan de gemeentelijke ranglijst

↑ ↓ Positieve ontwikkeling vanuit perspectief inwoners
■ Geen noemenswaardige verandering
↑ ↓ Negatieve ontwikkeling vanuit perspectief inwoners

Bron: CBS (2022a), eigen bewerking

De ontwikkeling van brede welvaart in Vlissingen in de afgelopen jaren

De regionale monitor van het CBS biedt ook inzicht de ontwikkelingen op de indicatoren van brede welvaart in de afgelopen jaren. Voor 16 van de 25 CBS-indicatoren van brede welvaart zijn middellange trendgegevens beschikbaar. We zien voor de gemeente Vlissingen enkele gunstige ontwikkelingen op vlakken van brede welvaart waar de gemeente nu minder op scoort. Veel van deze ontwikkelingen zien we echter ook landelijk terug.

Materiele welvaart

Voor de thema's materiele welvaart en arbeid – thema's waar Vlissingen nu ongunstig op scoort – zien we enkele positieve ontwikkelingen. Inwoners van de gemeente hebben in de afgelopen jaren steeds meer te besteden. Ook het deel van de inwoners dat deelneemt aan het arbeidsproces neemt toe en het aandeel van de inwoners dat werkloos is neemt af. In de gemeente Vlissingen neemt bovendien het percentage inwoners met een hbo- of wo-opleiding toe. In termen van brede welvaart zijn dit positieve ontwikkelingen voor de gemeente. Als we echter kijken naar de relatieve positie van Vlissingen op deze vlakken dan zal deze waarschijnlijk niet snel verbeteren. Voor heel Nederland zien we namelijk positieve ontwikkelingen op deze indicatoren.

Kwaliteit van de lucht

Op het vlak van schone lucht zijn voor de gemeente Vlissingen ongunstigere ontwikkelingen te zien, met name als de ontwikkelingen worden vergeleken met de landelijke trends op dit vlak. Zo zien we voor Vlissingen dat de broeikasgasemissie per inwoner in de afgelopen jaren is toegenomen terwijl deze landelijke is afgenomen. Ook de emissie van fijnstof naar de lucht daalt gemiddeld in Nederland. In Vlissingen blijft deze vorm van uitstoot constant.

Gezondheid, participatie en vertrouwen

Op het terrein van gezondheid zien we dat steeds meer Nederlands hun eigen gezondheid positief beoordelen. Deze toename in het aandeel inwoners dat de eigen gezondheid als goed of zeer goed beoordeelt is in de gemeente Vlissingen nog niet terug te zien. Voor de andere indicatoren van gezondheid, alsook voor de indicatoren van maatschappelijk vertrouwen en participatie, zijn geen middellange termijn gegevens beschikbaar.

Voorzieningen en veiligheid

Tot slot zien we dat de afstand tot basisscholen in de gemeente Vlissingen is toegenomen. Deze ontwikkeling is niet landelijk terug te zien. Daar staat tegenover dat de afstand tot horecagelegenheden landelijk is toegenomen, terwijl deze in Vlissingen juist gelijk is gebleven. Ook neemt de geregistreerde criminaliteit in Vlissingen af. De gemeente neemt momenteel een middenpositie in als het gaat om het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners. De daling in dit criminaliteitscijfer is ook landelijk terug te zien. We zien echter wel dat het aantal jeugdige verdachten hoog ligt in de gemeente. Zo wordt 3,4 procent van alle jongeren van 12 tot 25 jaar in Vlissingen verdacht van een misdrijf. Dit percentage is het hoogste van alle gemeenten in Nederland (Kessels & Derksen, 2022).

Enkele demografische ontwikkelingen

De demografie en het stedelijke karakter van een gemeente kan invloed hebben op de brede welvaart in een regio. We bespreken hieronder enkele ontwikkelingen voor de gemeente Vlissingen. Waar mogelijk maken we een koppeling met (te verwachte) ontwikkelingen rond brede welvaart.

Bevolkingsgroei

Afgelopen jaar is de bevolkingsomvang van de gemeente Vlissingen toegenomen. In de jaren daarvoor was deze redelijk constant. In 2022 nam het aantal inwoners met ruim 200 personen toe tot een totale omvang van 44.585 (CBS, 2023). In de jaren daarvoor schommelde dit aantal steeds rond de 44.400 inwoners. De toename in het afgelopen jaar komt vooral door een positief migratiesaldo. Het geboorteoverschot is immers negatief wat betekent dat er meer personen overlijden dan er kinderen geboren worden. De instroom van nieuwkomers uit het buitenland was al langer positief voor de gemeente Vlissingen. Opvallender is daarentegen de instroom van nieuwkomers vanuit elders in Nederland. Zo vertrokken er voorheen meer inwoners uit Vlissingen dan er zich vestigden. In 2022 keerde dit om en overtrof de instroom vanuit andere gebieden in Nederland de uitstroom. Volgens prognoses van het CBS zal het aantal inwoners in de gemeente Vlissingen blijven groeien tot 47.000 inwoners in 2050.

Bevolkingssamenstelling

Niet alleen de omvang van de bevolking verandert, ook de samenstelling is aan verandering onderhevig. Het aantal ouderen neemt toe en de relatieve toename van deze groep is groter dan gemiddeld in Zeeland en in Nederland als geheel. In de afgelopen 10 jaar is het aantal ouderen als percentage van de totale bevolkingsomvang in Vlissingen met 4,8 procentpunt gestegen. Ter vergelijking: voor de provincie Zeeland was deze stijging 4,6 procentpunt en voor Nederland 3,8 procentpunt. Tegenover de stijging van het aandeel ouderen staat een daling van het aandeel jongeren in de gemeente. Deze daling is echter minder groot dan elders in Zeeland en in Nederland als geheel. We zien namelijk dat het aandeel jongeren in Vlissingen tussen 2012 en 2022 afnam van 20,8 procent naar 19,3 procent. De daling van 1,5 procentpunt is kleiner dan de daling voor Zeeland (-2,1 procentpunt) en voor Nederland (-2,0 procentpunt).

Demografie in relatie tot (indicatoren van) brede welvaart

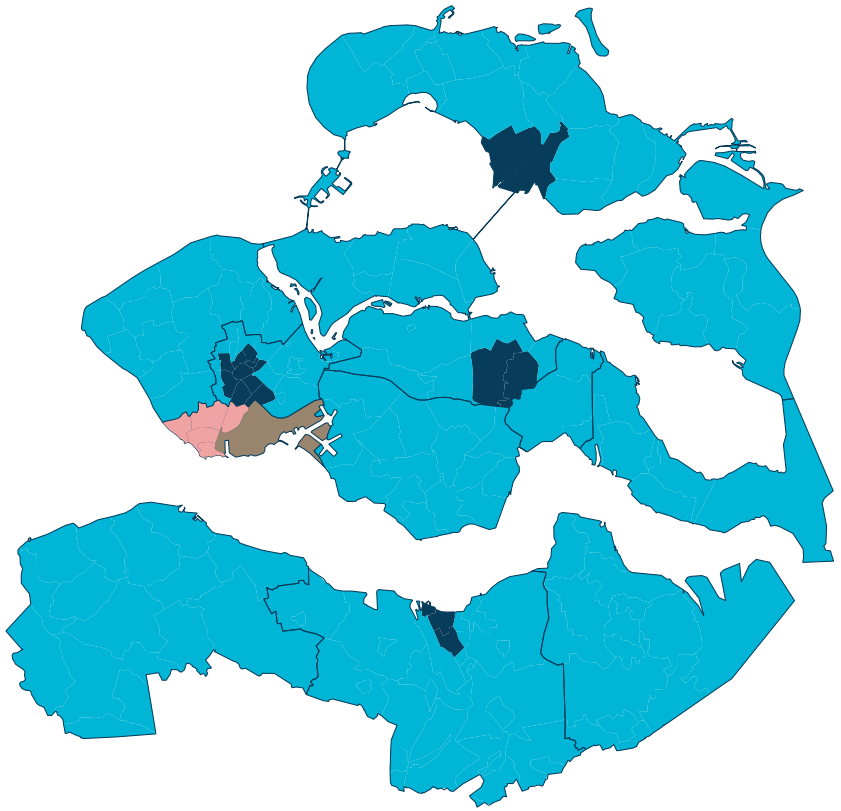
In het licht van de Vlissingse samenleving kunnen de demografische ontwikkelingen gevolgen hebben voor de brede welvaart in de gemeente. Zonder hier compleet te willen zijn, kan de toename van het aandeel ouderen de druk doen laten toenemen op professionele zorg en de mantelzorg. Ook kan de stijging zorgen voor een toenemende vraag naar passende woningen voor senioren. De combinatie van vergrijzing, ofwel de toename van het aandeel ouderen, en ontgroening, ofwel de daling van het aandeel jongeren, zal bovendien ook oplossingen vragen voor de krapte op de regionale arbeidsmarkt. Er zijn steeds meer mensen die met pensioen gaan, terwijl het aantal jongeren dat zich meldt op de arbeidsmarkt beperkt is. We zien de krapte nu al op de Zeeuwse arbeidsmarkt en deze krapte kan vanwege de demografie verder toenemen. Verder zal de ontgroening mogelijk ook uitdagingen bieden op andere vlakken,

zoals het voortbestaan van voorzieningen gericht op kinderen en het verenigingsleven. Hoewel het aantal inwoners in de gemeente toeneemt, zal het de vraag zijn in hoeverre de nieuwkomers zullen zorgen voor de gewenste verjonging van de bevolking. Op dit moment blijft de demografische druk aanwezig[2].

Vlissingen als stedelijk gebied

De gemeente Vlissingen is een stedelijke gemeente. Vlissingen heeft 1.958 verblijfsobjecten per vierkante kilometer en is daarmee de meest stedelijke gemeente van Zeeland[3]. Het heeft daarmee een omgevingsadressendichtheid (OAD) die overeenkomt met gemeenten zoals Papendrecht, Nieuwegein, Krimpen aan den IJssel en 's-Hertogenbosch. Het stedelijke karakter van de gemeente Vlissingen maakt dat het beeld over de staat en ontwikkeling van de lokale samenleving anders kan zijn dan die van niet-stedelijke gemeenten. Eerder berichtte het CBS al dat Nederlandse steden vaak onderaan de gemeentelijke ranglijst staan van brede welvaart dan plattelandsgebieden. Weliswaar kennen steden doorgaans meer materiele welvaart, maar ze zijn vaak minder veilig en schoon en zijn inwoners vaak minder gezond (CBS, 2022b). Het beeld komt dus deels overeen met het geschetste beeld hierboven voor de gemeente Vlissingen.

Figuur 2.2 Voor de vergelijkingen in deze rapportage hanteren we drie gebieden: de gemeente Vlissingen, overige stedelijke wijken en niet-stedelijke wijken in Zeeland.



Bron: CBS (2023), eigen bewerking

[2] Het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van het niet-werkende deel van de bevolking tot het werkende deel van de bevolking.

[3] De omgevingsadressendichtheid van de gemeente Middelburg is 1.755, van de gemeente Goes is 1.366 en van de gemeente Terneuzen is 876.

Om de gemeente Vlissingen in perspectief te plaatsen, zullen wij in deze rapportage de brede welvaart in Vlissingen afzetten tegen de brede welvaart in andere stedelijke wijken van Zeeland en in niet-stedelijke wijken van Zeeland. De kaart hierboven geeft aan welke gebieden volgens het CBS onder 'stedelijk' en 'niet-stedelijk' vallen; wij hanteren dezelfde gebiedsindeling. In Vlissingen worden de wijken Binnenstad, Middengebied, Paauwenburg-Westduin, Lammerenburg en Oost-Souburg aangeduid als stedelijk. Ritthem en omgeving, de Binnen- en buitenhavens en het Sloegebied zijn volgens de definitie van het CBS niet-stedelijk.

De vergelijking tussen Vlissingen en andere stedelijke wijken maakt het mogelijk om te onderzoeken of aspecten van brede welvaart gunstiger, ongunstiger of vergelijkbaar zijn met soortgelijk gebied. Een eventuele lage score die vergelijkbaar is met die in ander stedelijk gebied maakt de gemeente Vlissingen weliswaar niet uniek in het vraagstuk, maar het kan wel vragen om aandacht vanuit de lokale politiek.

Van een globaal beeld naar een scherpere, regionale inkleuring

De CBS-monitor biedt een algemeen beeld van de brede welvaart in de gemeente. Veel gegevens op gemeenteniveau ontbreken in de CBS-monitor. Bovendien biedt het geen inzicht in de specifieke, regionale opgaven van de gemeente. Op basis van ons eigen bevolkingsonderzoek 'Leven in Zeeland' willen wij het beeld voor de gemeente Vlissingen en haar wijken scherper stellen.

Referenties

CBS. (2022a). *Regionale Monitor Brede Welvaart 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/

CBS. (2022b). *Regionale Brede Welvaart 'hier en nu' ten koste van 'later'*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/49/regionale-brede-welvaart-hier-en-nu-ten-koste-van-later-

CBS. (2023). *Kerncijfers wijken en buurten 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85318NED/table?ts=1686302110965

Kessels, R. & Derksen, E. (2022). Criminaliteit: jeugdige verdachten en slachtoffers. In: CBS, *Jaarrapport 2022 Landelijke Jeugdmonitor*, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd van https://longreads.cbs.nl/jeugdmonitor-2022/

Raboresearch. (2023). *Veronderstelde welvaartskloof tussen stad en platteland geen verklaring voor negatieve sentimenten*. Geraadpleegd van www.rabobank.nl/kennis/d011354415-veronderstelde-welvaarts-kloof-tussen-stad-en-platteland-geen-verklaring-voor-negatieve-sentimenten



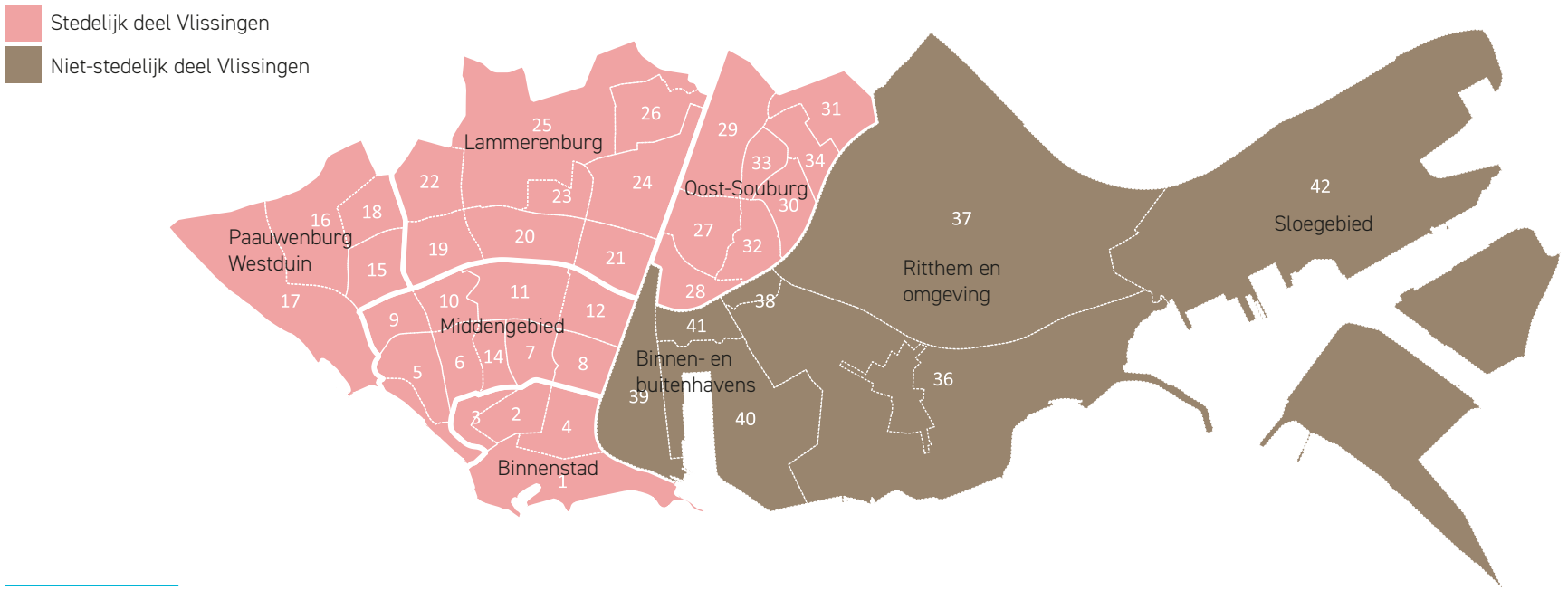
3 Bevolking

3 Bevolking

De samenstelling van de bevolking van een wijk, gemeente of provincie kan een verklaring zijn voor de staat van de brede welvaart in het gebied. We weten bijvoorbeeld dat ouderen kampen met meer en andere gezondheidsproblemen dan jongeren. In een wijk waar dus meer ouderen wonen zal het wijkbeeld over de gezondheid van de inwoners mogelijk anders zijn dan voor een wijk waar relatief veel jonge mensen wonen.

Hoe zien de wijken van Vlissingen er uit als het gaat om de samenstelling van de inwoners en de huishoudens? En welke verschillen zien we tussen de wijken als het gaat om leeftijdsopbouw, herkomst, opleidingsniveau, huishoudsamenstelling en woningvoorraad.

Figuur 3.1 De wijk- en buurtindeling van de gemeente Vlissingen, gebaseerd op CBS-indeling. In de tekst hieronder staan verwijzingen naar de nummers[4].

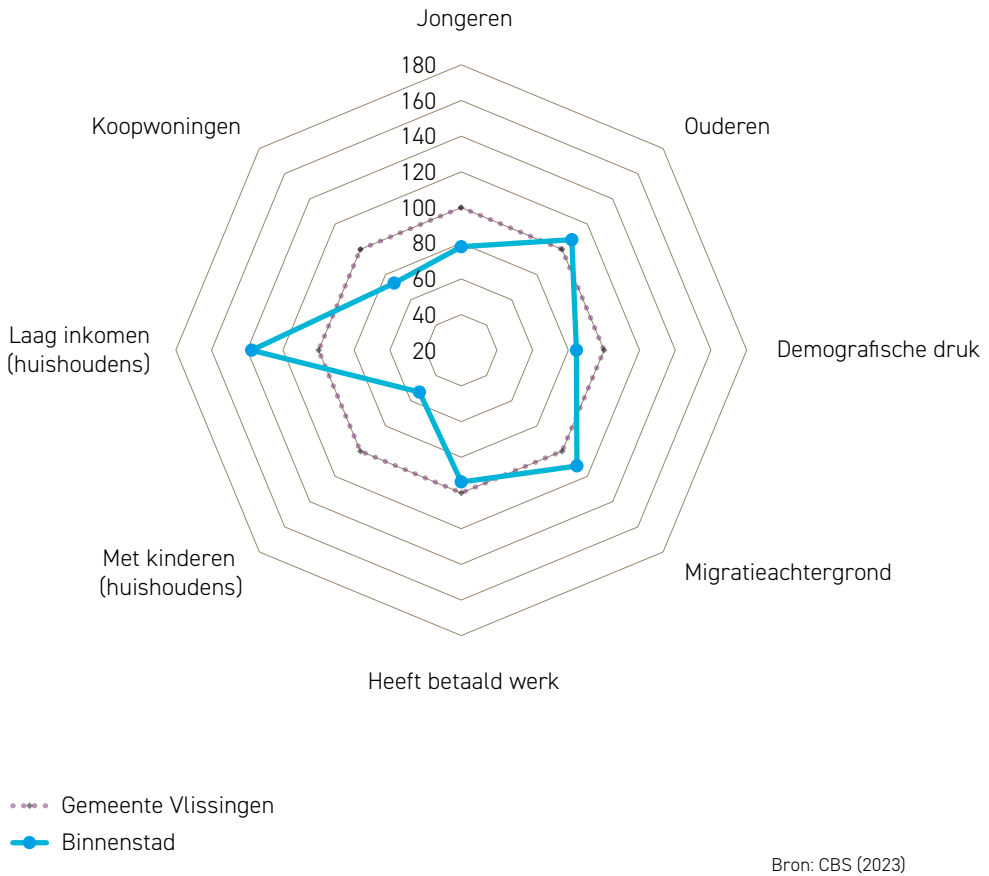


[4] Oost-Souburg en Ritthem en omgeving zijn, volgens de definitie en indeling van het CBS, twee 'wijken' van de gemeente Vlissingen. Als we het in de lopende tekst hebben over de wijken van de gemeente Vlissingen dan bedoelen we ook de dorpen Oost-Souburg en Ritthem.

Binnenstad

De Binnenstad van Vlissingen bestaat uit de buurten 'Oude binnenstad' (1), 'Scheldestraat en omgeving' (2), 'Stadhuisplein en omgeving' (3) en 'Scheldekwartier' (4). In de Binnenstad wonen 8.105 inwoners. Ten opzichte van de rest van Vlissingen wonen er relatief weinig jongeren, weinig gezinnen met jonge kinderen en zijn er veel huurwoningen. De demografische druk ligt in de Binnenstad onder het Vlissings gemiddelde. In de Binnenstad wonen dus relatief weinig jonge inwoners en veel inwoners die nog actief (kunnen) zijn op de arbeidsmarkt. Het aandeel ouderen (=65-plussers) in de Binnenstad is nagenoeg gelijk aan het gemiddelde aandeel in Vlissingen. Het aandeel gezinnen, met name die met kinderen, is laag in de wijk. Ruim de helft van de woningen in de Binnenstad is huur. Verder zien we dat in de Binnenstad ook wat meer inwoners met een migratieachtergrond wonen, de arbeidsparticipatie iets lager ligt en het aandeel huishoudens met een laag inkomen boven het Vlissings gemiddelde ligt.

Figuur 3.2 Algemene (bevolkings)gegevens voor de wijk 'Binnenstad' (indexcijfers[5]; Vlissings gemiddelde=100).



Bron: CBS (2023)

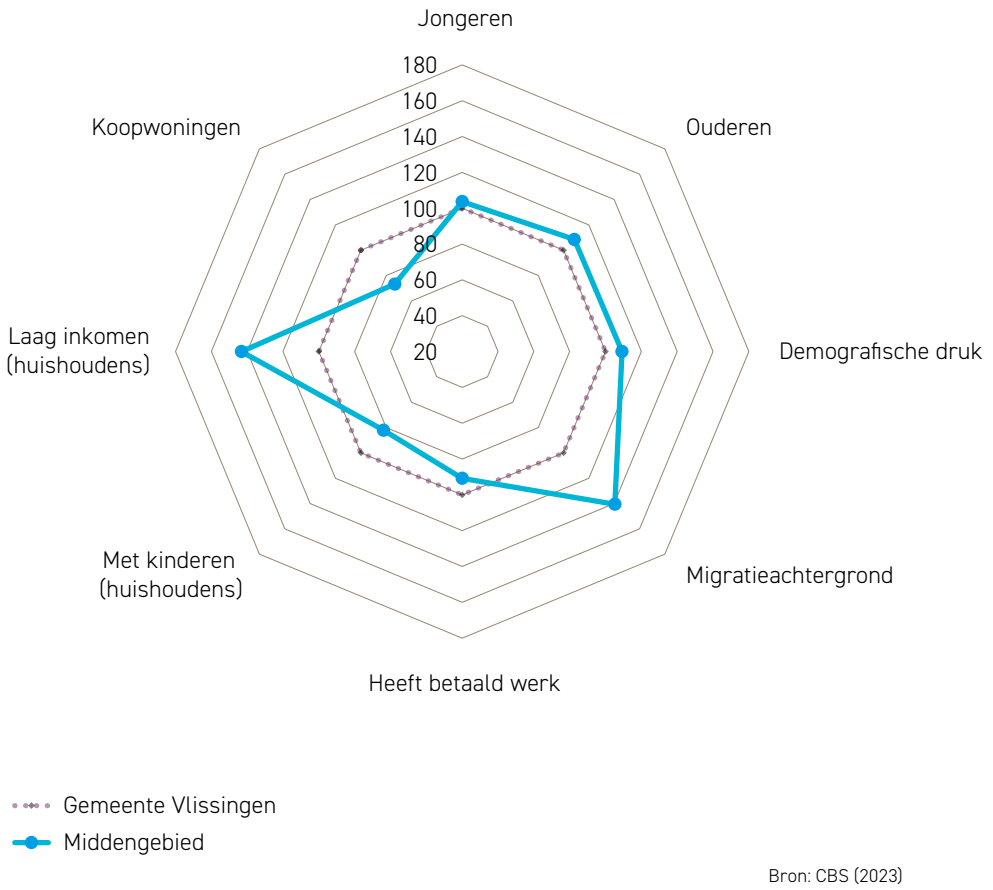
[5] Om de verschillen tussen de wijken beter zichtbaar te maken, zijn de wijkcijfers geïndexeerd. Voor de indexcijfers is het Vlissings gemiddelde telkens op 100 gesteld. In Vlissingen is 25% van de inwoners jonger dan 25 jaar, 24% ouder dan 65 jaar, heeft 27% een migratieachtergrond, heeft 65% van de inwoners van 15 tot 75 jaar betaald werk, heeft 27% van de huishoudens thuiswonende kinderen, heeft 9% van de huishoudens een laag inkomen en betreft 56% van de woningvoorraad een koopwoning. De demografische druk in Vlissingen is 62; dit betekent dat er voor elke 100 werkenden (15-65 jaar), 62 niet-werkenden zijn (jonger dan 15 en 65 en ouder). Wijkcijfer worden verkregen door de indexcijfers te vermenigvuldigen met het Vlissings gemiddelde.

Middengebied

Het middengebied bestaat uit de buurten Vredehof Zuid (5), Bonedijkestraat en omgeving (6), Bloemenland en omgeving Oost (7), Baskensburg Zuid (8), Vredehof Noord (9), Het Fort en omgeving (10), Hercules Segherslaan en omgeving (11), Baskensburg Noord (12), Boulevards Bankert en Evertsen (13), en Bloemenlaan en omgeving West (14). Deze grote wijk is divers en heeft in totaal 10.690 inwoners. In het middengebied wonen relatief veel inwoners met een migratieachtergond, ligt de arbeidsparticipatie lager en zijn er relatief veel huurwoningen. Bijna twee op de vijf inwoners (38%) heeft een migratieachtergrond, terwijl dit voor heel de gemeente op 27 procent ligt. Drie op de vijf inwoners (59%) tussen de 15 en 75 jaar heeft een betaalde baan. Ter vergelijking: in de gemeente Vlissingen is dit 65 procent. Evenals in de Binnenstad bestaat het woningbestand in het Middengebied voor ruim de helft uit huurwoningen. Andere verschillen die we zien met het Vlissings gemiddelde zijn dat iets meer jongeren en iets meer ouderen in de wijk wonen. Ook ligt het aandeel gezinnen met kinderen lager, terwijl het aandeel huishoudens met een laag inkomen hoger ligt.

Er moet hier wel worden opgemerkt dat het Middengebied een grote wijk is met buurten die soms sterk van elkaar verschillen. Zo is de samenstelling van bijvoorbeeld de buurten Vredehof Zuid, en Boulevards Bankert en Evertsen anders dan die in veel andere buurten in het Middengebied. In deze buurten wonen namelijk veel ouderen, weinig inwoners met een migratieachtergrond en zijn er relatief weinig huishoudens met een laag inkomen. In de buurten rond de Bloemenlaan en omgeving heeft daarentegen (bijna) de helft van de inwoners een migratieachtergrond. Ook is het aandeel huishoudens met een laag inkomen in deze buurten hoog.

Figuur 3.3 Algemene (bevolkings)gegevens voor de wijk 'Middengebied' (indexcijfers; Vlissings gemiddelde=100).

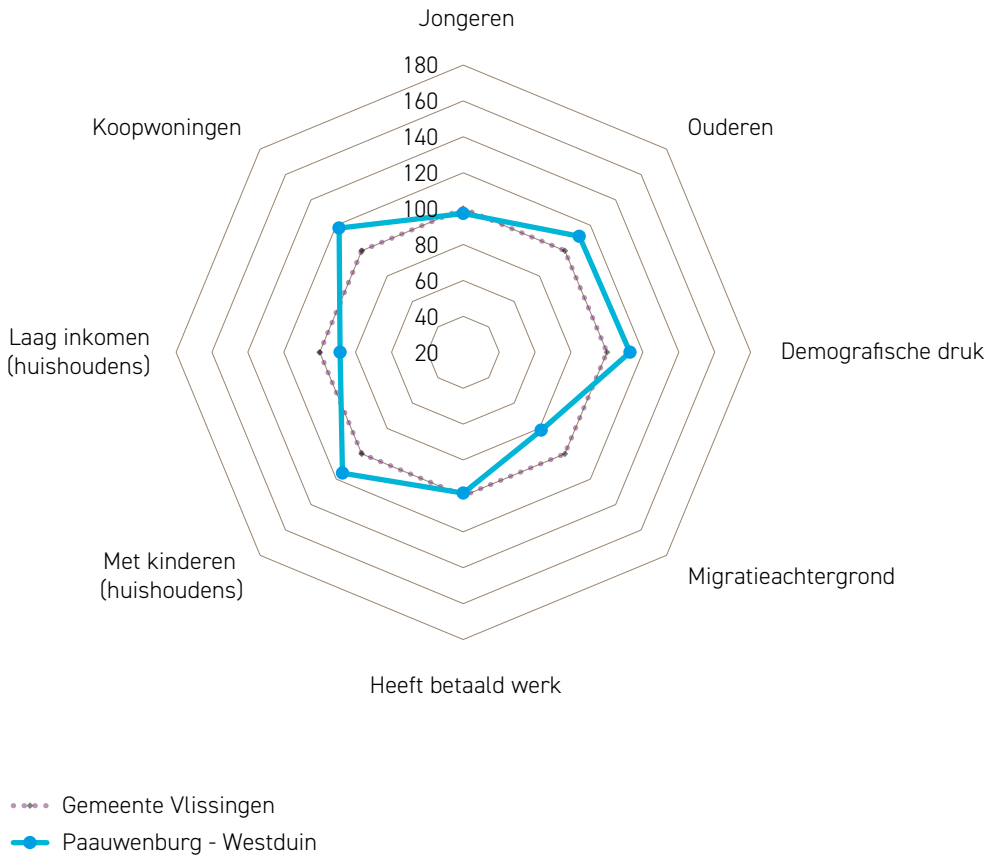


Bron: CBS (2023)

Paauwenburg-Westduin

Paauwenburg-Westduin kent vier buurten, te weten: Paauwenburg Zuidoost (15), Paauwenburg West (16), Westduin (17) en Paauwenburg Noordoost (18). Het meest opvallende aan deze wijk, met haar 5.310 inwoners, is dat er relatief veel ouderen wonen en veel koopwoningen zijn. Het aandeel inwoners van 65 jaar en ouder ligt op 27 procent; voor Vlissingen als geheel is dit 24 procent. Twee op drie woningen in de wijk zijn koop; terwijl dit voor de hele gemeente op 56 procent ligt. Verder zien we dat er relatief weinig inwoners met een migratieachtergrond in Paauwenburg-Westduin wonen en relatief veel gezinnen met kinderen. Binnen de wijk zien we alleen dat de buurt 'Paauwenburg-Zuidoost' afwijkt van dit wijkprofiel. In deze buurt wonen namelijk juist relatief weinig ouderen en veel van de woningen in deze buurt zijn huur.

Figuur 3.4 Algemene (bevolkings)gegevens voor de wijk 'Paauwenburg-Westduin' (indexcijfers; Vlissings gemiddelde=100).

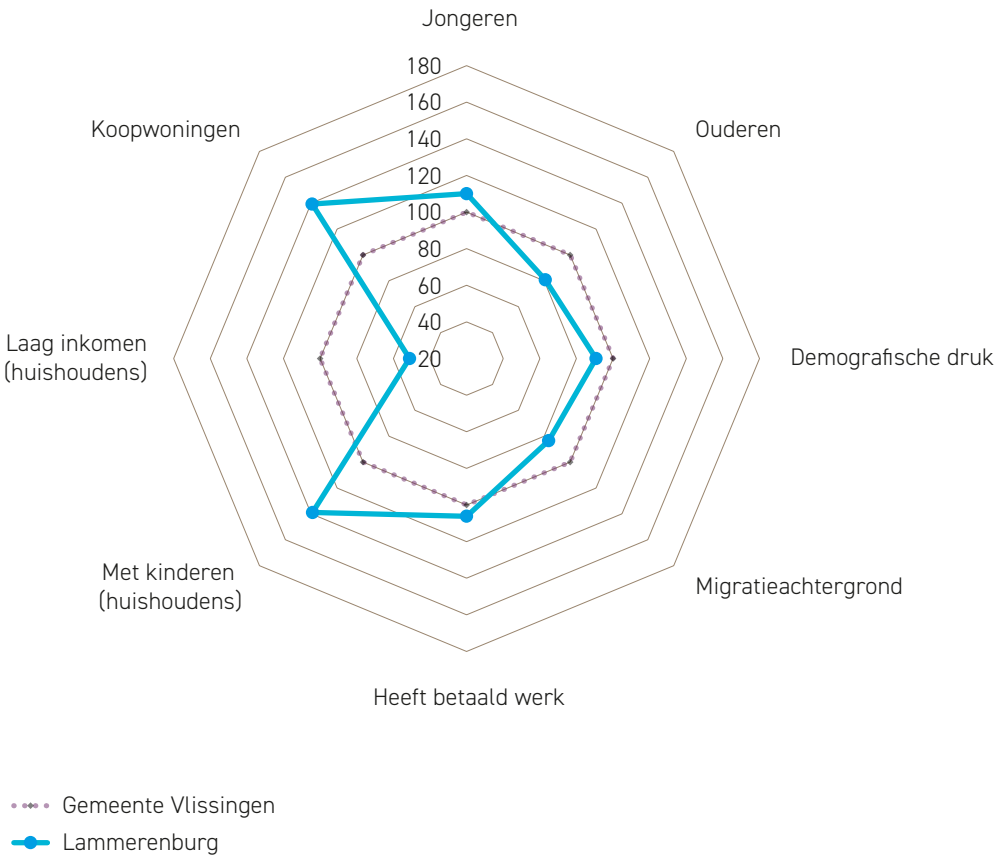


Bron: CBS (2023)

Lammerenburg

De wijk Lammerenburg bestaat uit de buurten Rosenburg (19), Bossenburgh-Weyevliet (20), Westerzicht (21), Lammerenburg (22), Papegaaienburg-Hofwijk (23), West-Souburg (24), landelijk gebied Lammerenburg (25) en Vrijburg (26). De wijk Lammerenburg heeft 9.780 inwoners en kent relatief veel jonge inwoners. Ook het aandeel gezinnen met kinderen ligt hier hoog ook evenals het aandeel koopwoningen. We zien namelijk dat 28 procent van de inwoners in de wijk Lammerenburg jong is (tegenover 25% gemiddeld), 38 procent van de huishoudens in de wijk heeft thuiswonende kinderen (tegenover 27% gemiddeld) en 78 procent van de woningen is koop (tegenover 56% gemiddeld). Verder zien we het aandeel inwoners met een migratieachtergrond beperkt is evenals het aandeel huishoudens met een laag inkomen.

Figuur 3.5 Algemene (bevolkings)gegevens voor de wijk 'Lammerenburg' (indexcijfers; Vlissings gemiddelde=100).

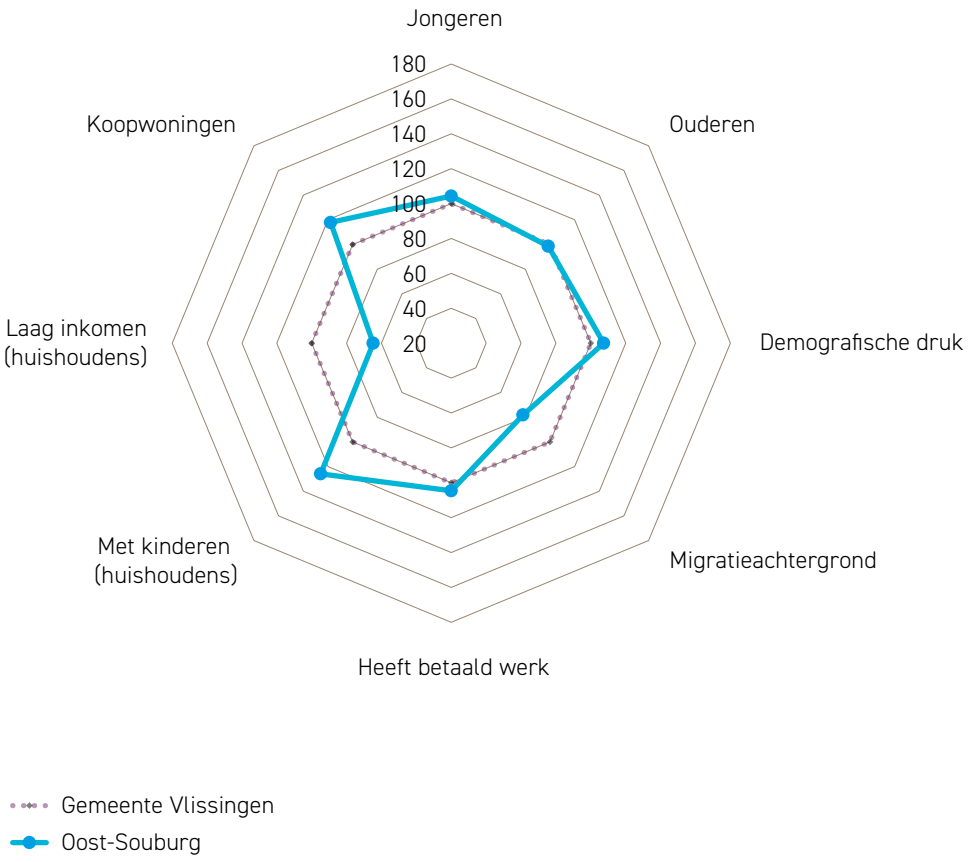


Bron: CBS (2023)

Oost-Souburg

Het dorp Oost-Souburg met haar 10.050 inwoners omvat acht buurten, te weten: Kern Oost-Souburg West (27), Zeewijksingel (28), Schoonenburg – Groot Abeele (29), Molenweg en omgeving (30), Landelijk gebied Oost-Souburg (31), Kern Oost-Souburg Oost (32), Schoonenburg (33) en Souburg-Noord (34). Overeenkomstig met de wijk Lammerenburg, wonen in Oost-Souburg relatief veel gezinnen met kinderen en zijn er met name koopwoningen te vinden. Het percentage gezinnen met kinderen ligt in de wijk op 34 procent. Twee op de drie woningen zijn koopwoningen. Daarnaast wonen er relatief weinig inwoners met een migratieachtergrond en is het aandeel huishoudens met een laag inkomen beperkt. In Oost-Souburg zien we wat verschillen tussen de buurten. Meest opvallende verschil is tussen enerzijds de buurt Zeewijksingel met relatief veel jonge mensen, veel gezinnen met kinderen en veel koopwoningen en anderzijds de buurt Kern Oost-Souburg Oost met relatief veel ouderen, weinig gezinnen en veel huurwoningen.

Figuur 3.6 Algemene (bevolkings)gegevens voor 'Oost-Souburg' (indexcijfers; Vlissings gemiddelde=100).



Bron: CBS (2023)

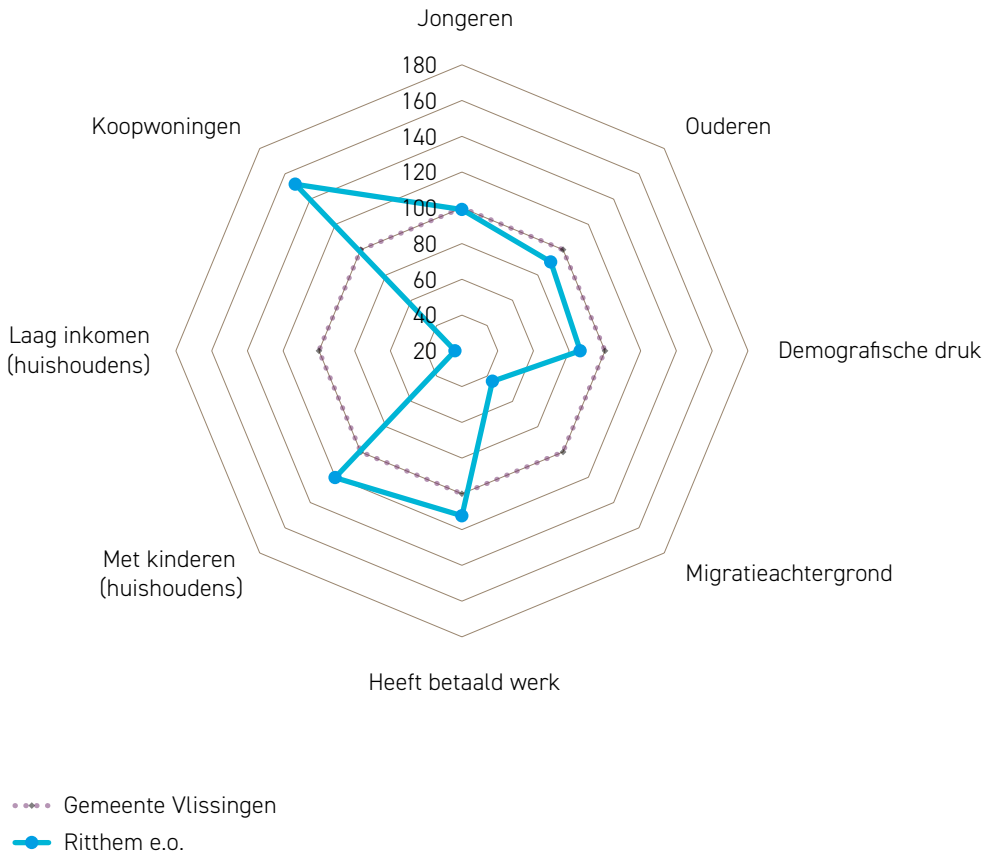
Ritthem en omgeving

Het dorp Ritthem inclusief omgeving is het meest landelijke deel van de gemeente Vlissingen. Het gebied bestaat uit de CBS-buurten Ritthem (35), Rammekens (36), Welzinge (37) en het bedrijventerrein Oost-Souburg Oost (38). In totaal wonen 535 in dit deel van de gemeente. Er wonen relatief weinig inwoners met een migratieachtergrond (12%), de netto arbeidsparticipatie is er hoog (73%) en het dorp kent veel koopwoningen. Ook het aandeel huishoudens met een laag inkomen is beperkt (2%).

Binnen-, buitenhavens en het Sloegebied

De wijk Binnen- en Buitenhavens bestaat uit de Kennishaven (39), Buitenhaven (40), Bedrijventerrein Oost-Souburg-West (41) en het Sloegebied (42). In deze wijk, die met name bestaat uit bedrijven-, haven- en industrieterrein, wonen 115 mensen. Het gaat hier met name om jonge mensen en gezinnen met kinderen. Het Sloegebied heeft geen inwoners en bestaat uit een gedeelte dat in de gemeente Vlissingen ligt (783 hectare) en een gedeelte dat in de aangrenzende gemeente Borsele ligt (1015 hectare; oppervlakte gegevens afkomstig van het CBS (2023)). Tenzij anders vermeld, hebben wij het over het Sloegebied dat behoort tot de gemeente Vlissingen.

Figuur 3.7 Algemene (bevolkings)gegevens voor 'Ritthem en omgeving' (indexcijfers; Vlissings gemiddelde=100).



Bron: CBS (2023)

Beschikbare gegevens voor de Vlissingse wijken

Wij kunnen met ons bevolkingsonderzoek uitspraken doen over de brede welvaart in vijf van de acht CBS-wijken in Vlissingen. Twee wijken vallen af, omdat hier nauwelijks mensen wonen; het gaat om de wijken Binnen- en Buitenhavens en het Sloegebied. In het Middengebied was de respons te laag waardoor wij geen betrouwbare uitspraken kunnen doen over deze wijk. De grenzen die wij hanteren, en die vergelijkbaar zijn met soortgelijk onderzoek in andere regio's van Nederland[6], zijn: een minimale respons in de wijk van 20 procent en, in wijken met minder dan 100 inwoners van 16 jaar en ouder, minimaal 30 respondenten.

Als gegevens over het Middengebied beschikbaar zijn via externe bronnen dan zullen wij de cijfers in het betreffende venster presenteren. De gegevens uit ons bevolkingsonderzoek over het Middengebied worden wel meegenomen in het beeld voor de hele gemeente. Voor het totaalbeeld van de gemeente zijn gegevens namelijk gewogen naar o.a. geslacht, leeftijd en opleidingsniveau (zie ook onze technische verantwoording bij het bevolkingsonderzoek, HZ KCZS (2022)).

De volgende vensters in deze rapportage gaan nader in op de uitkomsten uit ons bevolkingsonderzoek 'Leven in Zeeland'. Een uitzondering betreft het venster Ondernemen. Dat venster is primair gebaseerd op andere databronnen.

[6] Zie bijvoorbeeld Gemeente 's-Hertogenbosch (2022)

Referenties

CBS. (2023). *Kerncijfers wijken en buurten 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85318NED/table?ts=1686302110965

Gemeente 's -Hertogenbosch. (2022). *Wijk- en buurtmonitor 2022*. Afdeling Onderzoek & Statistiek. Geraadpleegd van https://www.s-hertogenbosch.nl/wijkenbuurtmonitor

HZ KCZS. (2022, maart). *Leven in Zeeland 2021*. HZ – Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Geraadpleegd van https://publicaties.kczs.nl/leven-zeeland-2021



4 Beleving

4 Beleving

IN HET KORT

- Grote meerderheid inwoners in Vlissingen tevreden met het leven.
- De tevredenheid met de Zeeuwse samenleving ligt in de gemeente hoog, maar desondanks lager dan in veel andere gemeenten van Zeeland.
- Inwoners wensen met name verbetering van de veiligheid op straat, gevolgd door verbetering van de (gezondheids)zorg en de werkgelegenheid.
- Als het gaat om de lagere tevredenheid met de samenleving en de wens tot het verbeteren van de veiligheid dan vallen de Binnenstad en Oost-Souburg op.
- In Paauwenburg-Westduin, waar de tevredenheid met het leven het hoogst ligt, is het oordeel en de verwachting over de samenleving bovengemiddeld positief.

In dit venster beschrijven we hoe tevreden inwoners van Vlissingen zijn met hun leven alsook met de samenleving als geheel. Daarbij hebben wij ook aandacht voor de ontwikkelingen die inwoners verwachten in de nabije toekomst. Verwachten zij dat de samenleving er op vooruit zal gaan, er op achteruit zal gaan, of staan ze hier neutraal in? Het venster wordt afgesloten met een analyse van de thema's die volgens de inwoners meer aandacht verdienen in de lokale politiek.

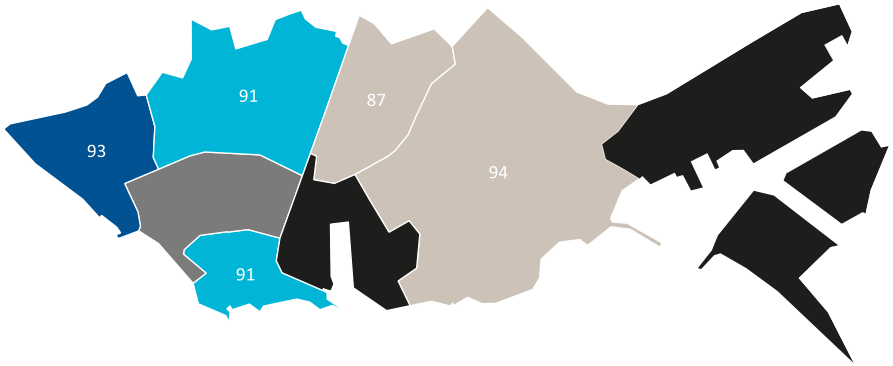
Subjectief welzijn

Veel Vlissingse inwoners tevreden met het eigen leven

Zeven op de acht inwoners (89 procent) in de gemeente Vlissingen zeggen (zeer) tevreden te zijn met het leven en geven het eigen leven een rapportcijfer van een 7 of hoger. Dit aandeel ligt hoger dan in ander stedelijk gebied van Zeeland. Zo geeft 84 procent van de inwoners in andere stedelijke wijken van Zeeland het eigen leven een rapportcijfer van 7 of hoger. Opvallend is dat we over het algemeen zien dat de tevredenheid met het leven lager ligt onder inwoners van stedelijk gebied dan onder inwoners van niet-stedelijk gebied (Van Beuningen & Akkermans, 2020). Kijken we naar Vlissingen dan zien we dit dus niet terug onder haar inwoners.

Op wijkniveau zien we dat de tevredenheid met het leven vooral hoog is in de wijken Paauwenburg-Westduin, Lammerenburg en de Binnenstad. In de andere wijken van Vlissingen zijn inwoners ongeveer even tevreden met het leven als in veel andere wijken van Zeeland.

Figuur 4.1 Tevredenheid met het leven, naar woonwijk (% inwoners)



Bron: Leven in Zeeland (2021)

Minder tevredenheid over de samenleving als geheel

Hoewel inwoners in Vlissingen meer tevreden zijn met het leven dan inwoners in ander stedelijk gebied, zijn de inwoners minder tevreden met de samenleving als geheel. Van de Vlissingse inwoners zegt 85 procent tevreden te zijn over de Zeeuwse samenleving. In andere stedelijk gebied van Zeeland ligt dit aandeel op 89 procent.

De meningen zijn verdeeld over de toekomst van de Zeeuwse samenleving

We hebben in het bevolkingsonderzoek ook gevraagd hoe inwoners aankijken tegen de toekomst van de Zeeuwse samenleving: kijken zij hier rooskleurig, neutraal of juist somber tegenaan?

De inwoners van Vlissingen zijn meer verdeeld dan elders in Zeeland als het gaat om hun verwachtingen voor de toekomst. Enerzijds zien we een groep van ongeveer 16 procent die met name positieve ontwikkelingen verwacht in de Zeeuwse samenleving. Anderzijds is er een groep van ongeveer gelijke omvang die verwacht dat de samenleving er op achteruit zal gaan. Deze verdeeldheid is groter dan in veel andere regio's van Zeeland. Gemiddeld zien we namelijk dat 13 procent van de Zeeuwen een vooruitgang verwacht tegenover 11 procent die een achteruitgang verwacht.

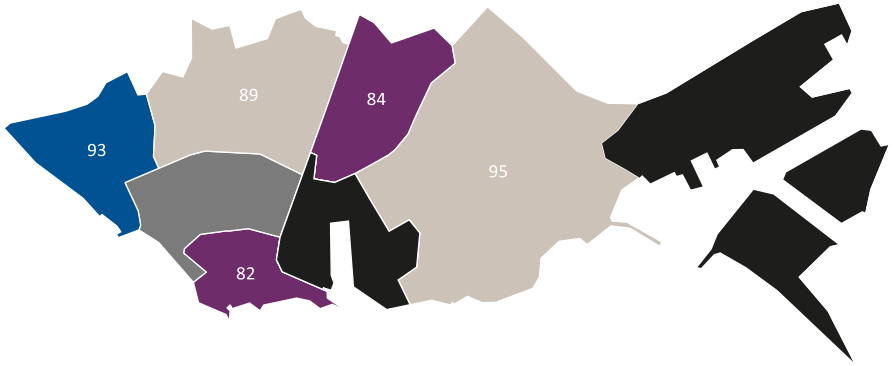
Vooral inwoners in Paauwenburg-Westduin positief over de Zeeuwse samenleving

Als we de cijfers over tevredenheid met de samenleving afzetten tegen de cijfers over de ervaren ontwikkeling in de Zeeuwse samenleving, dan zien we enkele interessante verschillen tussen de wijken in Vlissingen.

Ten eerste zijn er twee wijken die positief opvallen. Inwoners in de wijk Paauwenburg-Westduin zijn zowel bovengemiddeld tevreden met de Zeeuwse samenleving alsook bovengemiddeld positief over de ontwikkelingen zij verwachten in de samenleving. In de wijk Lammerenburg zijn inwoners niet noemenswaardig positief over de samenleving, maar het aandeel inwoners dat vooruitgang verwacht is hier wel relatief hoog.

Er zijn ook twee wijken die negatiever opvallen. Zo zijn inwoners in de Binnenstad en in Oost-Souburg minder tevreden met de Zeeuwse samenleving op dit moment. Weliswaar zijn nog steeds vier op de vijf inwoners (zeer) tevreden met de samenleving, maar dit aandeel ligt onder het Zeeuws gemiddelde. Over de toekomst van de Zeeuwse samenleving zijn de inwoners in beide wijken niet uitgesproken positief dan wel negatief. Ritthem en omgeving scoort gemiddeld op beide aspecten die gaan over de Zeeuwse samenleving.

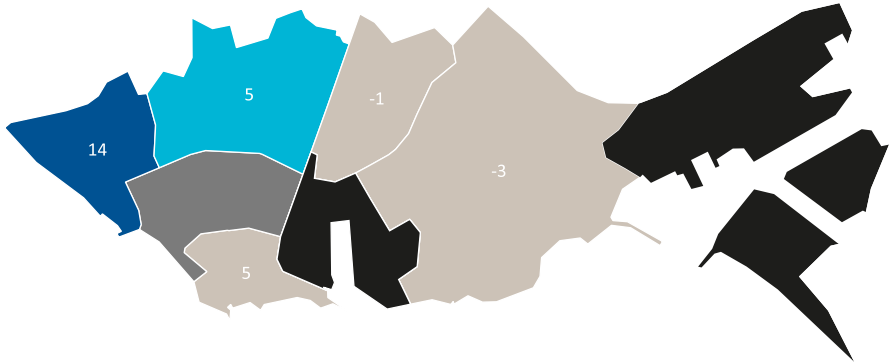
Figuur 4.2 Indicatoren van tevredenheid met de Zeeuwse samenleving, naar woonwijk



Is (zeer) tevreden met de Zeeuwse samenleving

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=89%)



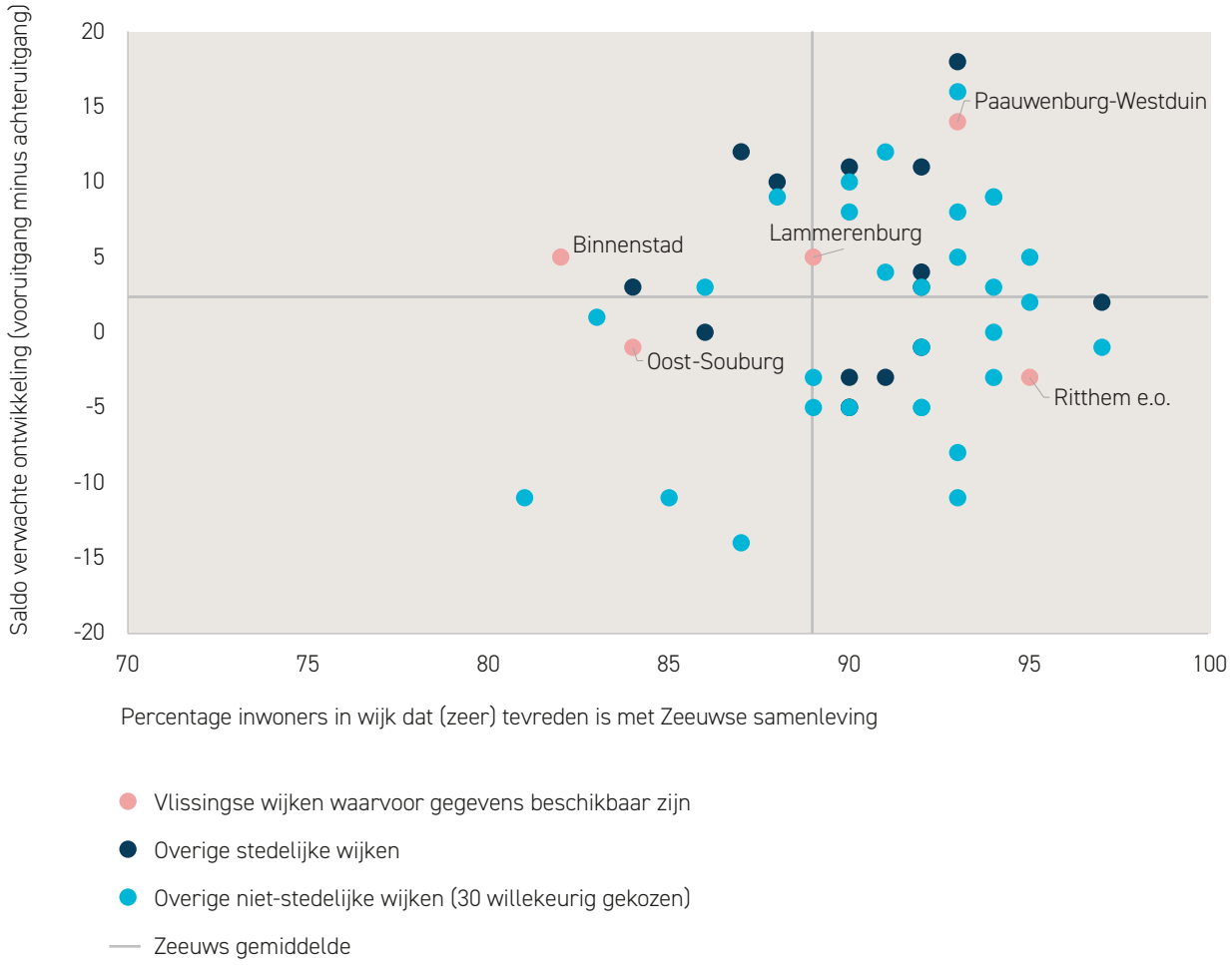


Verwacht dat de Zeeuwse samenleving er over vier jaar beter (+) of slechter (-) voor staat

Eenheid
saldo (% verbetering minus % verslechtering)
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=+1%)

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Figuur 4.3 Is (zeer) tevreden met de Zeeuwse samenleving afgezet tegen de verwachte ontwikkelingen in de Zeeuwse samenleving in de komende vier jaar



Noot: Door niet-Vlissingse wijkgegevens toe te voegen aan de figuur krijgen we een beter beeld van de relatieve positie van de Vlissingse wijken op deze indicator.

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Meer aandacht gewenst voor veiligheid op straat en de (gezondheids)zorg

Wij hebben inwoners in het bevolkingsonderzoek ook gevraagd naar de thema's die volgens hen meer (of minder) beleidsmatige aandacht mogen krijgen in Zeeuwse politiek. De thema's zijn overgenomen uit een landelijk onderzoek van het SCP (2020). Door de vraag aan de Zeeuwse inwoners af te stemmen met de vraag die is voorgelegd in landelijk onderzoek, kan een vergelijking worden gemaakt tussen beleidsprioriteiten van inwoners in Vlissingen tegenover inwoners in de rest van Nederland[7].

Kijken we naar de top vijf thema's die volgens inwoners in Vlissingen meer aandacht verdienen in de Zeeuwse politiek dan zien we bovenaan het lijstje 'verbeteren van veiligheid op straat'. Dit thema wordt gevolgd door 'verbeteren van de (gezondheidszorg)', 'vergroten van de werkgelegenheid', 'bestrijden van armoede' en 'verbeteren van het onderwijs'. Deze top 5 komt sterk overeen met de top 5 die door Nederlanders in het algemeen worden gegeven. We zien wel verschillen tussen Vlissingen en de rest van Nederland als het gaat om de positie van de thema's in deze top 5. Zo geven de inwoners van Vlissingen prioriteit aan het verbeteren van de veiligheid op straat. Het thema veiligheid valt, voor wat betreft prioritering, voor de gemiddelde Nederlander net buiten de top 3.

We zien grotere verschillen tussen inwoners van Vlissingen en inwoners in de rest van Zeeland. Het verbeteren van de mobiliteit wordt door relatief veel Zeeuwen genoemd als een thema dat meer beleidsmatige aandacht verdient in de Zeeuwse politiek. In Vlissingen wordt dit thema, vermoedelijk vanwege het stedelijke karakter van de gemeente, minder belangrijk gevonden.

Tabel 4.1 Mening over de hoeveelheid aandacht die politiek moet hebben voor thema's, top vijf *

Gemeente Vlissingen *(Leven in Zeeland, 2021)*	**Nederland** *(SCP, 2020)*	**Zeeland** *(Leven in Zeeland, 2021)*
1 Verbeteren van de veiligheid op straat (geweld en overlast tegengaan)	1 Verbeteren van de (gezondheids)zorg	1 Verbeteren van de (gezondheids)zorg
2 Verbeteren van de (gezondheids)zorg	2 Verbeteren van het onderwijs	2 Vergroten van de werkgelegenheid
3 Vergroten van de werkgelegenheid	3 Vergroten van de werkgelegenheid	3 Bestrijden van armoede
4 Bestrijden van armoede	4 Verbeteren van de veiligheid op straat (geweld en overlast tegengaan)	4 Verbeteren van het onderwijs
5 Verbeteren van het onderwijs	5 Bestrijden van armoede in Nederland	5 Verbeteren mobiliteit (openbaar vervoer en wegen)

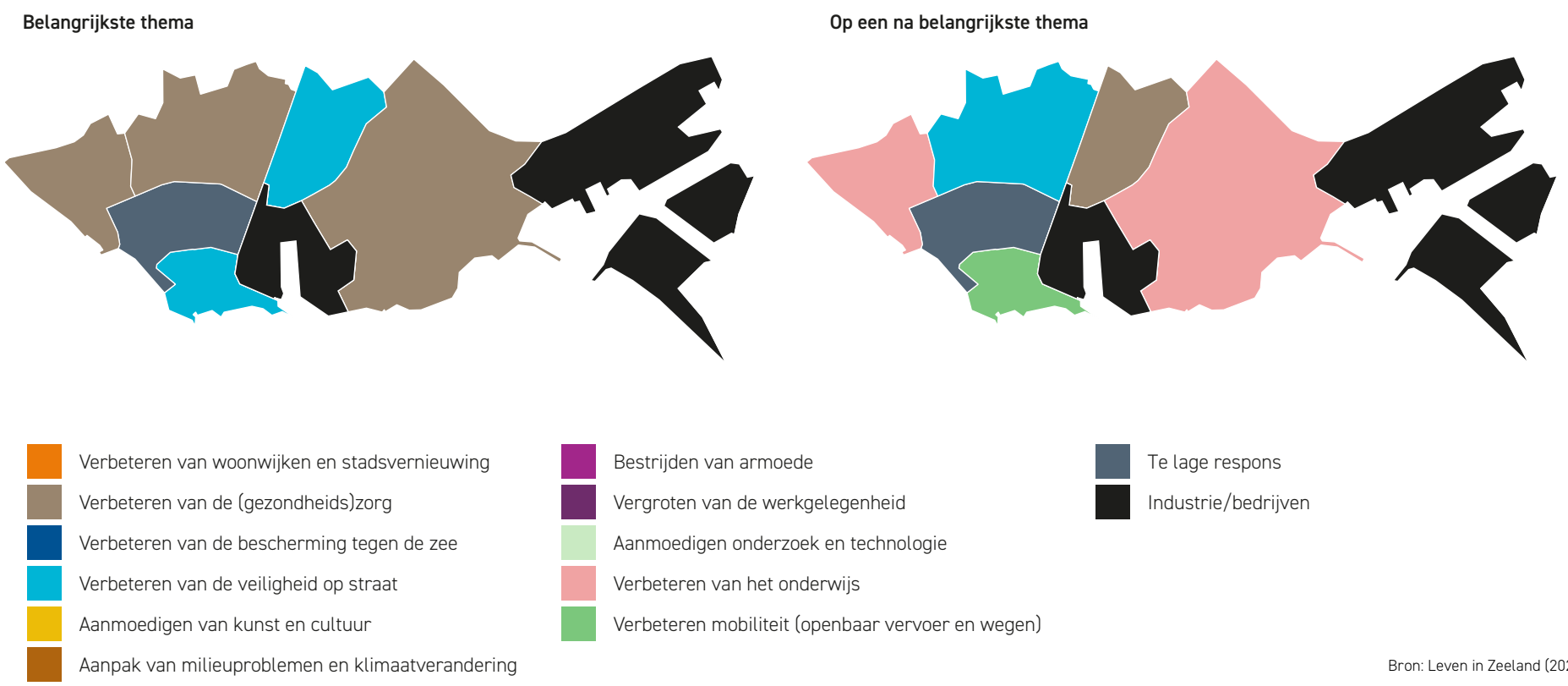
* In het onderzoek van het SCP gaat het over de 'landelijke politiek'; in ons onderzoek over de 'Zeeuwse politiek'.

[7] Zowel de vraag van het SCP als onze vraag is tijdens de coronacrisis gesteld. De coronapandemie kan invloed hebben op de thema's die door inwoners belangrijk worden gevonden, zeker als het gaat om het thema 'zorg'.

Thema veiligheid met name belangrijk in de Binnenstad, Lammerenburg en Oost-Souburg

Kijken we op wijkniveau dan zien we dat inwoners in de wijk Paauwenburg-Westduin en het dorp Ritthem en omgeving met name meer beleidsmatige aandacht willen voor het verbeteren van de (gezondheids)zorg en het onderwijs. In de wijken Lammerenburg en Oost-Souburg geven de inwoners de hoogste prioriteit aan de veiligheid op straat en het verbeteren van de gezondheidszorg. Voor de inwoners in de Binnenstad is veiligheid ook een belangrijk beleidsthema, gevolgd door het verbeteren van de woonwijken en stadsvernieuwing.

Figuur 4.4 Belangrijkste en op-een-na belangrijkste thema waarvoor Zeeuwse politiek meer aandacht moet hebben volgens de inwoners van de gemeente Vlissingen, per woonwijk



Bron: Leven in Zeeland (2021)

Conclusies

'Met mij gaat het goed, maar met de (Zeeuwse) samenleving gaat het minder goed', dat is het beeld dat blijft hangen als de cijfers over 'Beleving' voor de gemeente Vlissingen naast elkaar worden gezet. De tevredenheid met het eigen leven ligt immers relatief hoog, zelfs hoger dan in ander stedelijk gebied van Zeeland. De tevredenheid met de samenleving als geheel blijft daarentegen achter op de andere stedelijke wijken.

Voor veel inwoners in de gemeente is veiligheid op straat een thema dat meer aandacht verdient in de Zeeuwse politiek. Veel inwoners zetten dit thema hoog op de prioriteitenlijst. Met name inwoners in de Binnenstad, Lammerenburg en Oost-Souburg vragen om meer beleidsmatige aandacht voor dit thema. Het beeld voor de wijk Paauwenburg-Westduin en het dorp Ritthem en omgeving is dan weer net iets anders. In deze wijken geven inwoners aan dat de Zeeuwse politiek meer aandacht mag hebben voor het verbeteren van de (gezondheids)zorg en het onderwijs.

De wijk Paauwenburg-Westduin valt sowieso op onder de wijken van Vlissingen. In deze wijk is de tevredenheid met leven (nog) groter, wordt de Zeeuwse samenleving positiever beoordeeld dan elders in de gemeente, en hebben veel inwoners de verwachting dat de samenleving er over vier (veel) beter voor staat. Het contrast tussen de wijk Paauwenburg-Westduin en de andere wijken is dus groot op met name de beleving van de samenleving als geheel en de verwachten en wensen van inwoners voor de toekomst.

Referenties

SCP. (2020). *Burgerperspectieven 2020/4 publicatie*. Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd van https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/12/28/burgerperspectieven-2020-4

Van Beuningen, J. & Akkermans, M. (2020). *Regionale verschillen in geluksbeleving en tevredenheid met het leven in 2013-2019*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2020/regionale-verschillen-in-geluksbeleving-en-tevredenheid-met-het-leven-in-2013-2019?onepage=true

Portret

Willem | 74 jaar | Vlissingen, middengebied



Geboren en getogen Vlissinger, dat ben ik. Van origine ben ik scheepswerktuigkundige. Toen ik op 58 jarige leeftijd met de VUT ging ben ik de politiek ingerold. Tot afgelopen maart heb ik in de Provinciale Staten gezeten. Samen met mijn vrouw, Gerrie, woon ik in een gelijkvloers appartement in het Middengebied van Vlissingen. Ik vind het leuk om te schilderen, fotograferen en te kamperen in mijn vrije tijd.

Havenstad, dat is het eerste woord wat er bij mij opkomt als ik aan Vlissingen denk. Dan heb ik het over de mentaliteit van de mensen in de stad. Over het algemeen is dat toch joviaal, anders dan in een ambtenarenstad als Middelburg. Er is een gemengde bevolking in Vlissingen, dat is inherent aan een havenstad. Er zijn arbeidsmigranten, mensen van buiten Nederland en mensen die van buiten de stad hier komen wonen. Daarnaast vind ik Vlissingen ook wel een rommelige stad, qua bouwstijlen loopt het

Portret

Willem | 74 jaar | Vlissingen, middengebied

door elkaar heen. Alhoewel ik dat de laatste jaren allemaal wel verbeterd vind.

Mijn vrouw en ik wonen in een wijk waar veel sociale huurders wonen. Dat merk je, ik vind het lastig aan te wijzen waar ik dat precies aan merk. Het is vooral een gemixte wijk: mensen met een Nederlandse afkomst en mensen met een buitenlandse afkomt. Ik heb daar geen last van. Sommige buurtgenoten hebben een andere leefstijl, dat wel. Dan zie je de tuintjes en dan denk ik wel eens: knap dat eens op. Of de gordijnen zijn constant dicht bijvoorbeeld. Ook in het openbaar groen, daar worden dan winkelwagentjes, tuinstoelen of andere troep ingegooid. Dat zijn dingen die ik opmerk. Ik heb er verder geen last van, het is alleen voor de uitstraling niet zo fraai. Het zeker niet iets wat mij heeft tegengehouden om in deze wijk te gaan wonen.

De President Rooseveltlaan, de doorgaande straat, wordt hier regelmatig gebruikt als crossbaan. Er wordt heel hard gereden, soms wel met drie naast elkaar. Het geluid wat dat maakt is vervelend voor de inwoners, maar nog belangrijker: het is erg gevaarlijk. Er gebeuren ook regelmatig ongelukken in de straat. Wij zeggen hier vaak tegen elkaar: het is wachten totdat er een dooie valt. Overdag valt het mee, maar het is vooral in de avonduren. Je denkt vaak: oh, het is 8u, ze gaan weer los. En dan vooral met mooi weer. Nu klinkt het alsof ik daar constant last van heb, maar dat is niet zo hoor. Maar het is een gevaarlijke situatie en daar mag wat mij betreft meer op gehandhaafd worden.

'De Bankjes', zo wordt het gedeelte van de President Rooseveltlaan bij de Bloemenlaan en de Hercules Seegerslaan ook wel genoemd. Er is zelfs een hiphop-nummer over gemaakt. Er gebeurde van alles, zoals drugsgebruik en harde muziek draaien. Echt een hangplek. Jongeren creëren dat voor zichzelf, omdat er geen andere plek voor ze is. Als er een grote groep staat en je moet daar langs en je bent wat ouder, dan ga je daar misschien onveilig door voelen. Ik niet hoor, ik loop gewoon door. En in principe gebeurt er niks, ze groeten je hooguit. De kern van dit verhaal is dat jongeren in de buurt geen plek hebben waar ze heen kunnen. Vroeger had je buurthuizen, maar die zijn allemaal gesloten. Ik zou het een goed idee vinden deze buurthuizen weer nieuw leven in te blazen.

Als ik naar de toekomst van Vlissingen kijk ben ik positief. Het nieuwe stuk bij het Scheldeterrein vind ik heel mooi, dus ik hoop vooral dat ze op deze voet doorgaan. Ook wat betreft de mix van inwoners, dat is heerlijk. Er is nu een plan om arbeidsmigranten te clusteren op een bepaalde plek. Ik denk dat ze dat slimmer kunnen aanpakken door mensen meer te spreiden en niet te concentreren. Als je mensen mixt dan is het voor die mensen zelf prettiger en je hebt niet het idee van: kijk daar zitten 200 arbeidsmigranten, daar hebben we last van. En kijkend naar mijn eigen toekomst: ik ga hier niet meer weg. Ik ben een tevreden Vlissinger.



5 Signalen van kwetsbaarheid

5 Signalen van kwetsbaarheid

IN HET KORT

- 3 op de 10 inwoners kampen met matige of slechte gezondheid.
- Bijna de helft van de inwoners ervaart eenzaamheid; onder jongvolwassenen zelfs 6 op de 10.
- 1 op de 10 inwoners heeft moeite met alledaagse taken.
- Ongeveer 6 procent van de inwoners verkeert in een uitkeringspositie.
- Bijna kwart inwoners heeft twee of meer signalen van kwetsbaarheid.
- Kwetsbaarheid zit vooral in Binnenstad van Vlissingen.

De welvaart neemt voortdurend toe, maar die welvaartstoename is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Zo constateerden we in het onderzoek Leven in Zeeland al dat alleenstaanden, alleenwonenden, eenouder-gezinnen en inwoners met een laag opleidingsniveau vaker signalen van lichamelijke, mentale of financiële kwetsbaarheid afgeven (HZ KCZS, 2022)[8]. De coronapandemie heeft kwetsbaarheden extra blootgelegd en heeft ook nieuwe kwetsbare groepen gecreëerd, zoals jongeren die bijvoorbeeld kampen met eenzaamheid. Kwetsbaarheid staat hoog op de (beleids)prioriteitenlijst van de inwoners van Vlissingen; zo vinden zij dat er meer politieke aandacht moet zijn voor het verbeteren van de zorg en het bestrijden van armoede. Eerder constateerde het CBS dat er contrasten zijn in brede welvaart tussen stad en platteland; zo is het in de stad de materiële welvaart vaak hoger dan op het platteland, maar is het vaak minder goed gesteld met de gezondheid (CBS, 2020). Geldt dit ook voor de stedelijke gemeente Vlissingen? In dit venster wordt beschreven hoe het in Vlissingen is gesteld met lichamelijke, financiële en mentale kwetsbaarheid van de inwoners.

[8] Feitelijk hebben we gekeken naar *signalen van kwetsbaarheid; we hebben in Leven in Zeeland namelijk niet (op alle vormen van kwetsbaarheid) onderzocht in hoeverre inwoners zich daadwerkelijk kwetsbaar of beperkt voelen.*

Losse signalen van kwetsbaarheid

3 op de 10 inwoners kampen met matige of slechte gezondheid

In Vlissingen zijn 3 op de 10 inwoners matig tevreden of (zeer) ontevreden met de eigen gezondheid, zo blijkt uit ons onderzoek Leven in Zeeland. Dat is het hoogste percentage van alle Zeeuwse gemeenten. Ook de regionale monitor brede welvaart van het CBS laat zien dat de eigen gezondheidsbeoordeling van inwoners in Vlissingen onder het landelijk gemiddelde ligt. Dit wordt bevestigd door het relatief hoge aandeel inwoners met langdurige aandoeningen en relatief lage levensverwachting (CBS, 2022). Voor heel Zeeland zien we dat de gezondheidsbeleving in het stedelijk gebied iets minder goed is dan in niet-stedelijk gebied; dit verschil is echter niet heel groot. In die zin springt de stedelijke gemeente Vlissingen hier zowel op nationaal als provinciaal niveau in negatieve zin uit.

In het bijzonder in de Binnenstad van Vlissingen en in Oost-Souburg ervaren relatief veel mensen een matige of slechte gezondheid. In de Binnenstad is dat aandeel bijna 40 procent. In de wijk Lammerenburg is de gezondheidsbeleving juist relatief positief: daar ervaart ruim 20 procent een matige of slechte gezondheid. Dit kan te maken hebben met het relatief lage aandeel ouderen in die wijk (CBS Statline, 2023).

Bijna helft inwoners ervaart eenzaamheid; onder jongvolwassenen zelfs 6 op de 10

Eenzaamheid is een vaak voorkomend fenomeen. Ruim vier op de tien Zeeuwen voelt zich, in mindere of meerdere mate, eenzaam. Eenzaamheid komt het vaakst voor onder ouderen, maar ook jongvolwassenen[9] kampen met gevoelens van eenzaamheid (HZ KCZS, 2022). In Vlissingen ervaren inwoners bovengemiddeld vaak gevoelens van eenzaamheid: bijna de helft van de inwoners voelt zich volgens onze meting rond de zomer van 2021 wel eens eenzaam. Eenzaamheid lijkt samen te hangen met stedelijkheid; in het stedelijk gebied van Zeeland ervaren meer inwoners (ongeveer de helft) wel eens eenzaamheid dan in het niet-stedelijk gebied (ongeveer 40 procent).

Met name in de Binnenstad van Vlissingen hebben inwoners relatief vaak last van eenzaamheid; ruim de helft van de inwoners van de Binnenstad voelt zich wel eens eenzaam. In Paauwenburg – Westduin is dat aandeel, met nog geen 4 op de 10, juist lager dan het Zeeuws gemiddelde. Vermoedelijk speelt de sterkere stedelijkheid van de Binnenstad hier een rol. Ook is het denkbaar dat juist in een levendig gebied als de binnenstad, er een relatief sterk effect is geweest van corona op ervaren eenzaamheid. Het verschil in mate van eenzaamheid tussen deze wijken is overigens niet te verklaren door het aandeel ouderen dat in de wijk woont; in Paauwenburg-Westduin wonen namelijk relatief meer ouderen dan in de Binnenstad van Vlissingen, terwijl eenzaamheid daar juist minder vaak voorkomt.

[9] De meting van Leven in Zeeland vond plaats in coronatijd. Vermoedelijk heeft dit bijgedragen aan de prevalentie van eenzaamheid onder jongvolwassenen.

In Leven in Zeeland 2021 stelden wij vast dat eenzaamheid niet alleen iets is van ouderen, maar dat ook jongvolwassenen (16 - 30 jaar)[10] eenzaamheid ervaren (HZ KCZS, 2022). Dit geldt zeker ook voor de jongvolwassenen in Vlissingen, waar 6 op de 10 jongvolwassenen zich wel eens eenzaam voelen.

Ruim één op de tien inwoners heeft moeite met alledaagse taken

Een andere vorm van kwetsbaarheid, die vaak voorkomt onder ouderen, betreft het niet zelfstandig kunnen uitvoeren van alledaagse taken, zoals het doen van huishoudelijke klussen, het regelen van geldzaken of zelfstandig ergens naartoe kunnen gaan. In Zeeland heeft ruim één op de tien inwoners moeite met het uitvoeren van dit soort dagelijkse activiteiten (HZ KCZS, 2022). In het algemeen zien we in Zeeland dat deze vorm van kwetsbaarheid vaker voorkomt in stedelijk gebied dan in niet-stedelijk gebied. In Vlissingen zien we dat ook, in het bijzonder in de Binnenstad.

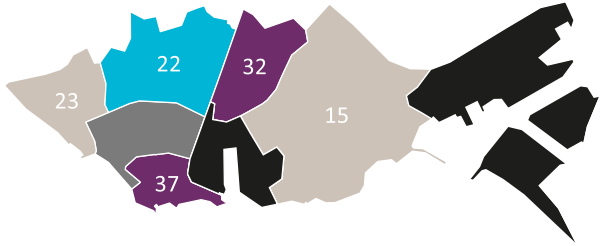
Ongeveer 6 procent inwoners zit in uitkeringspositie

Een andere vorm van kwetsbaarheid betreft de inkomenspositie. De regionale monitor brede welvaart van het CBS laat zien dat het mediane inkomen van inwoners van Vlissingen 8 procent lager ligt dan dat van Zeeland (en ook Nederland) (CBS, 2022). In ons onderzoek hebben wij specifiek gekeken naar afhankelijkheid van een uitkering (in verband met werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en/of bijstand). In Zeeland verkeert 1 op de 20 inwoners zich in een dergelijke uitkeringspositie. In Vlissingen is dit aandeel, met 6 procent van alle inwoners, iets hoger. Dit is conform het beeld in Zeeland dat uitkeringsafhankelijkheid vaker voorkomt in stedelijk gebied (6 procent) dan in niet stedelijk gebied (3 procent). Deze verschillen zijn echter niet groot.

Net als bij de andere vormen van kwetsbaarheid zien we dat deze in de binnenstad van Vlissingen het vaakst voorkomt. Ook in Oost-Souburg ligt het aandeel inwoners met een uitkering iets boven het Zeeuws gemiddelde.

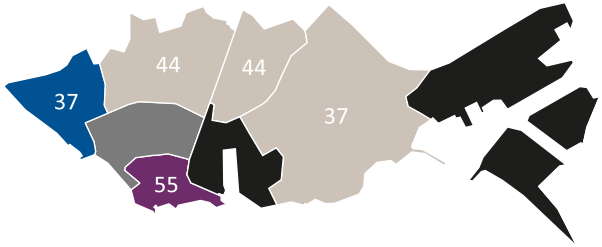
[10] De meting van Leven in Zeeland vond plaats in coronatijd. Vermoedelijk heeft dit bijgedragen aan de prevalentie van eenzaamheid onder jongvolwassenen.

Figuur 5.1 Signalen van kwetsbaarheid Vlissingen; naar woonwijk



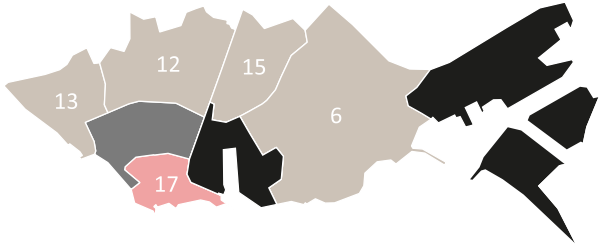
Is matig tevreden of (zeer) ontevreden met de eigen gezondheid

Eenheid
% van de inwoners vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=27%)



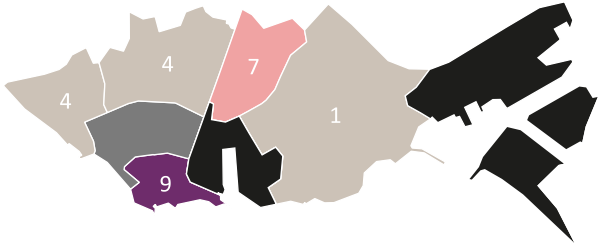
Voelt zich enigszins of sterk eenzaam

Eenheid
% van de inwoners vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=45%)



Heeft grote moeite met uitvoeren van alledaagse taken (of kan dit helemaal niet)

Eenheid
% van de inwoners vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=13%)



Verkeert in uitkeringspositie

Eenheid
% van de inwoners vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=4%)

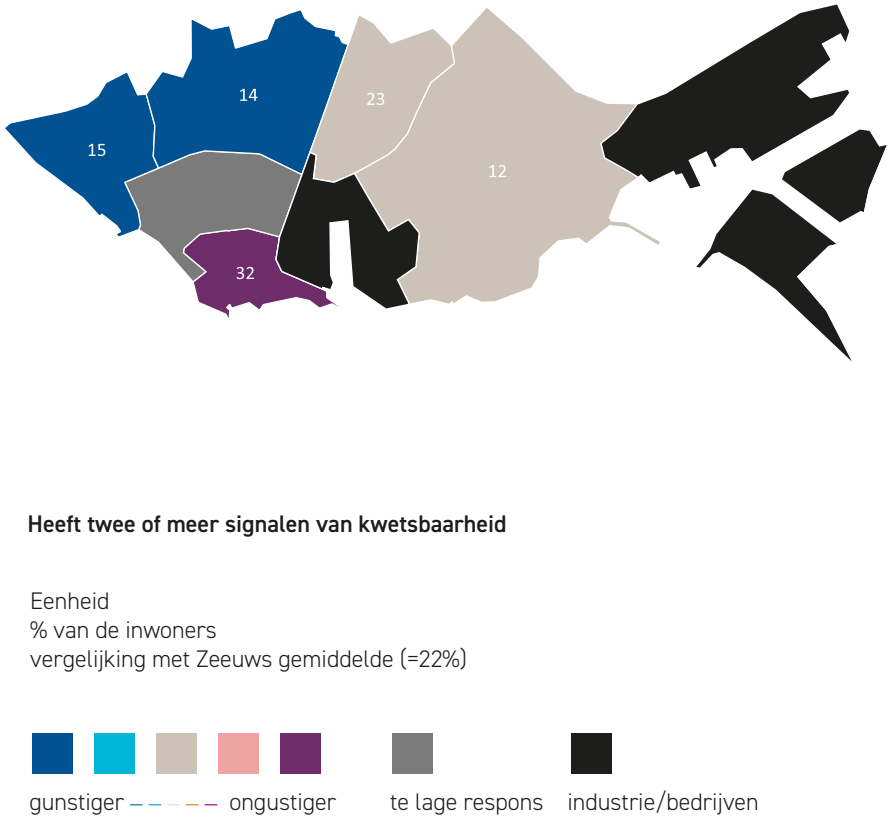
gunstiger – ongustiger | te lage respons | industrie/bedrijven

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Stapeling van kwetsbaarheid

Bijna kwart inwoners heeft twee of meer signalen van kwetsbaarheid
De hier beschreven vormen van fysieke, mentale of financiële kwetsbaarheid kunnen, in mindere of meerdere mate, beperkingen geven in het dagelijks leven van inwoners. Situaties kunnen (nog) problematischer worden wanneer inwoners te maken hebben met meerdere vormen van kwetsbaarheid. Eerder zagen we in het onderzoek Leven in Zeeland al dat in Zeeland ruim 1 op de 5 inwoners kampt met een dergelijke een 'stapeling' van kwetsbaarheden. De combinatie van eenzaamheid en een kwetsbare gezondheid komt hierbij het vaakst voor, bijvoorbeeld bij ouderen (HZ KCZS, 2022). Stapeling van kwetsbaarheden komt in Zeeland in stedelijk gebied vaker voor dan in niet-stedelijk gebied. In Vlissingen zien we dat minder sterk dan bijvoorbeeld in Terneuzen, waar bijna 3 op de 10 inwoners te maken hebben met meerdere signalen van kwetsbaarheid. In Vlissingen is dat iets minder dan een kwart.

Figuur 5.2 Stapeling van signalen van kwetsbaarheid Vlissingen; naar woonwijk[11]



Bron: Leven in Zeeland (2021)

[11] In deze analyse zijn alleen de respondenten meegenomen die een antwoord hebben gegeven op alle vragen rond kwetsbaarheid.

Kwetsbaarheid vooral in Binnenstad van Vlissingen

De contrasten tussen de wijken van Vlissingen in termen van ervaren kwetsbaarheid vallen het meest op als je kijkt naar stapeling van signalen van kwetsbaarheid: in de Binnenstad ervaren ruim 3 op de 10 inwoners op meerdere vlakken problemen. In de wijken Paauwenburg-Westduin en Lammerenburg is dat percentage ruim twee keer zo laag. Dit patroon van meer kwetsbaarheid in het meest stedelijke gebied zien we ook in de andere drie stedelijke gemeenten: ook in het stadscentrum van Goes hebben 3 op de 10 inwoners te maken met stapeling van meerdere signalen van kwetsbaarheid. In de wijk Terneuzen-Noord en de centraal gelegen Middelburgse wijken Dauwendaele en Arnestein is dat aandeel zelfs 40 procent.

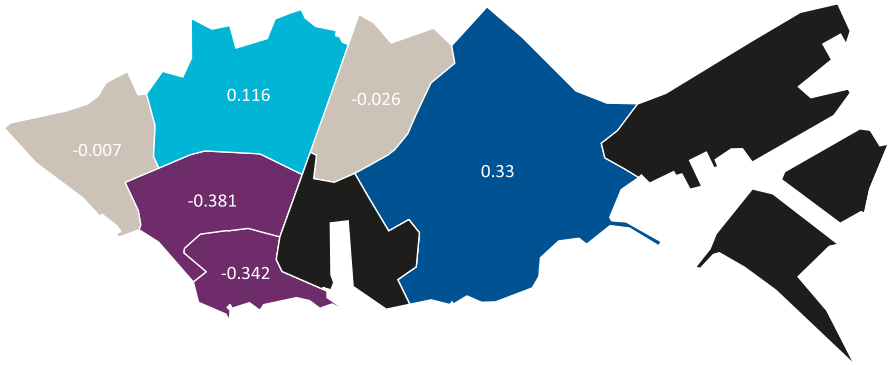
Binnenstad: lage sociaaleconomische score en veel verschillen tussen inwoners

Kwetsbaarheid hangt samen met het menselijk, sociaal en economisch kapitaal waarover mensen beschikken. Het CBS heeft in 2022 voor het eerst cijfers over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdeelname in onderlinge samenhang op laagregionaal niveau in kaart gebracht. Voor elke gemeente, wijk en buurt is een gecombineerde score berekend op basis van gegevens over elk huishouden. Deze gecombineerde score[12] geeft een indicatie van de sociaaleconomische status van de inwoners in een gebied. Doorgaans is deze score in stedelijk gebied lager dan in niet-stedelijk gebied. Een voordeel is dat er ook een score beschikbaar is voor de wijk Middengebied.

De statusscore van de gemeente Vlissingen is relatief laag ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. De scores in de gemeenten Middelburg en Terneuzen zijn ook beneden gemiddeld, maar wel hoger dan die van Vlissingen. Niet alleen is de hoogte van de sociaaleconomische status-score voor Vlissingen relatief laag. Ook de verschillen tussen inwoners in Vlissingen zijn relatief groot. Net als onze eigen analyse van kwets-baarheid in Vlissingen laat ook de CBS-score zien dat er vooral kwets-baarheid zit in de Binnenstad van Vlissingen. Ook het Middengebied valt in deze CBS-cijfers in negatieve zin op (CBS Statline, 2022).

[12] De meest recente score op dit moment gaat over verslagperiode 2019 en is daarmee enigszins gedateerd.

Figuur 5.3 Sociaaleconomische statusscore per wijk, gemeente Vlissingen (2019)



Bron: CBS Statline (2022)

Conclusie

Bijna een kwart van de inwoners van Vlissingen heeft twee of meer signalen van lichamelijke, mentale en/of financiële kwetsbaarheid. Dat is een substantiële groep en door de vergrijzing zal die groep waarschijnlijk alleen maar groter worden. In het bijzonder in het meest stedelijke deel van Vlissingen komt kwetsbaarheid voor. Het gaat dan in het bijzonder om de Binnenstad[13]. Vlissingen is in dit opzicht niet anders dan andere stedelijke gemeenten; ook daar zien we met name kwetsbaarheid in de meest stedelijke wijken. De gezondheidsbeleving in Vlissingen is echter wel negatiever in vergelijking met overig stedelijk gebied in Zeeland. En dat is niet alleen te verklaren door de leeftijdssamenstelling van de Vlissingse inwoners aangezien de 'grijze druk' (het aantal 65+ ers ten opzichte van het aantal inwoners in de leeftijd van 20 tot 65 jaar) iets onder het Zeeuws gemiddelde ligt.

[13] Over kwetsbaarheid in het Middengebied kunnen wij geen uitspraken doen, vanwege te weinig waarnemingen in onze enquête.

Ons onderzoek bevestigt het belang van aandacht voor kwetsbaarheid in de gemeente Vlissingen. Niet alleen geven de inwoners van Vlissingen aan dat zorg en armoede beleidsprioriteiten zijn, ook geeft een substantieel deel van de inwoners te maken met een opeenstapeling van problemen. De gemeente Vlissingen heeft aandacht voor kwetsbaren. In het Coalitieakkoord 2022-2026 wordt in het bijzonder ingezet op een inclusieve samenleving, waarin iedereen meedoet en niemand buiten de maatschappij belandt. Dat doen zij bijvoorbeeld door middel van vernieuwingen in de lokale zorg infrastructuur en het stimuleren van een positieve gezondheid (Gemeente Vlissingen, 2022). Gezien het beeld uit dit onderzoek lijkt het zinvol om de ervaren kwetsbaarheid onder inwoners te blijven monitoren, zeker als het gaat om ervaren gezondheid.

Referenties

HZ KCZS. (2022, maart). *Leven in Zeeland 2021*. HZ – Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Geraadpleegd van https://publicaties.kczs.nl/leven-zeeland-2021

CBS. (2022, december). *Regionale Monitor Brede Welvaart*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart

CBS. (2020, november). *Regionale Monitor Brede Welvaart toont grote verschillen stad en platteland.* Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/49/regionale-monitor-brede-welvaart-toont-grote-verschillen-stad-en-platteland

CBS Statline. (2022). *Sociaaleconomische status; scores per wijk en buurt, regio-indeling 2021*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85163NED/table

CBS Statline. (2023). *Kerncijfers wijken en buurten 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/14/kerncijfers-wijken-en-buurten-2022

Gemeente Vlissingen. (2022). *Samen kunnen we meer! Coalitieakkoord 2022-2026*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissinge-nebee90/uploads/coalitieakkoord_gemeente_vlissingen_2022-2026.pdf



6 Werken

6 Werken

IN HET KORT

- Arbeidsdeelname neemt toe, werkloosheid historisch laag.
- Werkende uit Vlissingen reist gemiddeld 26 kilometer naar werk.
- Meerderheid werkenden tevreden over reistijd, inhoud werk en hoeveelheid vrije tijd.
- Minder dan de helft ziet carrièreperspectief in Zeeland; jongvolwassenen nog minder.
- Aandeel hoger opgeleiden is laag; ruim 2 op de 10 inwoners is hoog opgeleid.

Uit het onderzoek Leven in Zeeland 2021 kwam een tweeledig beeld naar voren als het gaat over werken in Zeeland. Enerzijds is de werkloosheid in Zeeland momenteel zeer laag en zijn werkenden doorgaans (zeer) tevreden met hun werk. Anderzijds zijn niet-werkend werkzoekenden en jonge mensen verdeeld als het gaat over de baankansen en carrière-mogelijkheden die zij voor zichzelf zien in de provincie (HZ KCZS, 2022). Net als in de rest van Zeeland staat werkgelegenheid hoog op de prioriteitenlijst van de inwoners van Vlissingen, als thema waar meer beleidsaandacht naar zou moeten gaan. Wat vinden de Zeeuwse werkenden van hun huidige werk? Hoe kijken de inwoners van Vlissingen naar het carrièreperspectief in Zeeland? En wat is de rol van het opleidingsniveau? Op deze vragen wordt in dit venster ingegaan.

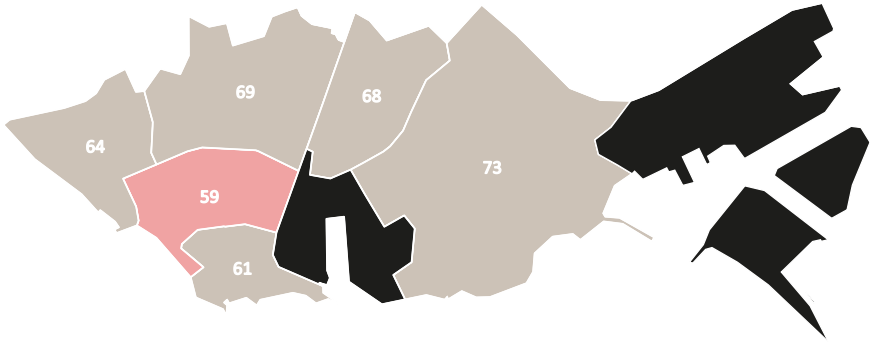
Werk op dit moment

Arbeidsdeelname neemt toe, werkloosheid historisch laag

In ons Zeeland-brede onderzoek constateerden wij dat de netto arbeidsdeelname[14] in Zeeland rond het Nederlands gemiddelde ligt en dat de werkloosheid in Zeeland relatief laag is (HZ KCZS, 2022). In Vlissingen ligt de arbeidsparticipatie ongeveer op hetzelfde niveau als dat van Zeeland als geheel: 7 op de 10 inwoners in de leeftijd van 15 tot 75 jaar hebben betaald werk. Bovendien neemt de arbeidsdeelname in Vlissingen toe: van 64 procent in 2017 naar 69 procent in 2021. In het Middengebied van Vlissingen is de arbeidsdeelname, met ongeveer 6 op de 10, wat lager dan in de rest van de gemeente.

Hoewel de werkloosheid in Vlissingen met 4,3 procent iets hoger ligt dan het landelijk en het Zeeuws gemiddelde, is hij tegelijkertijd ook historisch laag (CBS, 2022). Omdat de reguliere werkloosheidscijfers niet verder gaan dan gemeenteniveau, kijken we als indicatie[15] naar het aandeel inwoners in de wijk met een werkloosheidsuitkering (zie Figuur 5.1). Net als in de rest van Zeeland is het aandeel inwoners met een werkloosheidsuitkering in Vlissingen laag: slechts 1 procent van de inwoners ontving in 2021 een WW-uitkering. In de binnenstad en het middengebied van Vlissingen ligt dit percentage, met 2 procent, iets hoger.

Figuur 6.1 Netto arbeidsparticipatie Vlissingen; naar woonwijk[16]



Bron: CBS (2023)

[14] Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15 t/m 74 jaar in de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (beroeps- en niet-beroepsbevolking).

[15] Dit is anders dan het werkloosheidscijfer. Niet alle mensen die werkloos zijn hebben bijvoorbeeld (al) recht op een werkloosheidsuitkering. Vandaar dat het aandeel mensen met een werkloosheidsuitkering lager is dan het aandeel werklozen. Ook wordt het aandeel personen met een WW-uitkering berekend als percentage van alle mensen van 15 jaar en ouder (in plaats van alle mensen tussen de 15 en 75 jaar).

[16] Deze cijfers zijn berekend op basis van surveygegevens (Enquête Beroepsbevolking), waardoor rekening moet worden gehouden met onzekerheidsmarges rond deze schattingen.

Werkende uit Vlissingen reist gemiddeld 26 kilometer naar werk

In ons eerdere onderzoek stelden we al vast dat Zeeland een pendelprovincie bij uitstek is: een kwart van de werkende Zeeuwen doet dit buiten de provincie. Wel vinden de meeste Zeeuwen hun reistijd naar het werk acceptabel (HZ KCZS, 2022).

In Zeeland hebben alleen de gemeenten Goes en Terneuzen een positief 'pendelsaldo', wat betekent dat in die gemeenten de inkomende pendel groter is dan de uitgaande pendel. Vlissingen en Middelburg hebben ook een relatief grote inkomende pendel, maar in deze gemeenten is de uitgaande pendel groter dan de inkomende pendel. Ofwel: dagelijks reizen meer werkenden de gemeente uit voor werk dan dat er mensen inreizen voor werk. (HZ KCZS, 2021).

De gemiddelde reisafstand die werknemers uit Vlissingen afleggen is, met bijna 26 kilometer, iets langer dan het Zeeuws gemiddelde van 24 kilometer. Ruim 17 duizend van de 20 duizend werknemers uit Vlissingen werken binnen de provincie. Dat betekent dat dagelijks een kleine 3 duizend werknemers vanuit Vlissingen de Provincie uitreizen voor werk. Na Vlissingen (ruim 7 duizend werknemers) is Middelburg (5 duizend werknemers) de meest populaire Zeeuwse werkgemeente voor werknemers uit Vlissingen, gevolgd door Goes (ruim 2 duizend werknemers) en Borsele (bijna duizend werknemers). Omgekeerd werken in Vlissingen ruim 4 duizend inwoners van Middelburg, op afstand gevolgd door werknemers uit de gemeente Veere (ruim duizend werknemers) (CBS Statline, 2023).

Als we kijken naar wat werkende inwoners vinden van hun reistijd naar het werk dan zien we dat de werkenden uit Vlissingen, gemiddeld genomen, erg tevreden zijn over de reistijd naar het werk: ruim 8 op de 10 werkenden uit Vlissingen zijn (zeer) tevreden over hun reistijd naar het werk. Dat aandeel is iets lager dan het Zeeuws gemiddelde. Het verschil met de rest van Zeeland, zowel stedelijk als niet-stedelijk, is klein.

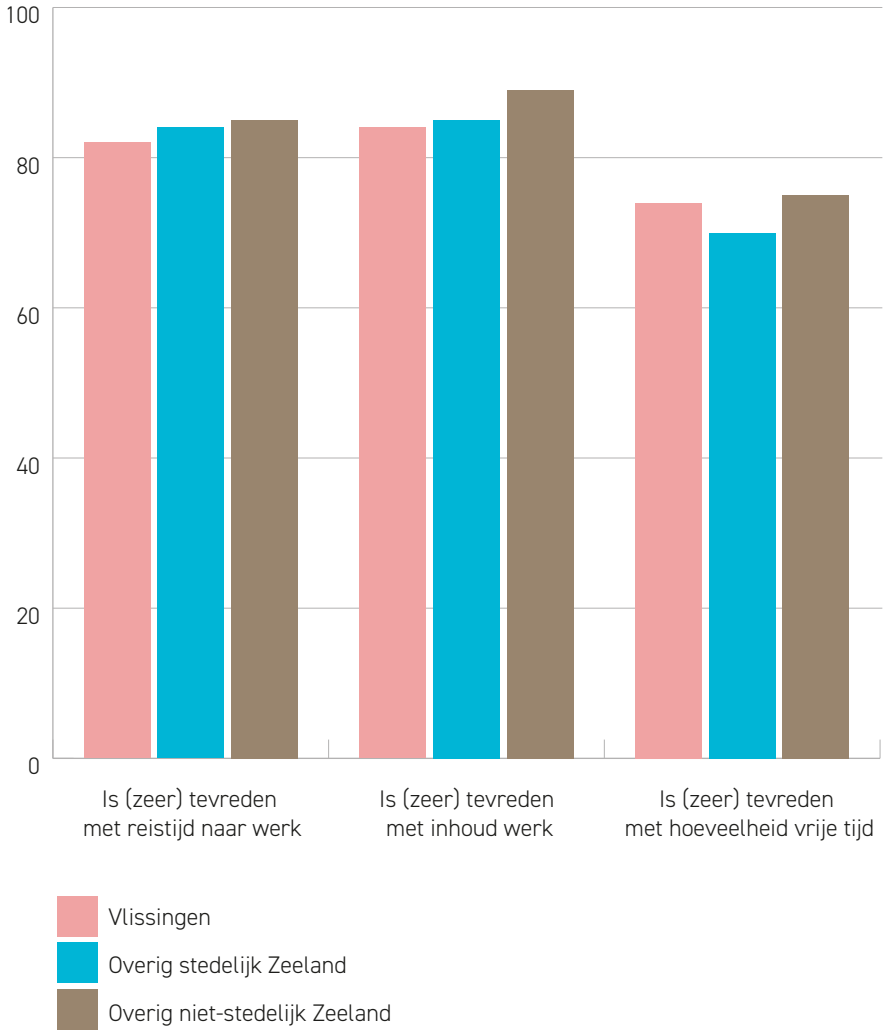
Meerderheid werkenden tevreden over inhoud werk en hoeveelheid vrije tijd

Wij hebben in ons bevolkingsonderzoek ook aan werkenden gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn met (de inhoud van) hun huidige werk en de hoeveelheid vrije tijd die zij hebben. Hieruit bleek dat het overgrote deel van de werkenden positief is over de inhoud van het huidige werk en, in iets mindere mate, ook met de hoeveelheid vrije tijd (HZ KCZS, 2022).

Wij constateren dat meer dan 80 procent van de werkenden uit Vlissingen tevreden is met de inhoud van hun werk. Dat aandeel is net iets lager dan het Zeeuws gemiddelde. Als het gaat over de tevredenheid met de hoeveelheid vrije tijd zien we dat de werkenden uit Vlissingen hier net zo tevreden over zijn als de werkenden in de rest van Zeeland: driekwart van de werkenden uit Vlissingen is (zeer) tevreden met de hoeveelheid vrije tijd.

Waar de iets lagere tevredenheid met de inhoud van het werk in Vlissingen samen lijkt te hangen met de relatief hoge stedelijkheid, geldt dat niet voor de tevredenheid met de hoeveelheid vrije tijd: die is in Zeeland in het algemeen wat lager in stedelijke wijken dan in niet-stedelijke wijken, maar in Vlissingen net zo hoog als in overige Zeeuwse niet-stedelijk gebied.

Figuur 6.2 Indicatoren van tevredenheid met het huidige werk; Vlissingen, stedelijk Zeeland en niet-stedelijk Zeeland



Bron: Leven in Zeeland (2021)

Carrièreperspectief

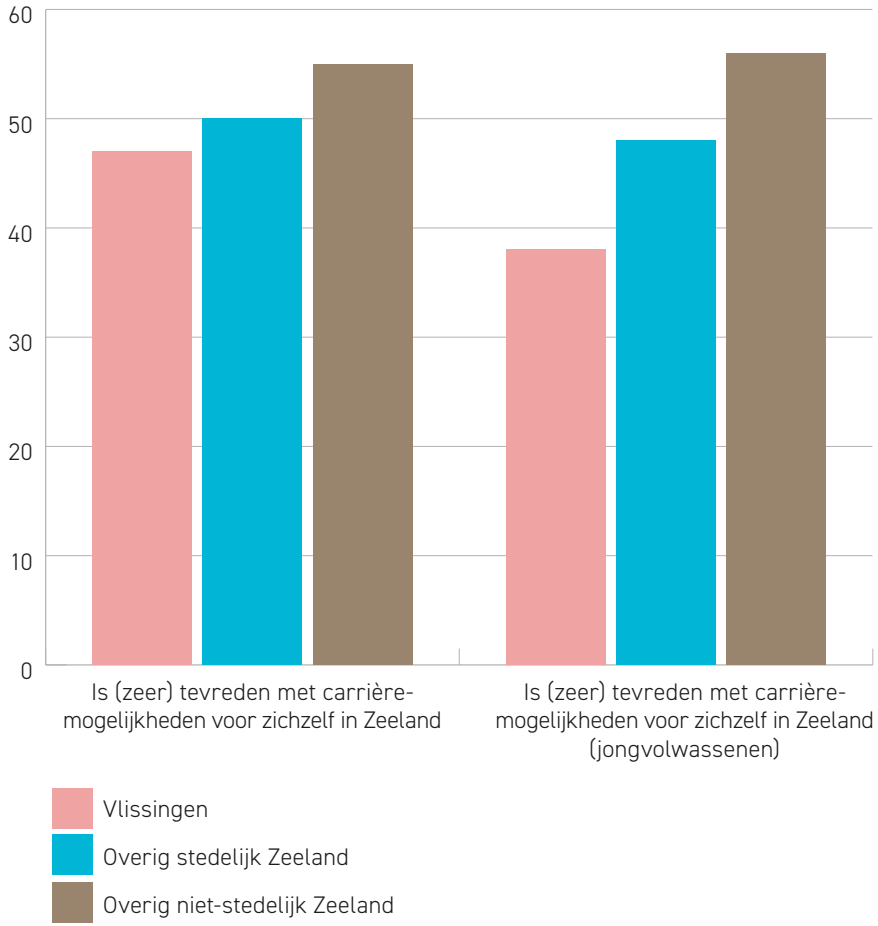
Minder dan de helft ziet carrièreperspectief in Zeeland

In Zeeland zien we duidelijke verschillen tussen groepen inwoners als het gaat over de carrièrekansen die zij voor zichzelf zien: waar een meerderheid van de werkenden hier positief over is, geldt dat niet voor werkzoekenden. Scholieren en studenten zijn op dit punt sterk verdeeld: minder dan de helft van de Zeeuwse scholieren/studenten is (zeer) positief over carrièremogelijkheden voor zichzelf in Zeeland. Dat betekent dat ruim de helft hier matig tevreden of ontevreden over is. (HZ KCZS, 2022).
Uit nadere analyse blijkt dat Vlissingers, ná inwoners van Schouwen-Duiveland, het minst positief zijn over de carrièremogelijkheden die zij voor zichzelf zien in Zeeland: 47 procent van de inwoners uit Vlissingen is (zeer) tevreden over de carrièrekansen voor zichzelf in Zeeland. Voor Zeeland als geheel is 53 procent. Mogelijk hangt dit deels samen met stedelijkheid: in het stedelijk gebied van Zeeland, zoals een groot deel van Vlissingen, is de tevredenheid met carrièrekansen, doorgaans wat lager dan in het niet-stedelijk gebied van Zeeland.

Krap vier op de tien jongvolwassenen positief over carrièremogelijkheden in Zeeland

In het bijzonder de jongvolwassenen uit Vlissingen zien relatief weinig carrièreperspectief in Zeeland. Waar ruim de helft van alle Zeeuwse jongvolwassenen (zeer) tevreden is over de carrièremogelijkheden voor zichzelf in Zeeland is dat aandeel onder de jongvolwassenen uit Vlissingen minder dan 40 procent. Ook onder de jongvolwassenen zien we dat er in het stedelijk gebied van Zeeland meer pessimisme is over de carrièrekansen dan in het niet-stedelijk gebied. In Vlissingen is dit pessimisme echter groter dan in de andere stedelijke wijken van Zeeland.

Figuur 6.3 Ervaren carrièremogelijkheden in Vlissingen, stedelijk Zeeland en niet-stedelijk Zeeland



Bron: Leven in Zeeland (2021)

Ruim 2 op de 10 inwoners Vlissingen is hoger opgeleid

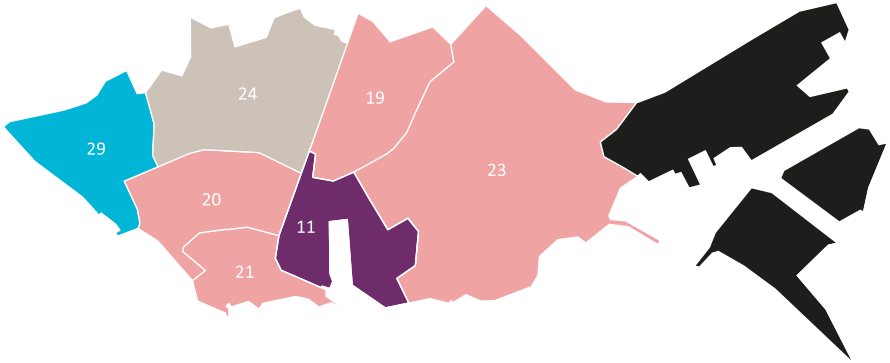
Opleidingsniveau speelt een rol in de kansen die mensen hebben om 'mee te doen' in de samenleving. Zo blijkt uit onderzoek dat de brede welvaart onder hoger opgeleiden doorgaans hoger is dan de brede welvaart onder laagopgeleiden (CBS, 2019). In de regionale monitor brede welvaart van het CBS wordt een hoger aandeel hoger opgeleiden[17] dan ook geassocieerd met meer (brede) welvaart.

Zeeland heeft, met iets minder dan een kwart, het laagste aandeel hoger opgeleiden van alle Nederlandse provincies. Andere regio's met vergelijkbare percentages hoger opgeleiden zijn Oost-Groningen, Noord-Fryslân en delen van Drenthe. Het hoogst is het aandeel hoger opgeleiden in (grotere) universiteitssteden als Amsterdam, Utrecht, Groningen, Eindhoven en Maastricht; in dat soort gemeenten ligt het aandeel hoger opgeleiden vaak rond de 40 procent.

[17] Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.

Net als in de rest van Zeeland zijn ook in Vlissingen zijn, met ruim 2 op de 10, relatief weinig inwoners hoog opgeleid (CBS, 2022). In de wijk Paauwenburg-Westduin is het aandeel hoger opgeleiden, met 3 op de 10, wat hoger. De helft van de inwoners van Vlissingen is middelbaar opgeleid[18] en 30 procent is laag opgeleid[19]. Het aandeel laagopgeleiden is, met ruim 3 op de 10, het hoogst in de Binnenstad en met 2 op de 10, het laagst In Ritthem en Paauwenburg-Westduin (CBS, 2023). Uit ons eerdere zeeland-brede onderzoek zagen wij een relatie tussen het hoogst behaald opleidingsniveau van inwoners en hun gepercipieerde carrièreperspectief in Zeeland: hoger opgeleide werkenden en werkzoekenden zijn doorgaans minder positief gestemd over de baankansen en het carrièreperspectief in Zeeland dan degenen die middelbaar of laag zijn opgeleid (HZ KCZS, 2022). Hoewel we deze relatie niet specifiek voor Vlissingen hebben onderzocht zien we in die gemeente dus zowel een lager aandeel hoger opgeleiden als een lager aandeel inwoners dat positief is over de carrièrekansen in Zeeland.

Figuur 6.4 Aandeel hoger opgeleiden Vlissingen; naar woonwijk



Eenheid
% van de 15-74-jarigen
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=26%)

Noot: De percentages in deze figuur zijn berekend op basis van aantallen (hoger opgeleide) inwoners die afgerond zijn op tientallen.

Bron: CBS (2023)

[18] Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4).

[19] Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1).

Conclusie

Als je in de regionale monitor brede welvaart van het CBS kijkt naar hoe Vlissingen ervoor staat op het gebied van arbeid en vrije tijd, dan kleurt het overwegend rood. De arbeidsparticipatie in Vlissingen is relatief laag, de werkloosheid relatief hoog en het aandeel hoger opgeleiden ligt onder het Zeeuws gemiddelde. Hoewel de arbeidsdeelname in Vlissingen relatief laag is ten opzichte van het landelijk gemiddelde, zijn de verschillen klein. De arbeidsdeelname neemt bovendien, net als in de rest van Nederland, in Vlissingen toe.

Het lage aandeel hoger opgeleiden in Vlissingen is een aandachtspunt. Hoewel in de huidige gespannen arbeidsmarkt de nadruk steeds minder ligt op diploma's en meer op vaardigheden, zijn goed geschoolde mensen belangrijk in een regio met grote ambities op het gebied van kennis en innovatie. Zo wil de gemeente Vlissingen, bijvoorbeeld door middel van de Kenniswerf en het Delta Climate Center, uitgroeien tot een belangrijke spil in 'Kennisregio Zeeland' (Gemeente Vlissingen, 2021). Het opbouwen en ook behouden van (geschoolde) kennis is hierbij van wezenlijk belang. De gemeente zet hier momenteel op in door samen met studenten, onderwijsinstellingen en andere betrokkenen voorzieningen interessanter te maken voor jongeren en jongvolwassenen (Gemeente Vlissingen, 2022).

Een ander gerelateerd aandachtspunt betreft het carrièreperspectief dat inwoners van Vlissingen voor zichzelf zien. Minder dan de helft van de inwoners van Vlissingen is positief over het carrièreperspectief voor zichzelf in Zeeland. Onder jongvolwassenen is dat percentage nog lager. Het lijkt waardevol om de ambities ten aanzien van kennis en innovatie voldoende in beeld te brengen bij de (jonge) mensen die voor Vlissingen van belang zijn; niet alleen studenten, maar ook afgestudeerden die zich in Vlissingen willen vestigen en aan de slag willen gaan.

Referenties

CSB. (2019). *Sterke relatie onderwijsniveau en brede welvaart*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/20/sterke-relatie-onderwijsniveau-en-brede-welvaart

CBS. (2022). *Regionale Monitor Brede Welvaart*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart

CBS. (2023). *Kerncijfers wijken en buurten 2021*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85039NED/table

CBS Statline. (2023). *Werknemersbanen en reisafstand; woon- en werkregio*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85481NED/table?ts=1681976546281

Gemeente Vlissingen. (2021). Blik *op de toekomst - Strategische visie 2040*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/toekomstvisie_vlissingen_2040_definitief_0.pdf?cb=ttBc5BVl

Gemeente Vlissingen. (2022). *Samen kunnen we meer! Coalitieakkoord 2022-2026*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/coalitieakkoord_gemeente_vlissingen_2022-2026.pdf

HZ KCZS. (2022, maart). *Leven in Zeeland 2021*. Hogeschool Zeeland – Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Geraadpleegd van https://publicaties.kczs.nl/leven-zeeland-2021

HZ KCZS. (2021, oktober). *Zeeuwse pendel in beeld*. Hogeschool Zeeland – Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Geraadpleegd van https://publicaties.kczs.nl/zeeuwse-pendel-beeld

Portret

Jan | 27 jaar | Vlissingen, centrum



De eerste negen jaar van mijn leven heb ik in Duitsland gewoond, daarna ben ik met mijn ouders naar Zweden verhuisd. In 2016 ben ik naar Vlissingen toegekomen om hier de studie Watermanagement te volgen. Met die studie ben ik uiteindelijk gestopt in mijn laatste jaar. Nu ben ik de voorzitter van de Green Office van de Hogeschool Zeeland. Ik woon in een studentenhuis in het centrum van Vlissingen. Mijn grootste passie is muziek, daar houd ik me in mijn vrije tijd veel mee bezig.

Zeeland ken ik al uit mijn kindertijd. Mijn ouders zijn windsurfers, daarom gingen we meestal twee keer per jaar op vakantie naar de Zeeuwse kust. Ik had altijd al een goed gevoel bij deze regio. Na mijn middelbare school ben ik een studie in de muziekindustrie gaan doen in het noorden van Zweden. Ik vond die industrie onvoorspelbaar, dus ik ben op zoek gegaan naar een duurzame studie en kwam uit op watermanagement. In Nederland

Portret

Jan | 27 jaar | Vlissingen, centrum

wordt deze studie aangeboden op de TU Delft en op de HZ Vlissingen. In Delft werd deze studie niet Engelstalig aangeboden, dus ik heb voor Vlissingen gekozen.

De zee, het strand en de rust vind ik fijn in Vlissingen. Ik ben een introvert persoon en ik vind een grote stad vaak te druk. Ik had daarom een goed gevoel bij deze kleinschalige stad. Toen ik hier kwam wonen, kwam ik in een studentenhuis terecht met andere internationale studenten. Dat was heel gezellig, iedereen was nieuw, dat zorgde ervoor dat je niet in een nieuwe groep hoefde te 'blenden'.

Vlissingen is een vrij lastige plek om als internationale student te integreren. Veel Nederlandse studenten komen naar de HZ om te studeren en pakken dan weer de trein om terug naar hun vertrouwde omgeving te gaan. Als internationale student heb je geen familie in de buurt en ben je op elkaar aangewezen om dingen te ondernemen. Ik denk dat het goed zou zijn als Vlissingen meer zou investeren in de internationale studenten, want dan wordt de kans groter dat ze na hun studie hier blijven wonen en werken. Gelukkig zijn ze nu binnen de HZ bezig om meer faciliteiten aan te bieden zodat studenten elkaar kunnen ontmoeten. Het zou mooi zijn als er ook buiten de hogeschool meer ontmoetingsplekken zouden zijn. Ik vind Elliot, de ontmoetingsplek van de UCR, in Middelburg daar een mooi voorbeeld van.

Als ik studenten om me heen hoor dan gaat het vaak over een te klein scala aan voorzieningen. Specifiek gaat het dan om festivals en feestjes. De meesten trekken dan verder het land in om dat op te zoeken. Zelf mis ik dat niet, ik houd van rust. Wat ik zelf een groot nadeel vind, ook toen ik student was, is de bereikbaarheid van Vlissingen. Er rijden bijvoorbeeld geen bussen meer na tien uur 's avonds. Als je dan de laatste trein neemt naar Vlissingen om een uur 's nachts dan moet je 20 minuten naar de binnenstad lopen voordat je er bent. Ik vind dat ze het station ook beter station Vlissingen Oost kunnen noemen, want het ligt zeker niet centraal. Mensen die hier niet vandaan komen zijn altijd verbaasd over hoeveel mensen hier in een auto rijden, maar je hebt hier gewoon geen goed alternatief om ergens te komen.

Als ik kijk naar de toekomst weet ik nog niet zeker of ik nog in Vlissingen woon. Er is zeker een kans, want ik voel me hier op mijn plek. Het is voor mij de eerste keer dat ik al zo lang op een plek woon. Het teken dat ik mij hier thuis voel was toen ik me begon te ergeren aan de hoeveelheid Duitse toeristen.



7 Ondernemen

7 Ondernemen

IN HET KORT

- BBP per inwoner in 'overig Zeeland' relatief laag, wel economische groei.
- Relatief weinig banen in Vlissingen, zorg en industrie grootste sectoren.
- Lage innovatie-score, technologische uitdagingen; aanpassingsvermogen is aandachtspunt.
- Dalende studentenaantallen (MBO, HO) verwacht, ook in Zeeland.
- Omgeving: lage woningprijzen, voorzieningen dichtbij, ov is aandachtspunt.
- Demografie: ouderen, mensen met migratie-achtergrond, weinig hoog opgeleiden.

Een prettige leefomgeving is niet los te koppelen van een gezonde economie en een goed vestigingsklimaat voor ondernemers. Het thema ondernemerschap is een belangrijk thema in de Strategische Visie en het Coalitieakkoord van de gemeente Vlissingen (Gemeente Vlissingen, 2021, 2022). In dit venster wordt een korte analyse gegeven van het ondernemersklimaat van de gemeente Vlissingen. Hoe ziet dit vestigingsprofiel van Vlissingen er uit? Aan de hand van deelthema's economie, innovatie, onderwijs, omgeving en demografie geven wij een situatieschets voor Vlissingen.

Economie

De economie en het vestigingsklimaat voor ondernemers in Vlissingen kunnen niet op zichzelf gezien worden. Vlissingen maakt onderdeel uit van een bredere regionale context van een Zuidwestelijke Delta, de provincie Zeeland en ook een North Sea Port District.

BBP per inwoner relatief laag– wel recente groei

De economische bijdrage van een regio kan worden uitgedrukt door middel van het Bruto Binnenlands Product per inwoner. In het deel van Zeeland boven de Westerschelde ('overig Zeeland') is dit BBP per inwoner, met ruim 33 duizend euro per inwoner, bijna een kwart lager dan het landelijk gemiddelde en ook 17 procent lager dan het gemiddelde voor Zeeuws-Vlaanderen. Net als in de meeste andere regio's neemt het BBP per inwoner wel gestaag toe met de tijd. In het afgelopen jaar was de economische groei in 'Overig Zeeland' hoger dan in Zeeuws-Vlaanderen, waar sprake was van krimp, en ook hoger dan het landelijk gemiddelde (Provincie Zeeland et al., 2023).

Relatief weinig bedrijven in verhouding tot aantal inwoners, wel groei

Momenteel zijn in de gemeente Vlissingen ruim 4.400 bedrijfsvestgingen[20] geregistreerd, gelijk aan 9 procent van alle vestigingen in Zeeland. Omgerekend naar het aantal inwoners zijn dat 986 vestigingen per 10.000 inwoners. Dat is het laagste relatieve aantal van alle Zeeuwse gemeenten. In Goes ligt dat aantal, met 1.350 vestigingen per 10.000 inwoners, bijvoorbeeld aanzienlijk hoger. Hoewel het aantal bedrijven relatief laag is zien we in Vlissingen wel een sterke groei van het aantal bedrijven in het afgelopen jaar; sinds het tweede kwartaal van 2022 groeit het aantal bedrijven in Vlissingen sterker dan in de rest van Zeeland. Met name in de zakelijke diensten, maar ook in de zorg, industrie en persoonlijke verzorging, waren er in de afgelopen periode in Vlissingen relatief veel startende ondernemingen (KvK, 2023).

Relatief weinig banen ten opzichte van inwoners, meeste werkgelegenheid in zorg en industrie

In de gemeente Vlissingen zijn ongeveer 19 duizend banen[21], gelijk aan 10 procent van alle banen in Zeeland. In het verlengde van het relatief lage aantal bedrijven is ook het aantal banen per 10.000 inwoners in Vlissingen (561) relatief laag ten opzichte van het Zeeuws gemiddelde (668). Dit is een verschil met de gemeenten Goes (985), Terneuzen (759) en Middelburg (685). Die hebben in Zeeland het hoogste aantal banen per 10.000 inwoners. Net als in de rest van Zeeland zijn de zorg en de industrie de twee grootste sectoren in termen van werkgelegenheid. Waar in Zeeland detailhandel de derde grootste sector is, betreft dat in Vlissingen Zakelijke diensten (KvK, 2023).

[20] Bedrijvigheid in het deel van het industriegebied Vlissingen-Oost dat onder de gemeente Borsele valt is hier niet meegerekend.

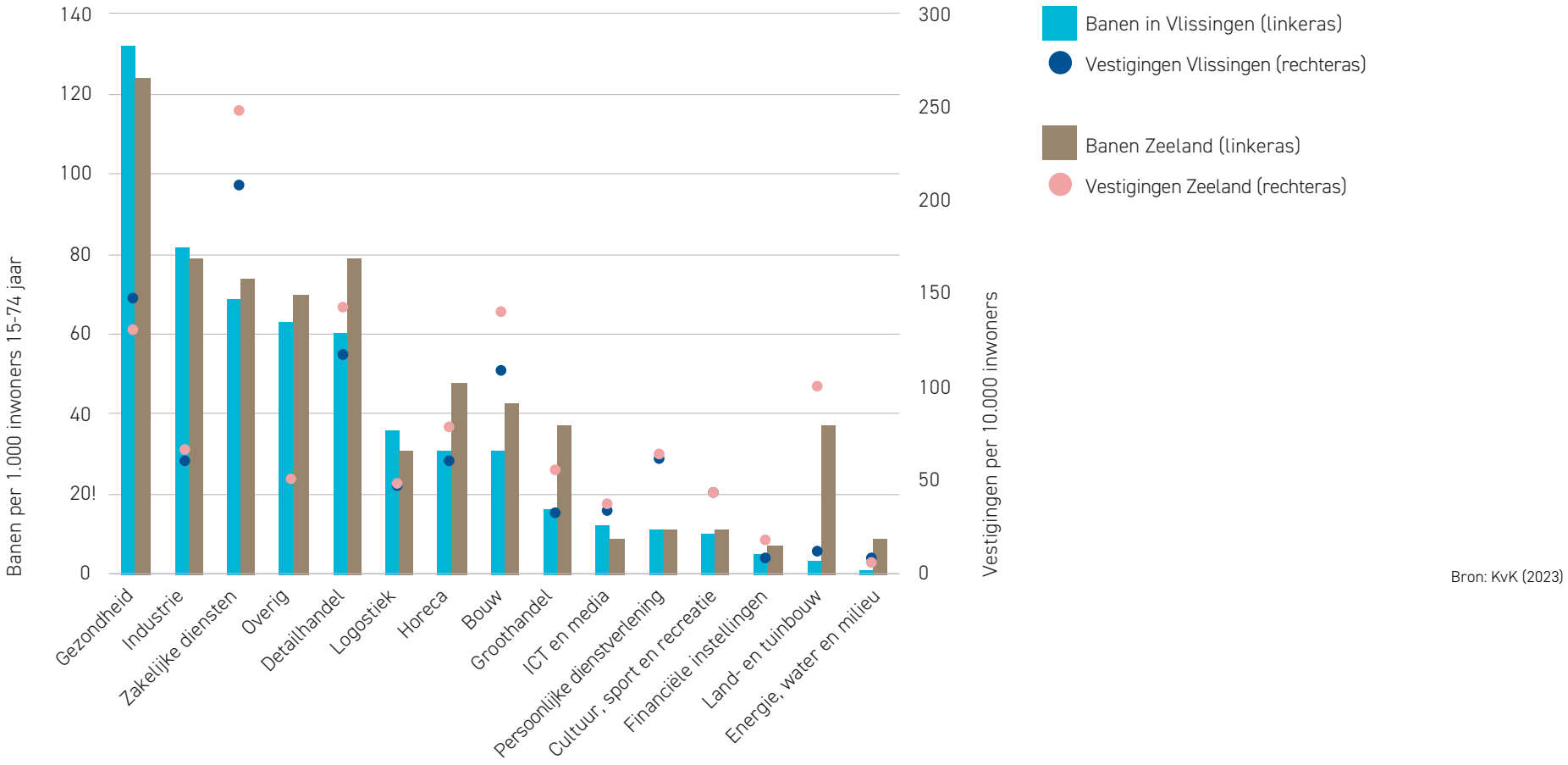
[21] Werkgelegenheid in het deel van het industriegebied Vlissingen-Oost dat onder de gemeente Borsele valt is hier niet meegerekend.

ZZP'ers: vooral in zakelijke diensten, zorg en bouw

In Vlissingen zijn ruim 3 duizend zelfstandigen zonder personeel (ZZP) actief. De meeste ZZP'ers in Vlissingen zijn, net als in de rest van Zeeland, actief in de zakelijke dienstverlening, zorg of bouw, gevolgd door detailhandel en persoonlijke dienstverlening.

Het relatieve aantal ZZP'ers ligt, net als het aantal banen per 10.000 inwoners ligt in Vlissingen (676) onder het Zeeuws gemiddelde (751). Van de vier stedelijke Zeeuwse gemeenten steekt in dit opzicht alleen de gemeente Goes (812) boven het Zeeuws gemiddelde uit. Net als bij het aantal bedrijven zien we ook in de ontwikkeling van het aantal ZZP'ers in Vlissingen een relatief sterke actuele groei.

Figuur 7.1 Aantal banen en vestigingen naar sector – relatief



Bron: KvK (2023)

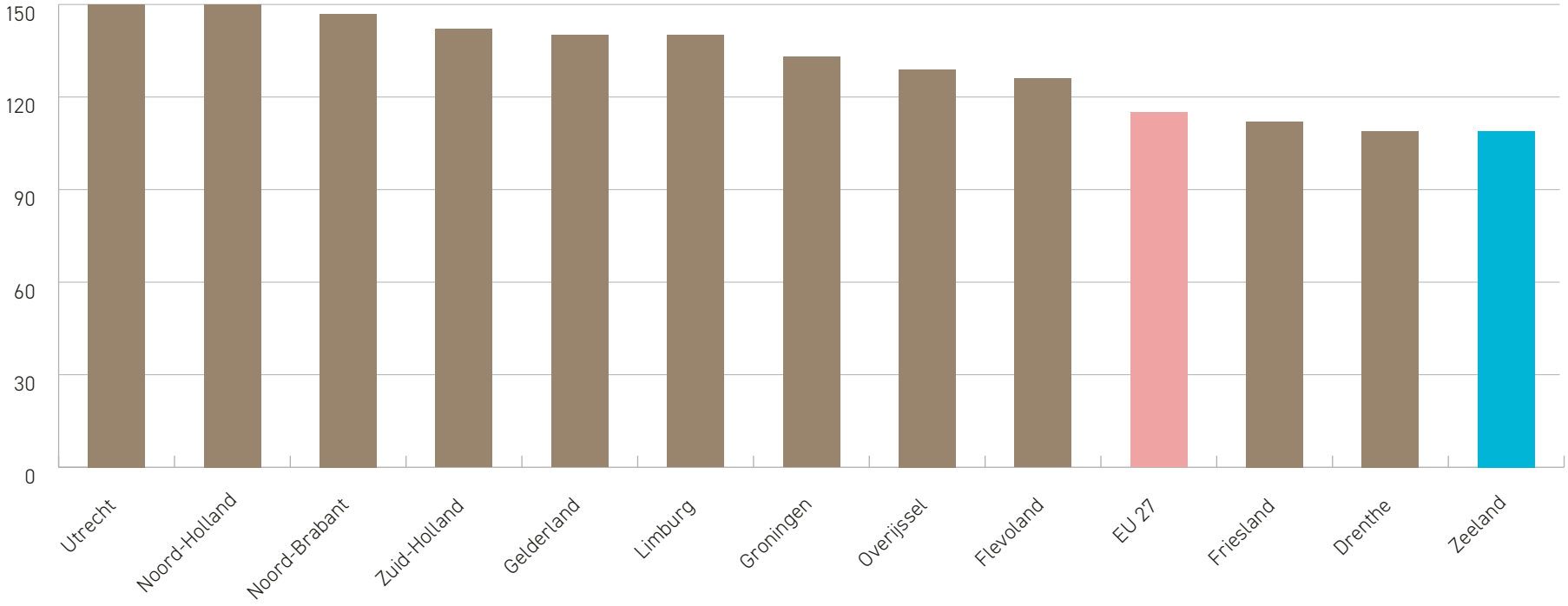
Innovatie

In de strategische visie van Vlissingen is innovatie een belangrijke pijler. In 2040 wil de gemeente een innovatieve delta hot spot zijn in Zeeland. Hoe staat het met de innovatiekracht van Vlissingen en de regio? En in hoeverre is er aanpassingsvermogen om de technische uitdagingen van deze tijd aan te gaan?

Regionale innovatie: Zeeland 'gematigde innovator'

Volgens het Regional Innovation Scoreboard van de Europese Commissie kan Zeeland als regio worden gekenmerkt als 'gematigde innovator' en behoort daarmee, samen met de provincies Friesland en Drenthe tot de minst innovatieve regio's van Nederland. Met name op het gebied van ICT-specialisten, internationale wetenschappelijke co-publicaties en publiek-private co-publicaties loopt de regio achter op het landelijk gemiddelde.

Figuur 7.2 Regionale innovatie-index 2021 (EU 2014=100)



Bron: EC (2021)

Tussen 2014 en 2021 name de innovatie-score voor Zeeland wel toe, maar dat geldt voor alle Nederlandse provincies (EC, 2021). Ook de cijfers over innovatieve bedrijven is zichtbaar dat innovatie in Zeeland achter loopt op andere regio's: waar in de periode 2018-2020 37 procent van de bedrijven in de Zeeuwse industrie en 18 procent van de bedrijven in de Zeeuwse dienstensector aan innovatie[22] deed, waren deze percentages landelijk respectievelijk 54 en 39 procent (CBS, 2023). Met name in de Zeeuwse dienstensector is het aandeel innovators beperkt.

Grote technologische uitdagingen, aanpassingsvermogen beneden gemiddeld

In 2015 deed het economisch bureau van ING onderzoek naar de verwachte technologische uitdagingen voor Nederlandse regio's en hun aanpassingsvermogen. Hieruit blijkt dat in Zeeland de complexiteit van technologische innovaties de op twee na hoogste (na Overijssel en Limburg) is. Dat heeft te maken met het relatief hoge aandeel van de maakindustrie en landbouw, waar de technologische uitdagingen van deze tijd het meest complex zijn. Tegelijkertijd concludeerde ING dat het aanpassingsvermogen in Zeeland, op basis van het jeugdpotentieel[23], competenties[24], bedrijvendynamiek[25], flexibiliteit[26] en innovatieve investeringen, juist relatief laag is in Zeeland: na Drenthe heeft Zeeland de minst gunstige uitgangspositie om met de complexe technologische uitdagingen om te gaan (ING, 2015). Net als voor heel Zeeland geldt ook voor de gemeente Vlissingen dat het aanpassingsvermogen beneden gemiddeld is. Het jeugdpotentieel en de competenties (aandeel hoger opgeleiden onder de werkenden) liggen in Vlissingen namelijk onder het landelijk gemiddelde, waar de gemeente op bedrijvendynamiek en flexibiliteit gemiddeld scoort (CBS Statline, 2022e, KvK, 2023).

[22] Bedrijven die in de beschouwde periode innovatieprojecten uitvoeren of deze - al dan niet succesvol - hebben uitgevoerd. Innovatie omvat productinnovatie en bedrijfsprocesinnovatie.

[23] Binnen werkzame beroepsbevolking de verhouding 15-45 jarigen versus 45+.

[24] Binnen werkzame beroepsbevolking het percentage hoogopgeleiden.

[25] Verhouding oprichtingen en opheffingen vestigingen gedeeld door totaal aantal vestigingen bedrijven.

[26] Aandeel zelfstandigen binnen de werkzame beroepsbevolking.

Onderwijs

Als het gaat over onderwijs is de aanwezigheid van de middelbaar en hoger onderwijs een belangrijke troef voor Vlissingen. Onderwijsinstellingen hebben een aantrekkende werking voor jonge mensen en dragen bij aan kennis over en in de regio.

Aantal HO-studenten woonachtig in Vlissingen stagneert

Het aantal MBO-studenten woonachtig in Vlissingen is tussen schooljaar 2012/203 (1.545) en 2021/2022 (1.379) per saldo met 10 procent afgenomen. Ook in de rest van Zeeland en landelijk zien we in deze periode een lichte daling van het aantal MBO-studenten. Het aantal studenten uit Vlissingen dat hoger onderwijs volgt is ongeveer even groot als het aantal dat middelbaar beroepsonderwijs volgt. Voor het HO geldt dat het aantal in Vlissingen woonachtige studenten in de afgelopen 10 jaar fluctueerde rond de 1.500. Voor heel Zeeland geldt dat het aantal (in Zeeland woonachtige) HO-studenten in deze periode is toegenomen met bijna 40 procent. In dat opzicht stagneert het aantal HO-studenten dat in Vlissingen woont (CBS Statline, 2023c). Mogelijk hangt dit samen met de trend van steeds meer studenten die thuis blijven wonen. Zo laat de Monitor studentenhuisvesting zien dat in de periode 2015-2021 het aantal thuiswonende studenten sterker toename dan het aantal uitwonende studenten (ABF Research, 2022).

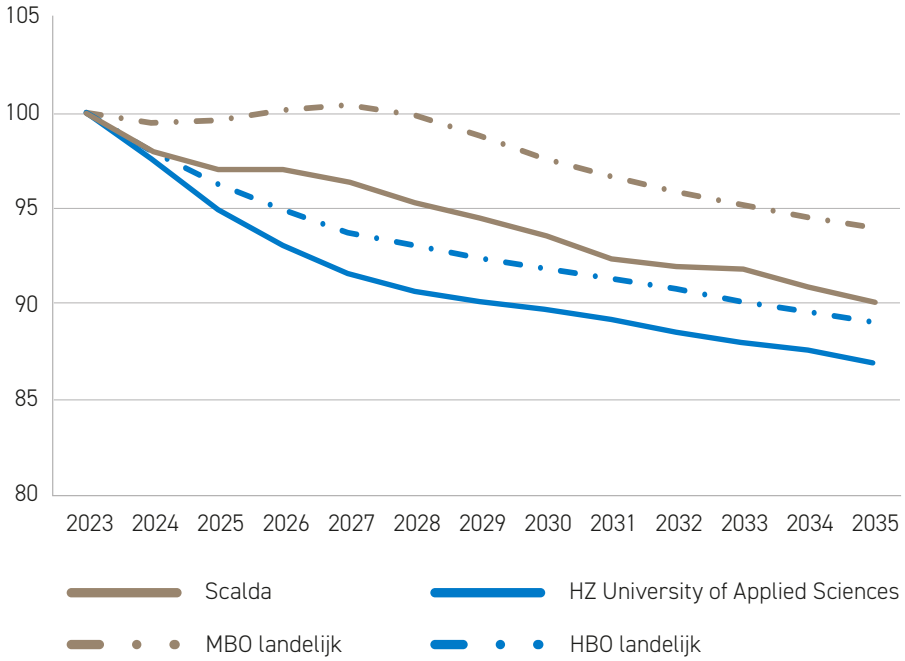
Verwachting: dalende studentenaantallen MBO en HO, ook in Zeeland

Volgens prognoses van DUO zal het aantal studenten in zowel MBO[27] als HO[28] in het komende decennium licht gaan dalen (DUO, 2023a, 2023b). Deze daling van de studentenaantallen heeft onder andere te maken met een afname van het aantal jongvolwassenen in Nederland (OC&W, 2023) en geldt ook voor de Zeeuwse onderwijsinstellingen Scalda en HZ University of Applied Sciences. Voor Scalda (MBO) geldt dat deze daling al enkele jaren terug is ingezet (DUO, 2023b). Voor de HZ (HBO) geldt dat in de afgelopen jaren juist sprake was van een stijging in de studentenaantallen en dat die stijging in de komende jaren dus zal ombuigen in een daling (DUO, 2022a). De prognoses van studentenaantallen door DUO zijn gebaseerd op regionale bevolkingstrends en onderwijstrends. In deze prognoses is geen rekening gehouden met (huidig en toekomstig) regionaal beleid.

[27] Gebaseerd op de referentieraming MBO 2023. Deze referentieraming toont de verwachte ontwikkeling voor de komende jaren van de aantallen leerlingen en studenten aan instellingen in het bekostigd onderwijs in Nederland. Deze ramingen zijn gebaseerd op bevolkingsprognoses van het CBS, stroomcijfers van DUO, werkloosheidsverwachting van het CPB (voor bepaling verdeling BOL/BBL) en inzichten in de gevolgen van de coronamaatregelen voor onderwijsdeelname.

[28] Gebaseerd op de referentieraming HO 2023. De prognose is gemaakt met historische marktaandelen en demografische bevolkingsvoorspellingen. Deze prognose telt op tot de voorspellingen van de landelijke referentieraming.

Figuur 7.3 Prognose studentenaantallen HO en MBO – indexcijfer (prognose 2023=100)



Bron: DUO, 2023a, 2023b

Omgeving

Het vestigingsklimaat voor ondernemers hangt niet alleen samen met de regionale economie en innovatieklimaat, maar ook met omgevingskenmerken. Welke omgevingskenmerken zijn typerend voor Vlissingen als vestigingslocatie?

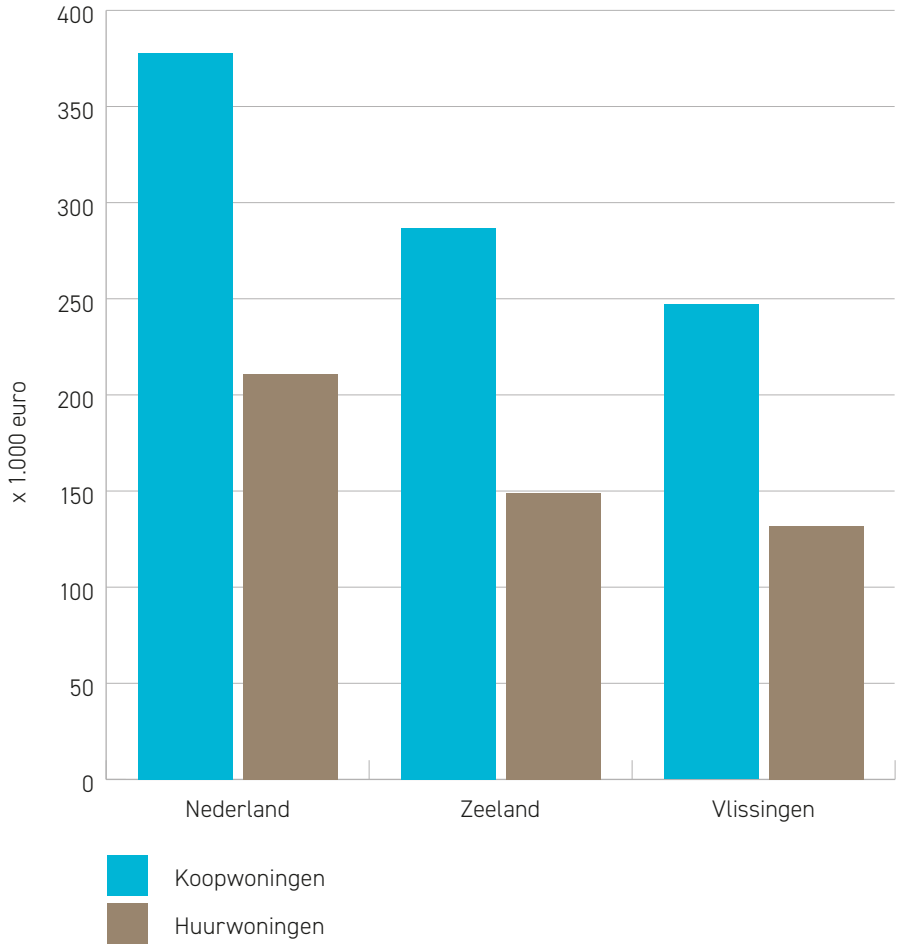
Veel bebouwd terrein, verkeersterrein en recreatieterreinen

Het ruimtegebruik van de gemeente Vlissingen kenmerkt zich door relatief veel bebouwd, semi-bebouwd terrein, verkeersterrein en recreatieterrein en juist relatief weinig agrarisch terrein. In de naburige stedelijke gemeente Middelburg is het aandeel bebouwd terrein en verkeersterrein ook relatief groot, maar minder groot dan in de gemeente Vlissingen. Dit komt vermoedelijk doordat de gemeente Middelburg meer buitengebied heeft dan Vlissingen (KvK, 2023).

Veel woningen, lage woningwaarde

In lijn met het hoge aandeel (semi-)bebouwd terrein is ook de woningdichtheid in Vlissingen en de bevolkingsdichtheid relatief hoog. De prijzen van woningen in Vlissingen zijn laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde en ook de rest van Zeeland: de gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Vlissingen is het laagst van alle Zeeuwse gemeenten (CBS Statline, 2023d). Het aandeel huurwoningen in de totale woningvoorraad is in Vlissingen, met ruim 4 op de 10, relatief hoog (CBS Statline, 2023a).

Figuur 7.4 Gemiddelde WOZ-waarde woningen (2022)



Bron: CBS Statline, 2023d

Voorzieningen dichtbij

De afstanden tot voorzieningen zijn voor de inwoners van Vlissingen relatief klein, wat ook kenmerkend is voor een stedelijke gemeente. Over de hele linie van typen voorzieningen (horeca, zorg, winkels, onderwijs) geldt dat de afstanden in Vlissingen kleiner zijn dan het Zeeuws en ook landelijk gemiddelde (CBS Statline, 2023a). De nabijheid van voorzieningen is een belangrijke factor in de aantrekkingskracht voor inwoners en daardoor ook voor ondernemers.

Strategische ligging, bereikbaarheid is aandachtspunt

Vlissingen heeft een strategische ligging in het North Sea Port District. Via zee is Vlissingen dan ook zeer goed bereikbaar. Ook per weg is Vlissingen goed te bereiken, hoewel de afstanden, bijvoorbeeld naar West-Brabant en Zuid-Holland, maar ook naar delen van Zeeuws-Vlaanderen, relatief groot zijn. De bereikbaarheid van Vlissingen per openbaar vervoer is een aandachtspunt en daarom ook een aandachts-gebied in het compensatiepakket Wind in de Zeilen (Wientjes, 2020).

Weinig natuur

Een opvallend verschil met de rest van Zeeland, bijvoorbeeld ook met de naburige gemeente Middelburg, is de relatief lage score van ecologisch kapitaal[29]. Voor heel Zeeland ligt die score hoger dan het landelijk gemiddelde, maar voor Vlissingen juist lager (KvK, 2023). Vermoedelijk hangt dit sterk samen met het hoge percentage bebouwde omgeving in de gemeente. Ook in de regionale monitor brede welvaart zagen zien we dat Vlissingen matig scoort op de hoeveelheid natuur (CBS, 2022).

[29] Het ecologisch kapitaal beschouwt de verschillende ecosystemen binnen een bepaald gebied. Deze dienen over voldoende veerkracht te beschikken om de natuurlijke en menselijke verstoringen op te kunnen vangen, zonder dat dit leidt tot onherstelbare schade aan de functies van het ecosysteem.

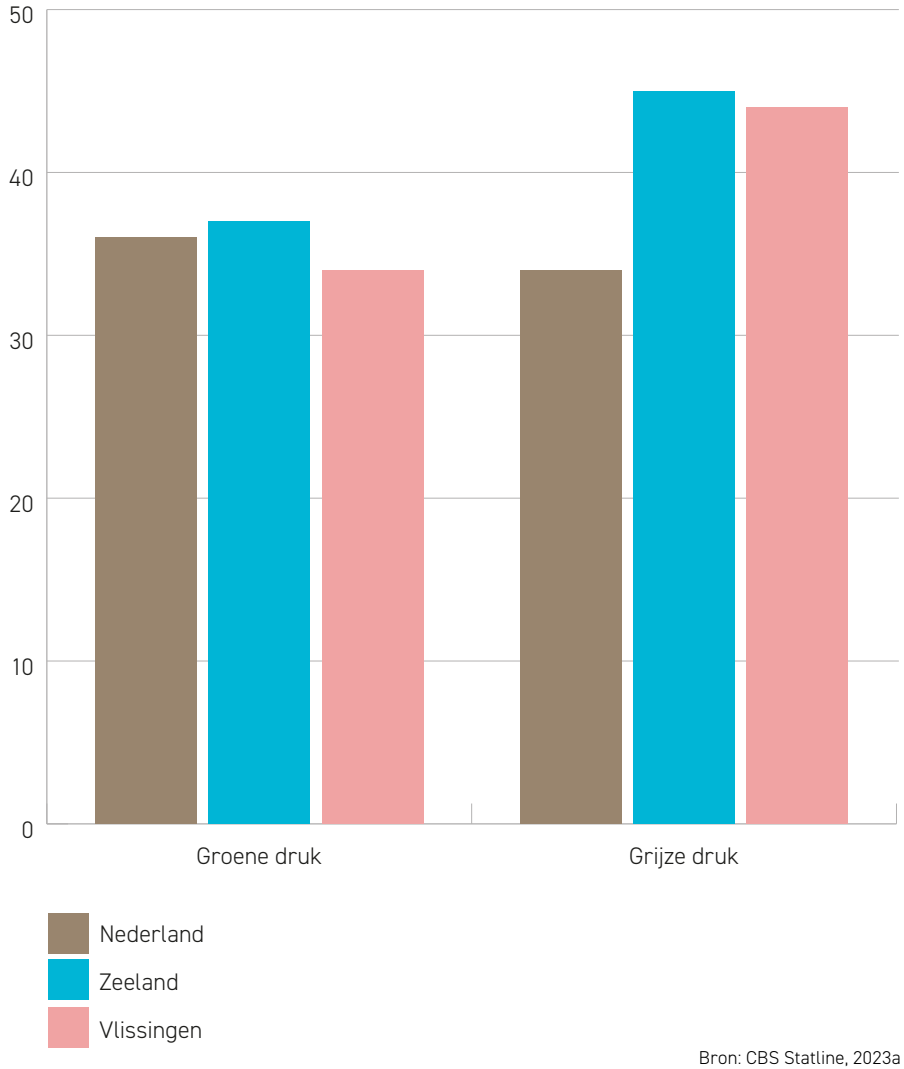
Demografie

De dynamiek van een stad en ook de aantrekkelijkheid voor ondernemers om zich te vestigen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de mensen die er wonen ofwel de demografie. Wat zijn de belangrijkste kenmerken van de bevolking van Vlissingen?

Relatief veel ouderen

Voor ondernemers is het belangrijk om in de regio voldoende arbeidspotentieel te hebben. Een algemene indicator hiervoor is de demografische druk, ofwel de verhouding tussen aantal jongeren (0 tot 20 jaar) en ouderen (65+) ten opzichte van het aantal inwoners in de 'productieve' leeftijd (20 tot 65 jaar). Deze demografische druk is in Vlissingen relatief hoog (79) ten opzichte van het landelijk gemiddelde (70), maar wel lager dan het Zeeuws gemiddelde (82). Net als in de rest van Zeeland is de grijze druk, ofwel het aandeel 65+ers ten opzichte van 20 tot 65-jarigen, in Vlissingen relatief hoog. Dit maakt ook dat de arbeidsparticipatie in Vlissingen (en Zeeland) net iets lager ligt dan landelijk (CBS, 2022). De groene druk, ofwel het relatieve aandeel jongeren (0 tot 20 jaar) is in Vlissingen iets lager dan het Zeeuws en ook landelijk gemiddelde (CBS Statline, 2023a).

Figuur 7.5 Demografische druk (2022)



Bron: CBS Statline, 2023a

Bevolkingsgroei door migratie

Na enkele jaren van krimp is het inwoneraantal van de gemeente Vlissingen is in 2021 voor het eerst toegenomen. Die groei was in dit jaar zelfs sterker dan in de rest van Zeeland, waar in de afgelopen jaren ieder jaar sprake was van een groei. Deze actuele bevolkingsgroei kan worden toegeschreven aan zowel een positief binnenlands als buitenlands migratiesaldo. Voor buitenlandse migratie geldt dat dit saldo al enkele jaren positief is, voor het binnenlands migratiesaldo was dat in 2021 voor het eerst sinds 2017 positief. Het geboorteoverschot in Vlissingen is structureel negatief, zoals dat ook voor de rest van Zeeland geldt (CBS Statline, 2023a).

Vertrek van jonge mensen

Hoewel de bevolking van Vlissingen groeit, blijkt uit een monitor van de KvK dat er in Vlissingen relatief veel jonge (15-24 jaar) vertrekkers zijn naar elders in het land. Dit fenomeen overigens niet typisch voor Vlissingen, maar geldt nog sterker in de gemeente Middelburg en ook voor Zeeland als geheel (KvK, 2023). Uit eerder onderzoek onder 'generatie Y' blijkt dat in Zeeland ongeveer de helft van de Zeeuwse jongeren op een gegeven moment uit Zeeland vertrekt. Ongeveer een derde keert voor zijn of haar 40e weer terug naar Zeeland (HZ KCZS, 2023).

Inwoners met een migratie-achtergrond

Vlissingen heeft relatief veel inwoners met een migratieachtergrond; 28 procent ten opzichte van 20 procent in heel Zeeland. Met name het aandeel inwoners met een niet-westerse migratie-achtergrond is relatief hoog. Het gaat hier bijvoorbeeld om mensen met een Marokkaanse, Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond, maar ook om andere landen van herkomst. Vlissingen is een stad met arbeidsmigranten. Ook het aandeel mensen met een westerse migratie-achtergrond is, mede hierdoor, in Vlissingen relatief hoog (CBS Statline, 2023b).

Conclusie

De gemeente Vlissingen heeft grote ambities voor de toekomst. In 2040 wil de gemeente een uniek en belangrijk aandeel hebben in de concurrerende positie van Nederland als kenniseconomie. Een 'hotspot voor delta innovatie' worden, dat is het streven (Gemeente Vlissingen, 2021). Hoe ziet het vestigingsprofiel van Vlissingen voor ondernemers er op dit moment uit? En wat betekent dit voor bovengenoemde ambitie?

Vlissingen is een stad in ontwikkeling en dat is in de afgelopen jaren goed zichtbaar geweest, variërend van de herinrichting van de binnenstad en transformatie van het Scheldekwartier tot de bouw van windparken op zee. Tegelijkertijd vertoont Vlissingen nog veel kenmerken van de arbeidersstad die het van oorsprong is. Zo is het aandeel hoog opgeleiden in Vlissingen laag en heeft ook de woningvoorraad nog veel kenmerken van die van een arbeidersstad. Ook vertrekken relatief veel jonge mensen naar andere plekken in het land. In de bredere (Zeeuwse) context van Vlissingen is de economische productiviteit van de regio en ook mate van innovatie relatief laag. De grote complexiteit van technologische ontwikkelingen in Zeeland bieden kansen, maar tegelijkertijd ook risico's met zich mee, in termen van aanpassingsvermogen.

Vlissingen staat aan de vooravond van een innovatie-transitie. Het aanmoedigen van onderzoek en technologie staat op dit moment niet hoog (9 van 11 voorgelegde thema's) op de lijst van beleidsprioriteiten volgens de inwoners van Vlissingen zelf. Er zijn andere thema's, zoals veiligheid, zorg en werkgelegenheid, die inwoners belangrijker vinden. 'Eerst de basis op orde'.... zou je hieruit op kunnen maken. Toch lijkt het zinvol om de inwoners van Vlissingen mee te nemen in de beoogde innovatie-transitie van Vlissingen. Niet alleen zijn de inwoners zelf nodig om hieraan bij te dragen. Ook ligt hier mogelijk een kans, wetende dat ongeveer de helft van de inwoners zich weinig verbonden voelt met de eigen gemeente (zie venster 'Verbondenheid en vertrouwen), om inwoners van de gemeente 'deelgenoot' te maken van de mooie ambities van de stad Vlissingen.

Referenties

ABF Research. (2022). *Monitor studentenhuisvesting* – geraadpleegd van https://studentenhuisvesting.incijfers.nl/mosaic/lms/voorwoord

CBS. (2023). *Regionaal economische kengetallen Innovatie en R&D* – geraadpleegd van https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/19/regionaal-economische-kengetallen-2022

CBS Statline. (2023a). *Regionale kerncijfers Nederland* – geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84727NED/table

CBS Statline. (2023b). Bevolking; geslacht, leeftijd, nationaliteit en regio, 1 januari – geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84727NED/table

CBS Statline. (2023c). *Leerlingen en studenten; onderwijssoort, woonregio* – geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/71450ned/table?fromstatweb

CBS Statline. (2023d). *Gemiddelde WOZ-waarde van woningen op 1 januari; eigendom, regio* – geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85036NED/table

CBS Statline. (2023e). *Arbeidsdeelname; regionale indeling 2022* – geraadpleegd van https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85494NED/table

CBS. (2022). *Regionale Monitor Brede Welvaart 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/

DUO. (2023a). *Prognoses aantal studenten (Referentieraming 2023*). Dienst Uitvoering Onderwijs. Geraadpleegd van https://duo.nl/open_onderwijsdata/hoger-onderwijs/aantal-studenten/prognose-studenten-ho.jsp

DUO. (2023b). *Prognoses aantal mbo-studenten (Referentieraming 2022).* Dienst Uitvoering Onderwijs. Geraadpleegd van https://duo.nl/open_onderwijsdata/middelbaar-beroepsonderwijs/aantal-studenten/studenten-mbo-tellingen-prognoses.jsp

EC. (2021). *Regional Innovation Scoreboard 2021*. Europese Commissie. Geraadpleegd van https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45956

HZ KCZS. (2023). *Generatie Y: de millennials die blijven, vertrekken en terugkeren naar Zeeland*. Hogeschool Zeeland – Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Geraadpleegd van https://publicaties.kczs.nl/generatie-y

ING. (2015). *ING Innovatie Index – Nederland klaar voor verandering?* ING Economisch Bureau. Geraadpleegd van https://www.ing.nl/media/INGeBZ_innovatie-index-oktober%202015_tcm162-91121.pdf

KvK. (2023). *KvK Regiodata – Zeeland*. Geraadpleegd op 9-6-2023. Kamer van Koophandel. Geraadpleegd van https://kvkregiodata.nl/dashboard/overzichten/kwartaalrapport

OC&W. (2023). *Prognose aantal studenten mbo.* Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Geraadpleegd van https://www.ocwincijfers.nl/sectoren/middelbaar-beroepsonderwijs/studenten/prognose-aantal-studenten-mbo#:~:text=Vanaf%202027%20stabiliseert%20het%20aandeel,aantal%20studenten%20in%20het%20mbo

Provincie Zeeland et al. (2023, april). *Zeeuws Economisch Bericht april 2023.* Provincie Zeeland, Impuls Zeeland, Economic Board Zeeland en het HZ Kenniscentrum Ondernemen en Innoveren. Geraadpleegd van https://projectenportfolio.nl/wiki/index.php/KCOI_Publication_PR_00012

Gemeente Vlissingen. (2021). *Blik op de toekomst - Strategische visie 2040*. Gemeente Vlissingen. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/toekomstvisie_vlissingen_2040_definitief_0.pdf?cb=ttBc5BVl

Gemeente Vlissingen. (2022). *Samen kunnen we meer! Coalitie-akkoord 2022-2026*. Gemeente Vlissingen. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/coalitieakkoord_gemeente_vlissingen_2022-2026.pdf

Wientjes, B. (2020). *Wind in de zeilen. Een nieuwe start*. Advies compensatiepakket Vlissingen en Zeeland. Bernard Wientjes. Geraadpleegd van https://open.overheid.nl/documenten/ronl-9a16c7f9-011f-4b7e-aeea-590f433425fd/pdf



8 Wonen

8 Wonen

IN HET KORT

- Inwoners van Vlissingen zijn bovengemiddeld tevreden met hun woning.
- De woonomgeving kan daarentegen op een lagere beoordeling rekenen.
- Met name veiligheid is volgens de inwoners een belangrijk verbeterpunt, zeker voor de inwoners van de Binnenstad.
- De geregistreerde criminaliteit en de slachtofferschap-cijfers liggen daarentegen niet noemenswaardig hoog in de gemeente; wel zijn er veel jeugdige verdachten.
- De geschiktheid van Vlissingen om in op te groeien en in oud te worden dient volgens de inwoners gekoesterd te worden.

De veiligheid in de buurt, het contact tussen inwoners en het voorzieningenaanbod in de eigen buurt bepalen voor een deel het woongenot van mensen. Dit venster beschrijft het ervaren woongenot in de gemeente Vlissingen. De woonbeleving wordt geschetst aan de hand van de mate waarin inwoners tevreden zijn met hun eigen woning, de woonomgeving en de ervaren ontwikkelingen in de wijk. Daarnaast belichten wij de veiligheid en overlast zoals deze worden ervaren door inwoners in de gemeente. Tot slot hebben wij aandacht voor de verhuisgeneigdheid van inwoners, omdat de wens om te verhuizen mede samenhangt met woonplezier.

Woontevredenheid

Meer tevredenheid over de eigen woning dan in ander stedelijk gebied van Zeeland

85 procent van de inwoners in Vlissingen zegt tevreden of zeer tevreden te zijn met de eigen woning. Dit aandeel is vergelijkbaar met het Zeeuws gemiddelde en ligt hoger dan in ander stedelijk gebied van Zeeland. Als we de wijken binnen Vlissingen met elkaar vergelijken dan zien we weinig verschillen. Alleen in de wijk Lammerenburg zijn de inwoners meer tevreden met de eigen woning; in deze wijk zegt 89 procent hierover tevreden of zeer tevreden te zijn.

Tevredenheid met de woonomgeving lager dan elders in Zeeland

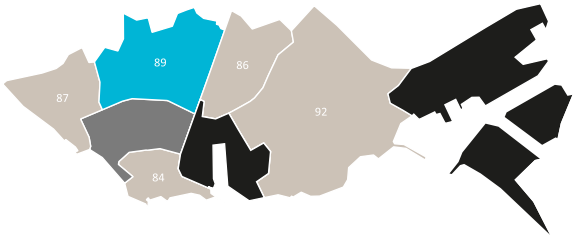
Acht op de tien inwoners in Vlissingen zeggen tevreden of zeer tevreden te zijn met de woonomgeving. Dit aandeel ligt lager dan elders in Zeeland, ook als we dit vergelijk met ander stedelijk gebied. Als we de inwoners vervolgens vragen naar de ervaren ontwikkelingen van de woonomgeving dan zien we dat inwoners in Vlissingen ook hier negatiever over zijn. Zo ervaart 19 procent van de Vlissingse inwoners achteruitgang in de wijk; terwijl 11 procent een vooruitgang ervaart. Ter vergelijking: in ander stedelijk gebied van Zeeland ervaart 16 procent een achteruitgang van de wijk tegenover 13 procent dat een vooruitgang ervaart.

In Paauwenburg-Westduin en Oost-Souburg meeste tevredenheid over de woonomgeving

Als het gaat om de aspecten 'tevredenheid met de huidige woon-omgeving' en 'ervaren ontwikkeling in de wijk' dan zien we verschillen tussen de wijken. Door de antwoorden van de inwoners per wijk op deze aspecten tegen elkaar af te zetten krijgen we een beeld van de ruimtelijke verschillen in woontevredenheid.

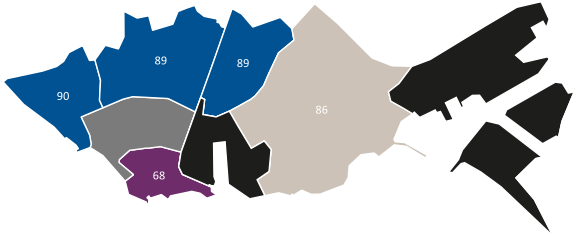
Uit onze analyse komt naar voren dat inwoners in Oost-Souburg en Paauwenburg-Westduin bovengemiddeld positief zijn over de eigen woonomgeving. De inwoners daar zijn meer tevreden over hun woonomgeving en zien geen noemenswaardige verandering in de wijk. Inwoners in de Binnenstad zijn daarentegen negatiever over hun woonomgeving. Voor de Binnenstad zien we dat het aandeel inwoners dat achteruitgang in de wijk ervaart en ontevreden is over de huidige woonomgeving relatief hoog ligt. In de wijk Lammerenburg zijn inwoners weliswaar meer tevreden met hun woonomgeving, maar ze ervaren wel een achteruitgang. Ritthem en omgeving scoren op beide aspecten gemiddeld.

Figuur 8.1 Indicatoren van woontevredenheid in de kern/wijk; naar woonwijk



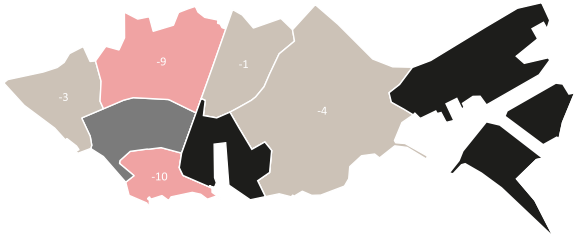
Is (zeer) tevreden met huidige woning

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=86%)



Is (zeer) tevreden met huidige woonomgeving

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=84%)



Vindt dat eigen kern/wijk in het afgelopen jaar vooruit (+) of achteruit (-) is gegaan

Eenheid
saldo (% vooruitgang minus % achteruitgang)
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=-4%)

gunstiger – – – – – ongustiger te lage respons industrie/bedrijven

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Figuur 8.2 Is (zeer) tevreden met de huidige woonomgeving afgezet tegen de ervaren ontwikkeling in de kern/wijk



Noot: Door niet-Vlissingse wijkgegevens toe te voegen aan de figuur krijgen we een beter beeld van de relatieve positie van de Vlissingse wijken op deze indicator.

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Inwoners minder tevreden over netheid en veiligheid van de wijk

Woontevredenheid is een breed begrip. Inwoners zijn daarom gevraagd om een rapportcijfers te geven voor de mate van tevredenheid op allerlei aspecten van de woonomgeving.

Er bestaat onder inwoners van Vlissingen de meeste tevredenheid over het buitengebied en de geschiktheid van de wijk voor ouderen en opgroeiende kinderen. De gemiddelde rapportcijfers hiervoor komen boven de 7 uit. Het buitengebied wordt in Vlissingen gewaardeerd. Als we dit vergelijken met andere (stedelijke) regio's in Zeeland dan ligt dit cijfer wel lager (zie ook venster 'Milieu'). Veder zien we dat inwoners vooral over de netheid, veiligheid en groenvoorzieningen minder tevreden zijn. De mate van tevredenheid met de onderdelen van de woonomgeving is doorgaans lager dan elders in Zeeland, ook ten opzichte van ander stedelijk gebied.

De mate van tevredenheid met de aspecten van de woonomgeving hangt sterk samen met de wijk waarin iemand woont. Mensen die wonen in Paauwenburg-Westduin zijn beduidend positiever over hun woonomgeving: in deze wijk krijgen alle aspecten een hoog rapportcijfer, lopend van een 7,4 voor de gebouwen tot een 8,5 voor het buitengebied. Paauwenburg-Westduin behoort daarmee zelfs tot de beter scorende wijken van Zeeland. Het tegenovergestelde zien we voor de Binnenstad van Vlissingen: daar worden de aspecten van de woonomgeving relatief laag gewaardeerd, lopend van een 5,9 voor groenvoorzieningen tot een 7,1 voor de geschiktheid om oud in te worden. Op alle aspecten van de woonomgeving scoren deze wijken lager dan gemiddeld.

Tabel 8.1 Gemiddeld rapportcijfer voor verschillende aspecten van de woonomgeving in de kern/wijk (cijfer lopend van 1 tot en met 10)

	Gemeente Vlissingen	Stedelijk gebied elders	Niet-stedelijk gebied elders
De gebouwen (woningen, kerk, dorpshuis etc.)	6,9	7,1	7,2
Groenvoorzieningen, parken, fiets- en wandelpaden	6,8	7,4	7,1
Buitengebied (landschap direct rond de kern/wijk)	7,3	7,7	7,8
Geschiktheid voor opgroeiende kinderen	7,1	7,4	7,6
Geschiktheid om oud in te worden	7,3	7,5	7,4*
Netheid (onderhoud, schoon, afval, etc.)	6,7	6,9	7,2
Veiligheid	6,8	7,2	7,5
De bevolkingssamenstelling	7,0	7,2	7,4

* dit cijfer wijkt niet significant af van het rapportcijfer in de gemeente Vlissingen. Voor de andere aspecten van de woonomgeving geldt dat de rapportcijfers in de gemeente Vlissingen significant lager liggen dan in de twee vergelijkingsgebieden (bij een $p<0,05$).

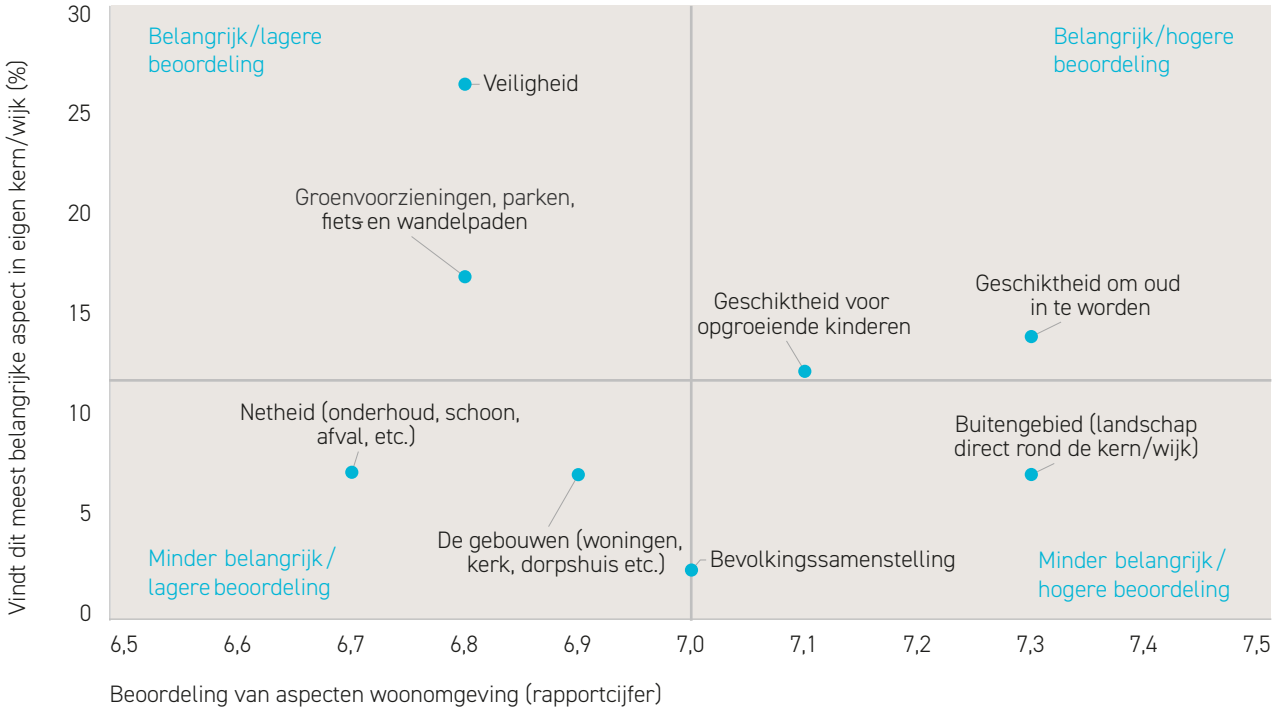
Bron: Leven in Zeeland (2021)

Prioriteit: veiligheid en groenvoorzieningen. Koesteren: geschiktheid van omgeving voor ouderen en opgroeiende kinderen

Wij hebben inwoners ook gevraagd welke aspecten van de woon-omgeving zij het meest belangrijk vinden. Veiligheid wordt het meest belangrijk gevonden door de Vlissingse inwoners, op enige afstand gevolgd door groenvoorzieningen, het buitengebied en de geschiktheid van de omgeving voor opgroeiende kinderen.

Door het ervaren belang van elk aspect voor de woonomgeving af te zetten tegenover het gemiddelde rapportcijfer van dit aspect, krijgen wij inzicht in de zaken die prioriteit hebben volgens de inwoners als het gaat om de verbetering van de woonomgeving. Het verbeteren van de veiligheid en het vergroten van de groenvoorzieningen in de wijk lijken de grootste prioriteit te hebben. Het belang van deze aspecten is volgens de inwoners groot; de beoordeling hiervan is laag. De geschiktheid van de wijk om in op te groeien en de geschiktheid om in oud te worden dienen gekoesterd te worden. Deze zaken zijn voor inwoners belangrijk en worden tevens met een hoger rapportcijfer beoordeeld.

Figuur 8.3 Gemiddeld rapportcijfer voor verschillende aspecten van de woonomgeving afgezet tegen het belang van het betreffende aspect in de kern/wijk volgens de inwoners van Vlissingen



Bron: Leven in Zeeland (2021)

Verhuisgeneigdheid

Wens om te verhuizen kleiner dan in ander stedelijk gebied van Zeeland

Als de woonomgeving en eigen woning als prettig worden ervaren dan is de noodzaak om te verhuizen doorgaans minder groot. Het aandeel inwoners in Vlissingen met verhuisplannen ligt op 15 procent. In Vlissingen geven minder mensen aan verhuisplannen te hebben dan in andere stedelijke gebieden van Zeeland. De verhuisgeneigdheid in Vlissingen is vergelijkbaar met die in de niet-stedelijke gebieden van Zeeland.

In de Binnenstad hebben de meeste inwoners verhuisplannen. Zo spreekt 22 procent van de inwoners daar de wens uit om binnen twee jaar de verhuizen. In de wijk Lammerenburg ligt dit percentage op 18. In de andere drie wijken ligt de verhuisgeneigdheid rond of onder het Vlissingse gemiddelde: Paauwenburg-Westduin (15%), Oost-Souburg (12%) en Ritthem en omgeving (7%).

Dit zijn de redenen om te willen verhuizen

De meeste inwoners in Vlissingen willen verhuizen, omdat hun woning niet meer voldoet aan hun wensen. De wens om in een andere omgeving te wonen is ook een veelgenoemde reden, net als overlast. Het niet meer geschikt zijn van de woning en het ervaren van overlast worden in Vlissingen vaker als redenen genoemd om te willen verhuizen dan in andere (ook stedelijke) regio's van Zeeland. De wens om te willen kopen en de eigen financiële situatie worden daarentegen minder vaak als verhuisredenen genoemd.

Tot slot zien we dat vier op de tien van de verhuisgeneigde inwoners wensen te verhuizen binnen de eigen gemeente. Drie op de tien hebben een voorkeur voor een andere gemeente; twee op de tien hebben geen voorkeur. De overige verhuisgeneigden weten nog niet waar ze naartoe willen verhuizen (5%).

Tabel 8.2 Noemt reden om uit te kijken naar een andere woning, naar woonregio (% verhuisgeneigde inwoners). Meerdere redenen mogelijk.

	Gemeente Vlissingen	Stedelijk gebied elders	Niet-stedelijk gebied elders
Vanwege overlast	27%	15%*	8%*
Verandering in de gezinssituatie (bijv. samenwonen of scheiden)	12%	16%	17%
Vanwege werk	4%	5%	8%*
Vanwege studie	8%	13%*	6%
De woning voldoet niet meer aan mijn wensen	45%	36%*	35%*
Ik wil in een andere omgeving wonen	28%	26%	20%*
Ik wil uit deze buurt verhuizen	7%	11%	8%
Vanwege gezondheidsredenen	8%	11%	7%
Vanwege financiële redenen	2%	6%*	9%*
Vanwege de buurtbewoners	7%	10%	6%
Ik wil op mezelf gaan wonen	15%	12%	14%
Ik wil dichter bij mijn familie/vrienden wonen	11%	4%*	9%
Ik huur nu een woning en wil een woning kopen	3%	17%*	10%*
Ik heb een koopwoning en wil gaan huren	1%	2%*	2%*
Ik ga of wil naar een instelling	0%	3%*	1%*
Andere reden	11%	8%	12%

* Ten opzichte van de gemeente Vlissingen worden deze redenen vaker/minder vaak genoemd dan in de twee vergelijkingsgebieden (bij een $p<0,05$).

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Veiligheid

Veiligheid is een belangrijk thema voor de inwoners van Vlissingen. We schetsen hier een beeld van de geregistreerde criminaliteit en de ervaren veiligheid in de gemeente. We doen dit door te kijken naar cijfers over het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners, welke afkomstig zijn uit de politiestatistieken, en door te kijken naar slachtofferschapscijfers en ervaren onveiligheidscijfers, welke afkomstig zijn uit ons eigen 'Leven in Zeeland'-onderzoek.

Geregistreerde misdrijven vergelijkbaar met die in andere Zeeuwse stedelijke wijken

De politie registreerde in 2022 2.070 misdrijven in de gemeente Vlissingen. Dit komt neer op 46 delicten per 1.000 inwoners. Wanneer we dit relatieve aantal vergelijken met ander stedelijke wijken in Zeeland dan zien we dat het aantal geregistreerde misdrijven nagenoeg gelijk is. Relatief gezien worden de meeste misdrijven geregistreerd in de Binnen- en Buitenhavens van Vlissingen. Havens zijn anonieme locaties en logistiek interessant waardoor ze aantrekkelijk zijn voor het plegen van criminaliteit. Dit gegeven in combinatie met het lage aantal inwoners in het havengebied maakt dat het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners waarschijnlijk hoog is in dit gebied. Verder zien we dat in de Binnenstad en het Middengebied ook veel misdrijven worden geregistreerd. De politie registreert relatief weinig delicten in Paauwenburg-Westduin en Oost-Souburg.

Hoewel het aantal geregistreerde misdrijven nauwelijks afwijkt van dat in andere (stedelijke) gebieden in Zeeland, ligt het aandeel jeugdige verdachten in Vlissingen hoog. Het aandeel jeugdige verdachten is zelfs het hoogste van heel Nederland. Volgens het CBS wordt 3,4 procent van alle jongeren van 12 tot 25 jaar in de gemeente verdacht van een misdrijf (Kessels & Derksen, 2022).

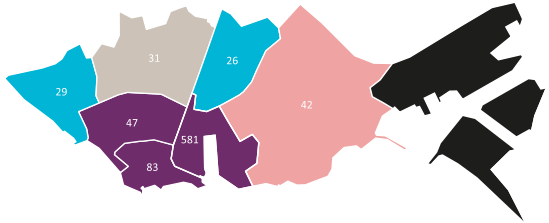
Zelfgerapporteerd slachtofferschap in Vlissingen iets hoger dan elders in Zeeland

Politiecijfers geven geen compleet beeld van de veiligheidssituatie in een regio; niet alle delicten worden namelijk gemeld bij de politie. Om deze reden hebben we inwoners gevraagd of zij slachtoffer zijn geweest van een delict in het afgelopen jaar, zoals van een woninginbraak, autodiefstal, fietsdiefstal of zakkenrollerij[30]. In Vlissingen geeft 14 procent van de inwoners aan dat ze in het afgelopen jaar slachtoffer zijn geweest. In ander stedelijk gebied van Zeeland ligt dit aandeel met 12 procent net iets lager. Veel slachtoffers in Vlissingen geven aan dat ze te maken hebben gehad met vernieling (42%) en/of bedreiging (30%).

Overeenkomstig met het beeld dat voortvloeit uit de registratiecijfers, geven relatief veel inwoners uit de Binnenstad van Vlissingen aan dat ze slachtoffer zijn geweest van een misdrijf. Voor de andere wijken in Vlissingen - waarover we uitspraken kunnen doen - zien we geen bijzonder hoge of lage relatieve aantallen.

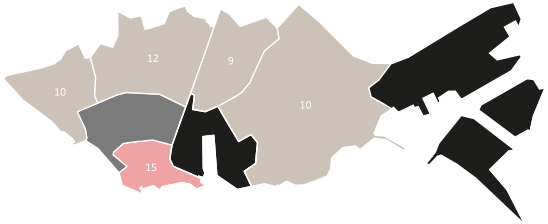
[30] In lijn met de definitie van het CBS hebben wij cybercrimedelicten buiten beschouwing gelaten bij onze berekening. De regionale monitor van het CBS presenteert ook slachtofferschapcijfers in termen van 'ondervonden delicten'. Wij berekenen niet het aantal ondervonden delicten, maar kijken enkel naar de mate waarin inwoners wel of geen slachtoffer zijn geweest van een misdrijf.

Figuur 8.4 Indicatoren van veiligheid in de kern/wijk; naar woonwijk



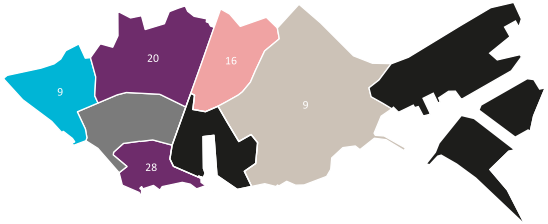
Aantal geregistreerde misdrijven (CBS-cijfers)

Eenheid
aantal per 1000 inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=34)



Was in het afgelopen jaar slachtoffer van een delict

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=11%)



Voelt zich soms of vaak onveilig in de buurt

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=13%)

gunstiger – – – – ongustiger te lage respons industrie/bedrijven

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Gevoelens van onveiligheid in buurt relatief groot

Wat betreft de gevoelens van onveiligheid in de buurt, voelen inwoners van Vlissingen zich relatief onveilig. Eén op de vijf inwoners zegt zich soms of vaak onveilig te voelen in de eigen buurt. In andere stedelijke wijken van Zeeland ligt dit aandeel iets lager met 17 procent. Onder de Vlissingse wijken zijn grote verschillen als het gaat om onveiligheids-gevoelens onder inwoners. Wijken waarbinnen inwoners zich relatief vaak onveilig voelen zijn de Binnenstad, Lammerenburg en Oost-Souburg. In Paauwenburg-Westduin voelen inwoners zich het veiligst.

Sociale overlast

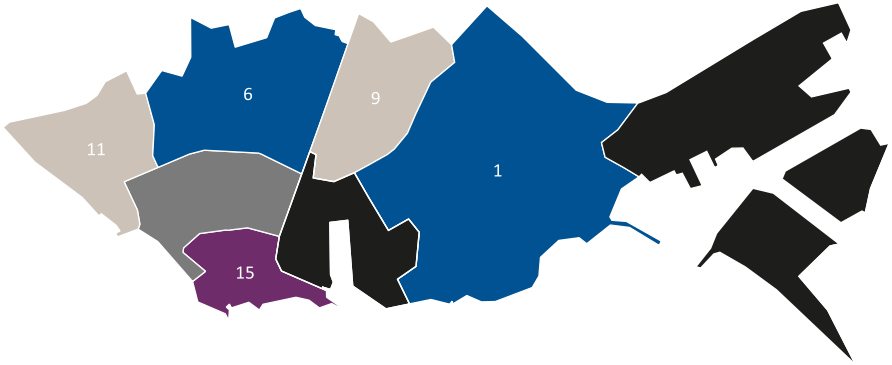
Woongenot wordt op verschillende manieren gedefinieerd, hierboven deden wij dit in termen van beoordeling van de woning, woonomgeving en de veiligheid in de buurt. We belichten hieronder woongenot door te kijken naar de mate van overlast die inwoners ervaren van anderen. Te weten: hun buren en van toeristen.

Sociale overlast grootst in de binnenstad

In het onderzoek Leven in Zeeland is gevraagd naar de mate van overlast die mensen ervaren van hun buren. Bijna één op de tien Vlissingse inwoners ondervindt vaak geluidsoverlast van de buren. Het gaat in Vlissingen om een groter aandeel inwoners dat overlast ondervindt dan in niet-stedelijke wijken van Zeeland en een gelijk aandeel als in ander stedelijk gebied. De meeste overlast van buren ervaren inwoners in de Binnenstad van Vlissingen. In Lammerenburg en Ritthem en omgeving is de ervaren burenoverlast beperkt.

In vergelijking met andere regio's van Zeeland geven Vlissingse inwoners over het algemeen aan dat ze weinig overlast ervaren van toeristen. Zes procent van de Vlissingse inwoners zegt vaak last te hebben van toeristen. Dit is minder dan onder alle Zeeuwen: 9 procent ervaart deze vorm van overlast. Alleen in de Binnenstad is de ervaren overlast van toeristen hoger dan gemiddeld. In Paauwenburg-Westduin, Lammerenburg en Oost-Souburg is de ervaren overlast laag tot nagenoeg niet aanwezig.

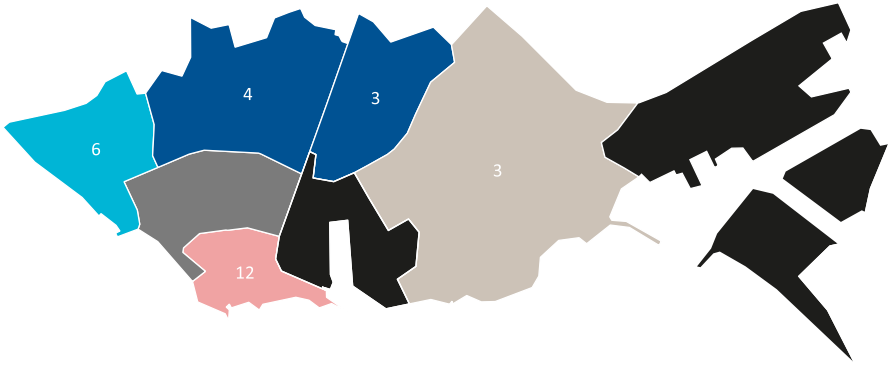
Figuur 8.5 Indicatoren van prettig samenleven in de kern/wijk; naar woonwijk



Ervaart vaak overlast van geluid van buren

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=9%)





Ervaart vaak overlast van toeristen

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=8%)

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Conclusie

Het beeld van de woontevredenheid zoals ervaren door de inwoners van Vlissingen is wisselend. Enerzijds zien we dat inwoners meer tevreden zijn met hun woning dan inwoners in ander stedelijk gebied van Zeeland. Anderzijds wordt de woonomgeving door de inwoners lager beoordeeld dan in de andere stedelijke wijken van onze provincie. De lagere tevredenheid met de woonomgeving lijkt met name te komen door de veiligheid en netheid van de woonomgeving. Volgens de inwoners zijn dit ook de aspecten, met name als het gaat om veiligheid, die verbeterd dienen te worden. Opvallend genoeg ligt het aantal geregistreerde misdrijven niet noemenswaardig hoog in Vlissingen wanneer dit wordt vergeleken met ander stedelijk gebied in Zeeland. Er zijn wel relatief veel jeugdige verdachten in de gemeente. Inwoners geven vaker aan dat ze slachtoffer zijn geweest van een misdrijf. Ook dat aandeel ligt echter niet heel veel hoger dan in ander stedelijk gebied. Inwoners van Vlissingen voelen zich wel onveiliger; dit geldt met name bij inwoners van de Binnenstad.
Als het gaat om woongenot dan zijn de verschillen tussen de wijken groot. Aan de ene kant ligt het ervaren woongenot hoog onder inwoners van de wijk Paauwenburg-Westduin. Daar is weinig criminaliteit, hebben inwoners weinig onveiligheidsgevoelens den geven de inwoners de woonomgeving een hoge beoordeling. Aan de andere kant zijn het met name de inwoners van de Binnenstad die minder tevreden zijn over de woonomgeving in al haar facetten. Veiligheid, maar ook de hoeveelheid groen in de wijk, zijn een punt van aandacht. De geschiktheid van Vlissingen om in op te groeien en om in oud te worden dient gekoesterd te worden.

Referenties

Kessels, R. & Derksen, E. (2022). *Criminaliteit: jeugdige verdachten en slachtoffers*. In: CBS, Jaarrapport 2022 Landelijke Jeugdmonitor, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd van https://longreads.cbs.nl/jeugdmonitor-2022/

Portret

Susanne I 43 jaar I Ritthem



Samen met mijn man en jongste zoon, van 13 jaar, woon ik in Ritthem. Mijn moeder woont naast ons in een aangebouwd gedeelte van het huis. Onze twee oudste dochters wonen op zichzelf buiten Zeeland. Ik werk bij Buurtzorg in Oost Souburg en Ritthem. Ik houd ervan in de tuin bezig te zijn, te lezen en hard te lopen. Daarnaast vind ik het fijn tijd door te brengen met mijn vriendinnen en familie.

De reden dat wij naar Ritthem verhuisden is geen vrolijke.
Mijn vader is vijf jaar geleden onverwachts overleden. Het jaar daarna hebben we als gezin gekeken wat we konden doen zodat mijn moeder hier toch kan blijven wonen. Mijn broer en zus wonen al op het dorp en zijn daar gesetteld, daarom zijn wij vanuit Middelburg verhuisd naar Ritthem. Ik ben hier geboren en voel me hier ontzettend thuis, ik zou niet meer terug willen naar de stad. Vooral de vrijheid die ik ervaar waardeer ik. We wonen in een

Portret

Susanne | 43 jaar | Ritthem

vrijstaand huis met een grote tuin. En als ik het dorp uitrijd dan ben ik zo in het bos en op de dijk. De natuur is echt om de hoek. Ondanks dat industriegebied Vlissingen-Oost hier heel dichtbij ligt, ervaar ik daar geen overlast van. Toen we nog in Middelburg woonde dacht ik vaak na over waar ik wilde hardlopen, het liefst niet te veel in de wijk. Nu is dat heel anders, ik ren zo de groene B-weggetjes in.

Naast de vrijheid en het groen wat je hier hebt, ervaar ik ook veel saamhorigheid in het dorp. Het is echt een gemeenschap. Daarmee bedoel ik dat we een oogje in het zeil houden. Soms denk ik: ik heb de buurvrouw al een tijdje niet gezien, dan ga ik toch even kijken of het allemaal wel goed gaat. Laatst was een buurvrouw gevallen en dan probeer je met elkaar je steentje bij te dragen door hulp aan te bieden door bijvoorbeeld te koken. Dat heb je natuurlijk niet met heel het dorp, dat is niet te doen, maar ik probeer zo veel mogelijk met anderen mee te leven.

Door mijn werk kom ik onder andere bij mensen in Ritthem over de vloer. Daardoor weet je toch wat er speelt. Daarnaast zijn er groepsapps per straat, waarin ook wel informatie gedeeld wordt. Er wonen hier ook veel families, waardoor er veel nieuws binnen het dorp mond-tot-mond verspreid wordt. Als er bijvoorbeeld een ambulance door de straat rijdt, dan vraag ik me af wat er aan de hand is.

Voorzieningen heb je hier weinig meer. Toen ik hier opgroeide was dat wel anders, toen had je zelfs nog een basisschool. Dat is wel veranderd. Tot vorig jaar was er alleen een dierenspeciaalzaak, maar die is er ook niet meer. Het enige wat we nog hebben is 'Het Dorpsleven', het theater. Zij organiseren verschillende activiteiten. Zo kun je je eens per maand opgeven voor het buurtdiner voor mensen die alleen of eenzaam zijn. Een groep vrijwilligers vanuit het dorp kookt een maaltijd en dan kun je daar voor €10 eten. En ik ben laatst nog een keer met mijn moeder naar een filmavond geweest. Koningsdag is ook een happening op het dorp, daar zijn ook veel jongeren actief bij. Maar nee, winkels zijn er niet. Het enige is dat je bij de camping nog koffie en thee kunt drinken en een ijsje kunt halen. Voor alle andere dingen ben ik vooral op Souburg gericht.

Voor de toekomst van Ritthem hoop ik vooral dat het zo'n zelfstandig dorpje blijft als het nu is. Dat de gemoedelijkheid die er nu is gewoon blijft, ook als de oudere generatie wegvalt, dan is het wel de vraag van hoe gaat dat dan verder? De generatie voor mij was toch meer thuis. Mijn generatie is over het algemeen meer aan het werk en daardoor schieten sociale contacten er wel eens bij in. De volgende generatie zal nog drukker zijn, dus ik vraag me wel af hoe dat verder zal gaan met het gemeenschapsgevoel in het dorp. Gelukkig zijn er verenigingen, zoals korfbalvereniging Atlas, die ervoor zorgen dat jongeren binding met elkaar en daarmee het dorp houden.



9 Milieu

9 Milieu

IN HET KORT

- Inwoners van de gemeente Vlissingen ervaren op het vlak van milieu minder brede welvaart.
- De beoordeling van de groenvoorzieningen en het buitengebied ligt lager dan in andere stedelijke wijken van Zeeland. De ervaren overlast van industrie, verkeer en bedrijven is groter.
- Het oordeel over het buitengebied wel gunstiger in de groenere wijken van Vlissingen, vooral in Paauwenburg-Westduin.
- In de Binnenstad ervaren de meeste inwoners overlast van lawaai, stank en roet.
- Inwoners in de gemeente zijn bereid om bij te dragen aan een beter milieu, zowel financieel als door verandering in het eigen gedrag.

Een integrale benadering van regionale vraagstukken vraagt om aandacht voor zowel de economische, sociale als ecologische componenten in de regio. In dit venster richten wij ons specifiek op de natuurlijke leefomgeving als onderdeel van het ecologische perspectief in de gemeente Vlissingen.

De regionale monitor Brede Welvaart van het CBS laat zien dat Zeeland, ten opzichte van veel andere regio's in Nederland, minder goed scoort op het oppervlakte natuur- en bosgebied per inwoner alsook op de hoeveelheid uitstoot van broeikasgassen. Hoe staat het met deze aspecten in de gemeente Vlissingen? En hoe beleven inwoners de natuur en het milieu in hun omgeving? Deze vragen staan centraal in dit venster.

Milieu en leefbaarheid

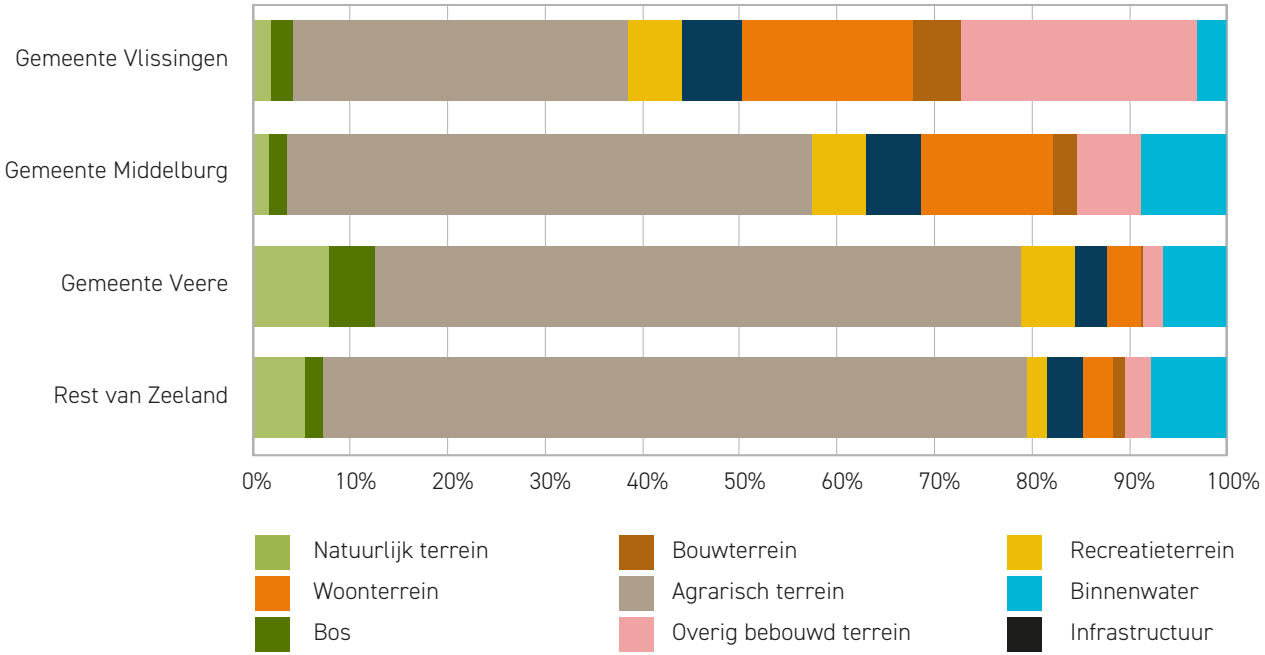
Rode en groene ruimte in de gemeente Vlissingen

De ruimte is schaars, ook in Vlissingen. Het creëren van woonruimte en werkgelegenheid vraagt om het bebouwen en/of transformeren van bestaande ruimte. Ook keuzes over de verhouding bebouwing en natuurlijke omgeving moeten daarbij gemaakt worden, evenals keuzes over het creëren van ruimte voor het opwekken van duurzame energie, zoetwateropslag en waterveiligheid.

Het mag geen verrassing zijn dat een stedelijk gebied als Vlissingen veel 'rode' ruimte kent. Ruim de helft van de ruimte in de gemeente wordt gebruikt voor bebouwing en infrastructuur. We zien dat ruim een derde van de ruimte in de gemeente wordt gebruikt voor landbouw; deze ruimte is met name in Ritthem en omgeving te vinden. De ruimte voor kwalitatief hoogwaardig 'groen', zoals natuurlijk terrein en bosgebied, is beperkt. In totaal bestaat 4 procent van de ruimte in de gemeente Vlissingen uit deze vormen van groen.

Vlissingen kent met de gemeente Veere als achterland wel een nabijgelegen gebied met relatief veel groen. De gemeente Veere heeft bijna 1.800 hectare natuurlijk terrein en bosgebied. Dit komt neer op circa 13 procent van de totale oppervlakte grond in deze gemeente die bestaat uit kwalitatief hoogwaardig groen. Als we gemeentegrenzen dus even los laten, dan kunnen de inwoners van Vlissingen profiteren van het groen 'elders'. Een vraag is of deze bredere leefomgeving, die de gemeentegrenzen overstijgt, ook wordt meegenomen door inwoners in hun subjectieve beleving van de (hoeveelheid) natuur. We gaan hier in de volgende paragraaf op in.

Figuur 9.1 Grondgebruik in de gemeente Vlissingen (% oppervlakte). Ruimtegebruik is exclusief groot water (Noordzee en Westerschelde).



Noten:

- Overig bebouwd terrein omvat o.a. bedrijventerrein en terrein voor openbare voorzieningen.
- Natuurlijk terrein betreft open terrein met als belangrijkste functie natuur (o.a. duinen, strand en terrein met grasachtig gewas).
- Recreatief terrein omvat o.a. verblijfs- en dagrecreatief terrein, en sportterein.

Bronnen: CLO (2020) & CBS Statline (2018)

Minder tevredenheid over de hoeveelheid groen in de buurt

Inwoners van de gemeente Vlissingen beoordelen de hoeveelheid groen in hun buurt relatief laag. Het gemiddeld rapportcijfer dat Vlissingse inwoners geven aan de groenvoorzieningen is een 6,8. Ter vergelijking: in ander stedelijk gebied van Zeeland ligt dit cijfer gemiddeld op een 7,4; in het niet-stedelijke gebied van Zeeland ligt dit op een 7,1.

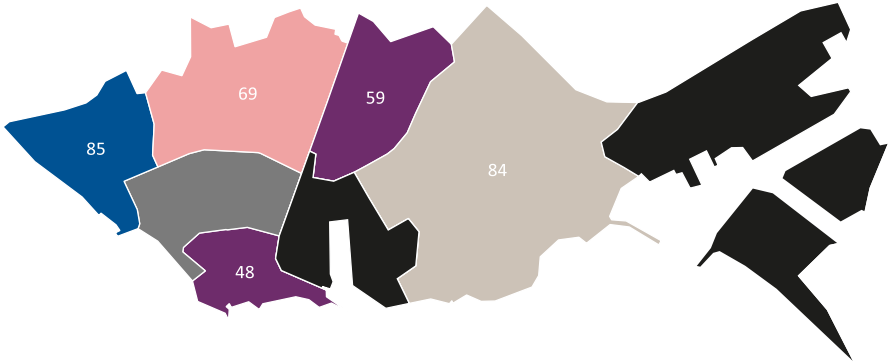
Hoewel voor bijna alle wijken in Vlissingen geldt dat de groenvoorzieningen laag worden beoordeeld, geldt dit niet voor Paauwenburg-Westduin en voor het dorp Ritthem en omgeving. In Paauwenburg-Westduin zegt zelfs 85 procent van de inwoners tevreden of zeer tevreden te zijn met de groenvoorzieningen in de buurt.

Inwoners van Vlissingen ook gematigd positief over het buitengebied

Naast het groen in de wijk, wordt ook het buitengebied relatief laag beoordeeld in Vlissingen. Uitgedrukt in een rapportcijfer geven inwoners gemiddeld een 7,3 aan het buitengebied. In ander stedelijk gebied van Zeeland ligt dit rapportcijfer een stuk hoger, namelijk op een 7,7. Ook voor het niet-stedelijke gebied in Zeeland geldt dat het gemiddelde cijfer met een 7,8 hoger ligt. Ook als we kijken naar het aandeel inwoners dat het buitengebied een rapportcijfer van 7 of hoger geeft, dan zien we het contrast tussen Vlissingen en ander stedelijk gebied in Zeeland. In Vlissingen ligt dit aandeel namelijk 15 procentpunt lager.

In de wijk Lammerenburg, Oost-Souburg en de Binnenstad zijn inwoners het minst tevreden over het buitengebied en de groenvoorzieningen. In Paauwenburg-Westduin en in Ritthem en omgeving zijn inwoners dan weer meer tevreden over deze aspecten. Allesomvattend lijkt het er op dat inwoners bij de beoordeling van het buitengebied en de groenvoorzieningen met name kijken naar hun directe woonomgeving. De groene gemeente Veere 'als buurman' lijkt het oordeel van de inwoners weinig te beïnvloeden.

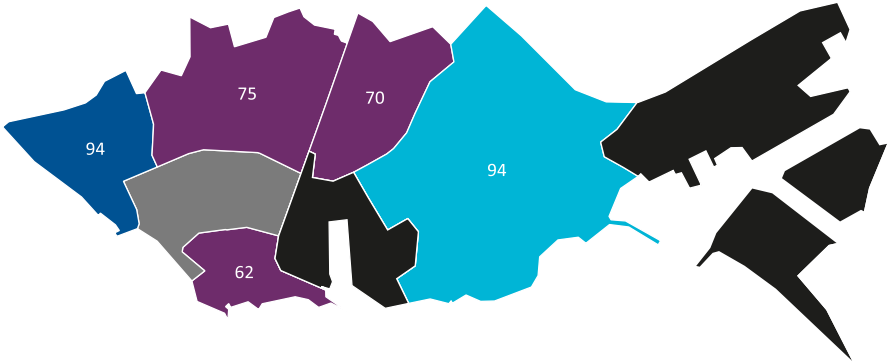
Figuur 9.2 Indicatoren van natuurbeleving; naar woonwijk



Is (zeer) tevreden met de groenvoorzieningen in de eigen kern/wijk

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=73%)





Is (zeer) tevreden met het buitengebied rond de eigen kern/wijk

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=85%)

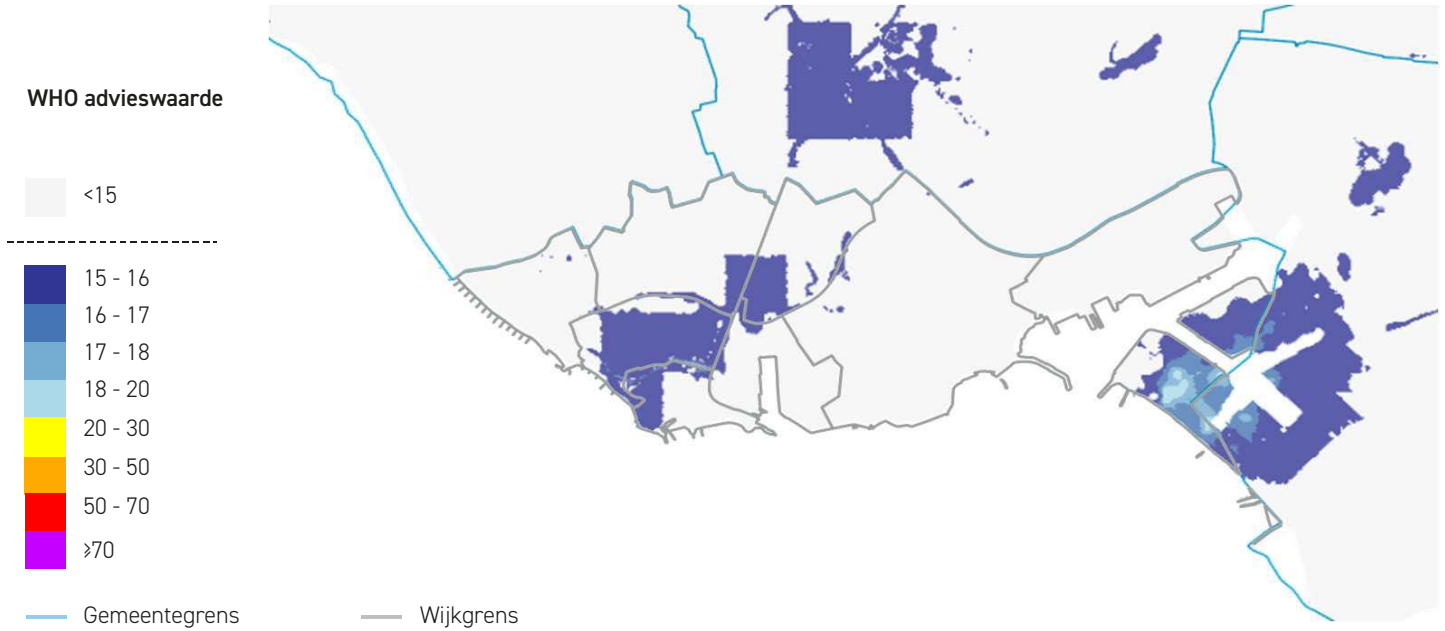
Bron: Leven in Zeeland (2021)

Uitstoot van fijnstof en broeikasgasemissie in Vlissingen groot

De regionale monitor brede welvaart van het CBS geeft ook cijfers over de uitstoot van fijnstof en broeikasgassen. Voor Vlissingen zien we dat met name de uitstoot van fijnstof hoog is in de gemeente. De relatieve emissie van fijnstof naar de lucht ligt met 46 kg PM2,5 per vierkante hectometer hoger dan gemiddeld in Nederland. De uitstoot van fijnstof in Vlissingen is bovendien het hoogst van alle Zeeuwse gemeenten.

Kijken we nog specifiek naar de concentratie fijnstof op lokaal niveau dan lijkt de concentratie met name hoog te zijn in het Middengebied en het Sloegebied van Vlissingen. De concentraties in de wijk Paauwenburg-Westduin, en het dorp Ritthem en omgeving liggen onder de advies-waarde van 15 microgram per kubieke meter, vastgesteld door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Figuur 9.3 Concentratie fijnstof (PM10) gemiddeld over 2020 in de gemeente Vlissingen (in microgram per kubieke meter)

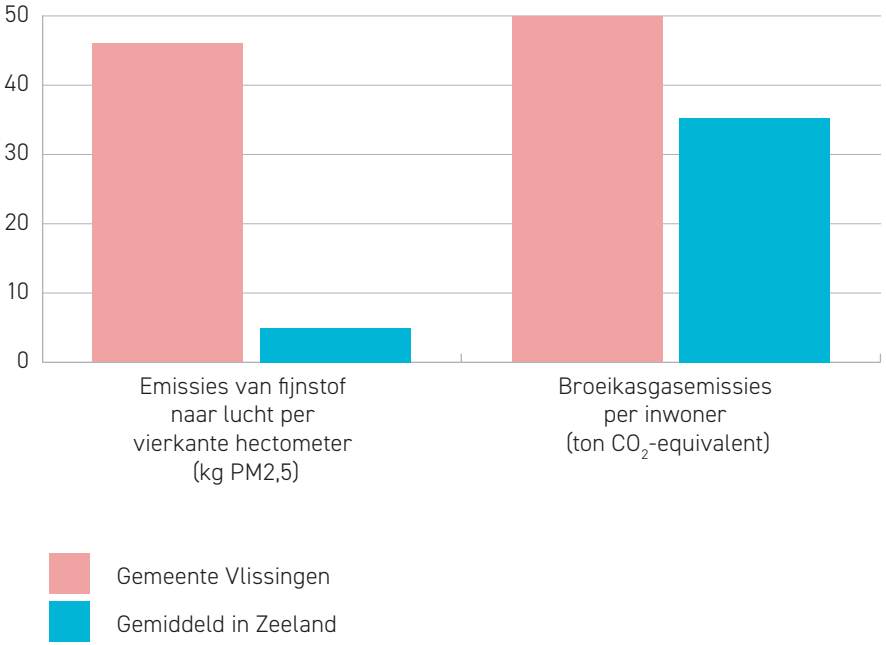


Noot. Hoewel het in de regionale monitor brede welvaart van het CBS gaat over de emissie van PM2,5, hangt de concentratie PM10 hier sterk mee samen. PM2,5 maakt onderdeel uit van het PM10. Bij PM2,5 gaat het om fijnstof met een grootte tot maximaal 2,5 micrometer; bij PM10 gaat het om fijnstof met een grootte tot 10 micrometer.

Bron: RIVM (2020)

Ook de broeikasgasemissie ligt in de gemeente Vlissingen hoger dan gemiddeld: 49,9 ton CO_2-equivalent per inwoner in vergelijking met 35,3 ton CO_2-equivalent per inwoner voor Zeeland als geheel. De gemeente staat samen met de gemeenten Borsele en Terneuzen bovenaan het landelijk lijstje van gemeenten in Nederland die relatief veel broeikasgas uitstoten (respectievelijk op de posities 9, 6 en 3 van de in totaal 345 Nederlandse gemeenten).

Figuur 9.4 Emissie van fijnstof en broeikasgas (per kg PM2,5 per vierkante hectometer en ton CO_2-equivalent per inwoner)



Bron: CBS (2022)

Overlast van lawaai, stank en roet met name in de Binnenstad

Om na te gaan of inwoners overlast ervaren van verkeer, industrie, bedrijven en landbouw in de omgeving, hebben wij in het bevolkingsonderzoek drie stellingen opgenomen om de subjectieve beleving van overlast te meten. De antwoorden op de stellingen hebben wij vervolgens samengenomen om te komen tot een totaal score van ervaren overlast van stof, roet, lawaai en stank uit de omgeving die loopt van 0 (geen overlast) tot 6 (zeer veel overlast).

De overlast die inwoners van Vlissingen ervaren van lawaai, stank en stof/roet is in Vlissingen hoger dan in veel andere gemeenten van Zeeland. Alleen in de gemeenten Borsele en Terneuzen liggen de scores hoger. Het zijn met name de inwoners in de Binnenstad van Vlissingen die overlast ervaren van verkeer, industrie en bedrijven. Inwoners in de wijken Paauwenburg-Westduin en Lammerenburg ervaren dan weer weinig overlast.

Figuur 9.5 Ervaren overlast van lawaai, stank, stof en/of roet; naar woonwijk



Ervaart overlast van stof, roet, lawaai en/of stank uit de omgeving

Eenheid
score (0-6; hogere score=meer overlast)
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=1,3)

gunstiger – – – – – ongustiger te lage respons industrie/bedrijven

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Bereidheid om zelf wat te doen voor een beter milieu

Om milieuproblemen aan te pakken is het ook belangrijk dat inwoners hun bijdrage kunnen en willen leveren. In de Regionale Energiestrategie staat beschreven hoe Zeeland de komende jaren wil omgaan met haar energie. Onderdeel van de Regionale Energiestrategie is het betrekken van inwoners bij de energietransitie.

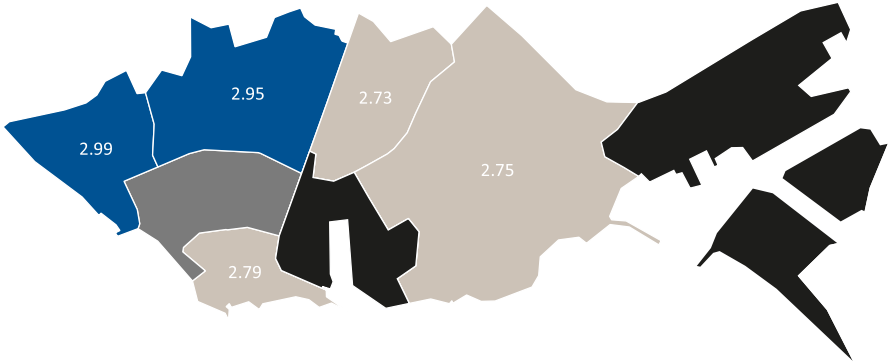
Op basis van zes stellingen in Leven in Zeeland is een maat gemaakt die aangeeft in hoeverre inwoners zelf een bijdrage willen leveren aan het verbeteren van het milieu. De stellingen gaan over of mensen hun gedrag willen veranderen en of zij bereid zijn om mee te betalen aan een beter milieu. Hoe hoger de score op de door ons geconstrueerde maat, hoe groter de bereidheid van inwoners om bij te dragen aan een beter milieu.

Inwoners bereid om zelf hun steentje bij te dragen

Evenals in ander stedelijk gebied van Zeeland, is de bereidheid om bij te dragen aan een beter milieu relatief hoog in Vlissingen. Het zijn met name de inwoners in niet-stedelijke wijken van Zeeland die minder bereid zijn om bij te dragen aan een beter milieu.

De bereidheid is het grootst in de wijken Paauwenburg-Westduin en Lammerenburg, maar ook in de Binnenstad is deze bereidheid relatief groot. In de dorpen Oost-Souburg en Ritthem en omgeving ligt de bereidheid rond het Zeeuws gemiddelde.

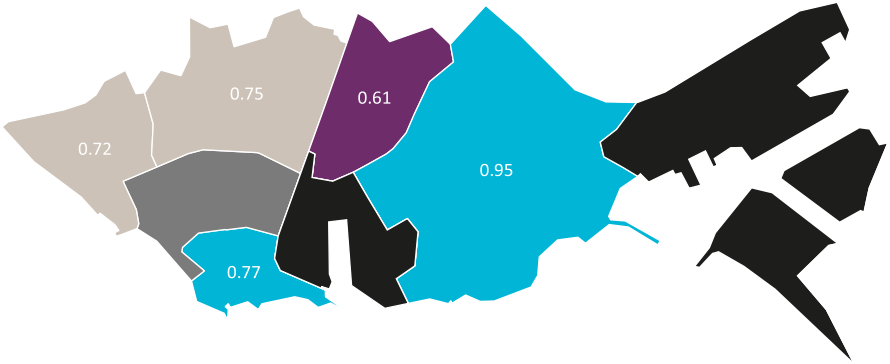
Figuur 9.6 Indicatoren van bereidheid om bij te dragen aan beter milieu, naar woonwijk



Is bereid om gedrag te veranderen voor beter milieu

Eenheid
score (0-4; hogere score=meer bereidheid)
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=2,69)





Is bereid om mee te betalen aan een beter milieu

Eenheid
score (0-2; hogere score=meer bereidheid)
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=0,70)

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Bereidheid per wijk

De bereidheid om bij te dragen aan een beter milieu kan worden opgesplitst in een score voor de bereidheid om het eigen gedrag aan te passen en een score om de bereidheid van inwoners om mee te betalen ten behoeve van het milieu. De score om eigen gedrag te willen veranderen loopt van 0 tot 4; terwijl de score om mee te willen betalen loopt van 0 tot 2. Wederom geldt dat een hogere score betekent dat inwoners meer bereid zijn. De scores staan hier per wijk in kaartjes weergegeven.

Inwoners in de wijken Paauwenburg-Westduin en Lammerenburg zijn vooral bereid om hun gedrag te veranderen voor een beter milieu. De bereidheid om mee te betalen ligt in deze wijken rond het Zeeuws gemiddelde. In de Binnenstad en in Ritthem en omgeving geldt het omgekeerde: de inwoners daar zijn vooral bereid om mee te betalen aan een beter milieu, maar de bereidheid tot gedragsverandering ligt niet noemenswaardig hoog. Inwoners van Oost-Souburg scoren weliswaar gemiddeld als het gaat om hun bereidheid om het eigen gedrag te veranderen, maar ze zijn minder bereid om mee te betalen aan milieuverbetering.

Conclusie

Evenals voor de rest van Zeeland, is milieu een aspect dat aandacht vereist in de gemeente Vlissingen. Inwoners ervaren op het vlak van groenvoorzieningen, het buitengebied en ervaren overlast van industrie, verkeer en bedrijven minder brede welvaart dan inwoners in veel andere gemeenten van Zeeland. In Vlissingen zijn de contrasten tussen de wijken groot, terwijl inwoners in met name Paauwenburg-Westduin zijn tevreden zijn met het groen in de buurt, zijn inwoners in de Lammerenburg, Oost-Souburg en de Binnenstad dit niet. In de Binnenstad wordt bovendien een hogere mate van overlast van lawaai, stank en roet ervaren dan in de andere wijken van Vlissingen.
De gemeente Vlissingen kampt vooral met een hoge uitstoot van broeikasgassen en fijnstof in de lucht. De gemeente neemt op dit vlak een hoge positie in op de gemeentelijke ranglijst van Nederlandse gemeenten.
De inwoners staan niet onwelwillend tegenover het idee om zelf bij te dragen aan een beter milieu. Inwoners zijn meer dan gemiddeld in Zeeland bereid om hun gedrag te veranderen alsook om financieel bij te dragen aan een beter milieu. Ook in de Binnenstad, waar de ervaren overlast van industrie en dergelijke hoog ligt, is de bereidheid om mee te betalen bovengemiddeld.

Referenties

CBS. (2018). *Bodemgebruik, wijk- en buurtcijfers 2015.* Geraadpleegd op 5 augustus 2022 van https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84324NED/table?dl=25868

CBS. (2022). *Regionale Monitor Brede Welvaart 2022*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/

CLO. (2020). *Kaart bodemgebruik van Nederland, 2015*. Compendium voor de Leefomgeving. Geraadpleegd op 22 juli 2022 van https://www.clo.nl/indicatoren/nl0061-bodemgebruikskaart-voor-nederland

RIVM. (2020). *Concentratie fijnstof (PM10).* Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd van https://themasites.pbl.nl/atlas-regio/kaarten/?gm-b=1596110641718,true,1;1595921285002,true,1



10 Verbondenheid en vertrouwen

10 Verbondenheid en vertrouwen

IN HET KORT

- Meerderheid heeft regelmatig sociaal contact, in Oost-Souburg weinig contact met de buren.
- Maatschappelijke participatie rond Zeeuws gemiddelde; laagst in Oost-Souburg.
- Minder dan de helft van de inwoners van Vlissingen voelt zich verbonden met de eigen wijk. In Ritthem voelt juist een grote meerderheid zich verbonden met de eigen (dorps)kern.
- Vertrouwen in anderen iets lager dan in de rest van Zeeland.
- Institutioneel vertrouwen en tevredenheid met gemeentelijk bestuur is laag.

Het welzijn van mensen wordt voor een belangrijk deel bepaald door contacten met anderen, zoals familie, vrienden, buren en collega's. Voor inwoners kunnen deze contacten een belangrijke rol spelen in de mate waarin ze 'erbij horen' en mee kunnen doen in hun omgeving. Uit ons onderzoek Leven in Zeeland 2021 is naar voren gekomen dat de sociale cohesie in het stedelijk gebied van Zeeland minder sterk is dan in het niet-stedelijke gebied (HZ KCZS, 2022). Maar hoe zit dat in Vlissingen? In dit venster wordt ingegaan op sociale verbondenheid en vertrouwen onder de inwoners van de gemeente Vlissingen[31].

[31] Het bevolkingsonderzoek Leven in Zeeland 2021 vond plaats ten tijde van de Corona-pandemie. Dit heeft mogelijk invloed op de resultaten, bijvoorbeeld als het gaat over sociale contacten.

Sociale contacten en maatschappelijke participatie

Meerderheid heeft regelmatig sociaal contact, in Oost-Souburg weinig contact met de buren

Uit het onderzoek Leven in Zeeland bleek al dat ongeveer driekwart van de Zeeuwen regelmatig contact heeft met familie, vrienden en/of buren[32]; iets vaker dan het landelijk gemiddelde. Ze zien hun familie het vaakst, gevolgd door vrienden en buren (HZ KCZS, 2022).

We zien in Vlissingen dat de frequentie van sociale contacten met vrienden, familie en buren niet beduidend afwijkt van het Zeeuws gemiddelde. Als het gaat over contacten met familie dan geldt voor Zeeland als geheel dat inwoners van niet-stedelijke wijken doorgaans vaker contact hebben met familie dan inwoners van stedelijke wijken. Vlissingen zit hier, als stedelijke gemeente, net tussenin.

Binnen Vlissingen zien we wel verschillen in de frequentie van sociale contacten. Zo valt op dat inwoners van Lammerenburg en ook Paauwenburg-Westduin, gemiddeld genomen, vaker contact hebben met buren dan met vrienden of kennissen. Mogelijk heeft dat te maken met het relatief hoge aandeel gezinnen met kinderen, die door hun drukke leven mogelijk (tijdelijk) minder tijd hebben voor het onderhouden van contacten met vrienden en kennissen. In Oost-Souburg hebben inwoners opvallend weinig contact met buren: slechts iets meer dan de helft spreekt zijn of haar buren wekelijks.

Maatschappelijke participatie rond Zeeuws gemiddelde; laagst in Oost-Souburg

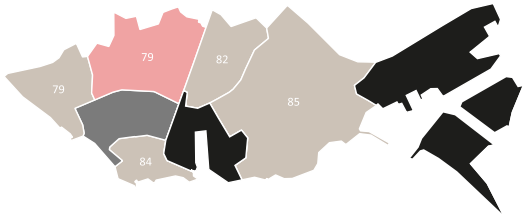
Een aanzienlijk deel van de Zeeuwse inwoners is maatschappelijk actief. Zo doet 1 op de 3 Zeeuwen vrijwilligerswerk en is ruim een kwart actief als mantelzorger. (HZ KCZS, 2022). Wel zien we dat in Zeeland, net als in andere regio's, de maatschappelijke participatie afneemt: met name sinds 2016 is het aandeel vrijwilligers afgenomen (CBS, 2022). Maatschappelijke participatie zien wij als iets positiefs; het is goed als mensen op vrijwillige basis bijdragen aan de samenleving. Specifiek voor mantelzorg geldt dat hier ook nog een andere kant zit aan dit gegeven. Meer mantelzorgers betekent dat er meer mensen zijn met een behoefte aan (mantel)zorg, wat een signaal is van kwetsbaarheid (zie ook het venster Signalen van kwetsbaarheid).

In onze nadere analyse van vrijwilligerswerk, mantelzorg en actieve inzet voor het verbeteren van de eigen woon- en leefomgeving (als initiatiefnemer of deelnemer) zien we dat Vlissingers niet beduidend meer of minder maatschappelijk actief zijn dan inwoners van de rest van Zeeland. Waar voor heel Zeeland geldt dat inwoners van stedelijke wijken doorgaans minder maatschappelijk actief zijn dan in niet-stedelijke wijken zien we dat de score voor maatschappelijke participatie in de hele gemeente Vlissingen hier tussenin zit.

Binnen Vlissingen valt vooral op dat de inwoners van Oost-Souburg op alle drie de vormen van maatschappelijke participatie minder actief zijn dan in de rest van Vlissingen en Zeeland. We zagen ook al dat het contact met de buren in deze wijk beneden gemiddeld is.

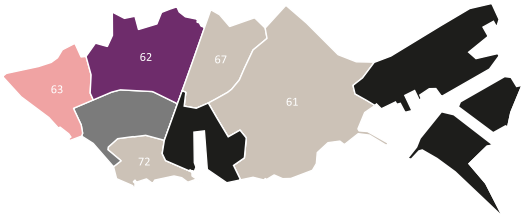
[32] Familie = familieleden of gezinsleden, vrienden = vrienden, vriendinnen of goede kennissen.

Figuur 10.1 Indicatoren van frequentie sociaal contact in Vlissingen; naar woonwijk



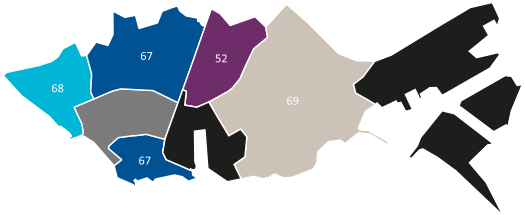
Heeft (minstens) wekelijks contact met familieleden of gezinsleden

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=82%)



Heeft (minstens) wekelijks contact met vrienden, vriendinnen of goede kennissen

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=68%)



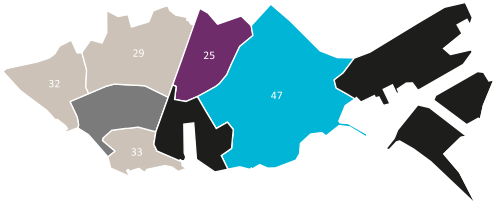
Heeft (minstens) wekelijks contact met buren

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=61%)

gunstiger – – – – – ongustiger te lage respons industrie/bedrijven

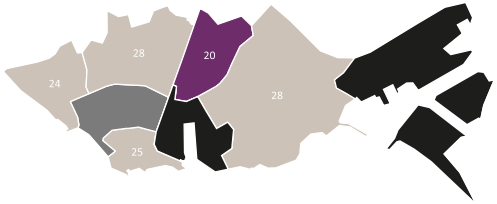
Bron: Leven in Zeeland (2021)

Figuur 10.2 Indicatoren van maatschappelijke participatie Vlissingen; naar woonwijk



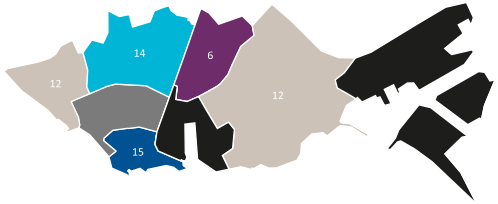
Doet momenteel vrijwilligerswerk

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=31%)



Geeft momenteel mantelzorg

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=27%)



Heeft zich in het afgelopen jaar actief ingezet voor het verbeteren van de eigen leef- en woonomgeving

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=10%)

gunstiger – – – – ongustiger te lage respons industrie/bedrijven

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Verbondenheid en vertrouwen

Minder dan de helft voelt zich verbonden met de eigen wijk

In ons Zeeland-brede onderzoek constateerden wij dat Zeeuwen zich doorgaans vooral Zeeuw voelen en zich minder verbonden voelen met de eigen woongemeente of wijk/kern (HZ KCZS, 2022). Zeeland-breed zien we dat de verbondenheid met de eigen gemeente hoger is in de stedelijke wijken en verbondenheid met de eigen wijk of kern juist hoger is in de niet-stedelijke wijken. Het vertrouwen in de Provincie verschilt minder tussen stedelijk en niet-stedelijk gebied.

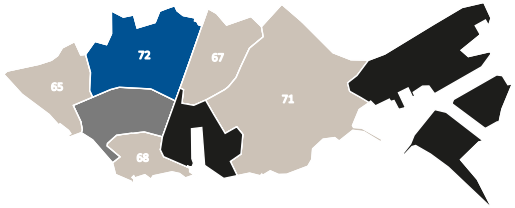
Net als in de rest van Zeeland zien we ook in Vlissingen een beeld waarin de inwoners zich meer verbonden voelen met de Provincie dan met de gemeente of de wijk. In het bijzonder is de verbondenheid die inwoners voelen met de gemeente en de wijk in Vlissingen relatief laag. Minder dan de helft van de Vlissingers voelt zich verbonden met de eigen wijk of kern. Voor de eigen gemeente is dat iets meer dan de helft. Deze verbondenheid met de gemeente en de eigen wijk is in Oost-Souburg en Lammerenburg lager dan in de rest van Vlissingen. Opvallend daarbij is dat de verbondenheid met de Provincie in de wijk Lammerenburg juist weer relatief hoog is: ruim 7 op de 10 inwoners van die wijk voelen zich verbonden met de Provincie. Een opvallende positieve uitschieter als het gaat over verbondenheid met de eigen wijk/kern is Ritthem: daar voelt 85 procent van de inwoners zich verbonden met de eigen (dorps)kern.

Vertrouwen in anderen iets lager dan in de rest van Zeeland

Een goede samenleving begint met vertrouwen in elkaar. Eerder constateerden wij al dat driekwart van de Zeeuwse inwoners vindt dat de meeste mensen te vertrouwen zijn. Het vertrouwen in instituties (provinciaal en gemeentelijk bestuur) is in Zeeland middelmatig (HZ KCZS, 2022).

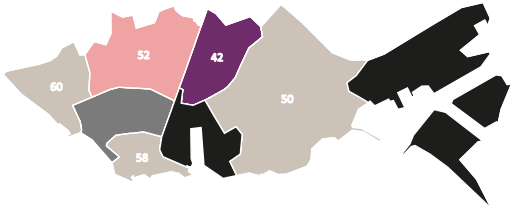
Over het algemeen geldt dat in de stedelijke wijken in Zeeland het vertrouwen in anderen iets lager ligt dan in de niet-stedelijke wijken. Het beeld voor Vlissingen komt in dat opzicht overeen met het beeld voor het stedelijk gebied. In het bijzonder in de wijk Lammerenburg is het vertrouwen in anderen iets lager dan in de andere wijken van Vlissingen, maar het verschil is niet groot.

Figuur 10.3 Indicatoren van gevoel van verbondenheid in Vlissingen; naar woonwijk



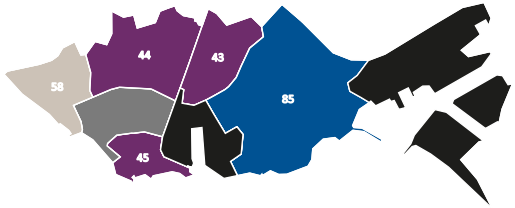
Voelt zich verbonden met de Provincie Zeeland

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=67%)



Voelt zich verbonden met de eigen gemeente

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=57%)



Voelt zich verbonden met de eigen wijk/kern

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=56%)

gunstiger – – – – ongustiger te lage respons industrie/bedrijven

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Institutioneel vertrouwen laag; 4 op de 10 hebben vertrouwen in gemeente

Ook vertrouwen in instituties, zoals politie, rechters en politiek, speelt een belangrijke rol in een goed functionerende samenleving. In het Zeeland-brede onderzoek constateerden wij al dat het institutioneel vertrouwen in Zeeland middelmatig is (HZ KCZS, 2022).

Met name in de niet-stedelijke wijken van Zeeland is het institutioneel vertrouwen matig. Hoewel Vlissingen juist een stedelijke gemeente is, zien we dat het institutioneel vertrouwen (samen met de gemeente Sluis) in die gemeente het laagst is in heel Zeeland. Ook uit de regionale monitor brede welvaart van het CBS blijkt dat Vlissingen laag scoort op dit thema (CBS, 2022).

Het lage institutionele vertrouwen in Vlissingen heeft met name te maken met het relatief zeer lage vertrouwen in het gemeentelijk bestuur. Waar in heel Zeeland, gemiddeld genomen, bijna 6 op de 10 inwoners vertrouwen hebben in het gemeentelijk bestuur, zijn dat er in Vlissingen slechts 4 op de 10. Ook het vertrouwen in het Provinciaal bestuur en in de politie is in Vlissingen laag ten opzichte van het Zeeuws gemiddelde.

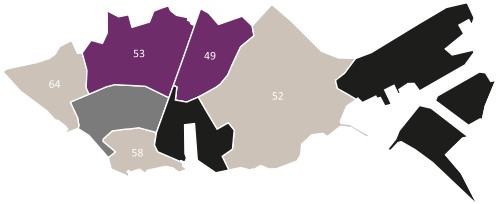
Het lage vertrouwen in het gemeentelijk bestuur geldt voor de inwoners van alle Vlissingse wijken. Het beneden gemiddeld vertrouwen in het Provinciaal bestuur is in Vlissingen ook breed gedragen, maar niet aan de orde in de wijk Paauwenburg-Westduin. De grootste verschillen zitten in het vertrouwen in de politie. Waar in Paauwenburg-Westduin 85 procent van de inwoners vertrouwen heeft is dat in de binnenstad van Vlissingen en in Oost-Souburg minder dan 70 procent.

Ook tevredenheid met bestuur gemeente laag: in de binnenstad slechts 3 op de 10 tevreden

Het lage vertrouwen in het gemeentelijk bestuur in Vlissingen zien we ook terug in de tevredenheid met het gemeentelijk bestuur. Ook die is in Vlissingen het laagst in Zeeland: 4 op de 10 inwoners zijn (zeer) tevreden met het bestuur van de eigen gemeente. Dat is aanzienlijk lager dan in andere delen van Zeeland, zowel stedelijk als niet-stedelijk.

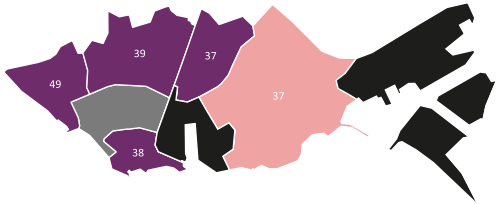
De lage tevredenheid in het gemeentelijk bestuur zien we ook in alle Vlissingse wijken terug. Inwoners van de binnenstad zijn het minst tevreden over het gemeentelijk bestuur: slechts 3 op de 10 inwoners in die wijk zijn hierover (zeer) tevreden.

Figuur 10.4 Indicatoren van institutioneel vertrouwen in Vlissingen; naar woonwijk



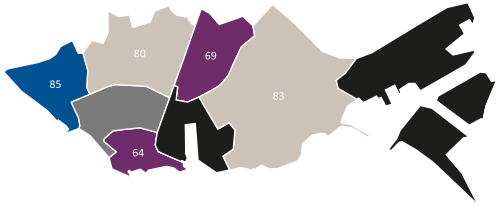
Heeft (tamelijk of heel) veel vertrouwen in het bestuur van de Provincie Zeeland

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (62%)



Heeft (tamelijk of heel) veel vertrouwen in het bestuur van de eigen gemeente

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=56%)



Heeft (tamelijk of heel) veel vertrouwen in de politie

Eenheid
% van de inwoners
vergelijking met Zeeuws gemiddelde (=76%)

gunstiger – – – – ongustiger te lage respons industrie/bedrijven

Bron: Leven in Zeeland (2021)

Conclusie

Verbondenheid is een belangrijk onderdeel in de strategische visie van de gemeente Vlissingen voor 2040; niet alleen digitaal, maar ook fysiek, bijvoorbeeld door middel van een bloeiend verenigingsleven in wijken en dorpen (Gemeente Vlissingen, 2021). Op dit moment zet de gemeente in op een inclusieve samenleving waarbij iedereen erbij hoort, bijvoorbeeld door te zorgen dat hun besluiten en regels voor iedereen duidelijk en goed te begrijpen zijn, en door een extra wijkcoördinator in te zetten als spil tussen inwoners en de gemeente en als stimulator voor bewoners-participatie (Gemeente Vlissingen, 2022).

Uit ons onderzoek blijkt dat een meerderheid van de inwoners van Vlissingen regelmatig sociaal contact heeft en dat ook een substantieel deel van de inwoners maatschappelijk actief is. Oost-Souburg valt hier in negatieve zin op; er zijn minder sociale contacten en ook de maatschappelijke participatie is in die wijk relatief laag. Verder valt in positieve zin op dat in de wijken Lammerenburg en de Binnenstad, twee wijken die lang niet altijd positief scoren op indicatoren van brede welvaart, sprake is van relatief veel contact tussen buren en een hoge bereidheid van inwoners om zich in te zetten voor het verbeteren van de eigen leefomgeving.

Verder zien we dat in Vlissingen de ervaren verbondenheid met de eigen wijk/kern en ook met de eigen gemeente relatief laag is; minder dan de helft van de inwoners van Vlissingen voelt zich verbonden met de eigen wijk. Net als bij sociale contacten en maatschappelijke participatie springt ook hier Oost-Souburg er in negatieve zin uit.

Een belangrijke pijler onder een goed functionerende samenleving is vertrouwen; in elkaar en ook in instituties. Uit ons onderzoek blijkt dat inwoners van Vlissingen wat minder vertrouwen hebben in anderen dan de rest van Zeeland. Ook het vertrouwen in instituties is in Vlissingen laag. Meest opvallende daarbij is het lage vertrouwen van Vlissingers in het gemeentelijk bestuur: slechts 4 op de 10 inwoners hebben vertrouwen in en zijn tevreden over het bestuur van de eigen gemeente. Dit is zichtbaar in alle wijken van Vlissingen. Hoewel de gemeente al inzet op een inclusieve samenleving lijkt er dus nog winst te behalen bij het verkleinen van de afstand tussen inwoners en de gemeente. Ritthem is hierin juist een positieve uitschieter: een grote meerderheid van de inwoners in dat dorp voelt zich verbonden met de eigen (dorps)kern.

Referenties

HZ KCZS. (2022, maart). *Leven in Zeeland 2021*. HZ – Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. Geraadpleegd van https://publicaties.kczs.nl/leven-zeeland-2021

Gemeente Vlissingen. (2021). *Blik op de toekomst - Strategische visie 2040*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/toekomstvisie_vlissingen_2040_definitief_0.pdf?cb=ttBc5BVl

Gemeente Vlissingen. (2022). *Samen kunnen we meer! Coalitieakkoord 2022-2026*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissinge-nebee90/uploads/coalitieakkoord_gemeente_vlissingen_2022-2026.pdf



11 Leven in Vlissingen: terugblik en doorkijk

11 Leven in Vlissingen: terugblik en doorkijk

Brede welvaart omvat alles wat voor mensen van waarde is in het leven. Voor de één is dit een hoog inkomen, voor de ander veiligheid of het hebben van sociale contacten en voor weer een ander is dit een rijke natuurlijke omgeving. Hoe kijken de inwoners van Vlissingen aan tegen de brede welvaart in hun gemeente? Wat vinden zij van het wonen, werken en leven in Vlissingen en van hun leefomgeving? Hoe verhoudt zich dit tot andere stedelijke gebieden en niet-stedelijke gebieden van Zeeland? Deze vragen stonden centraal in dit onderzoek.

Wij maakten voor dit onderzoek gebruik van gegevens uit de enquête 'Leven in Zeeland 2021'. In totaal deden 625 inwoners van Vlissingen mee aan deze enquête. In de meeste wijken lag de respons voldoende hoog om een betrouwbaar wijkbeeld te geven. Dit geldt echter niet voor het Middengebied[33]. Wij hebben de respondenten in deze wijk dan ook niet gebruikt om een beeld van de wijk te geven, maar wel meegenomen en -gewogen om tot een beeld van de brede welvaart in Vlissingen te komen.

Terugblik

De brede welvaart zoals de inwoners in Vlissingen die ervaren is relatief laag, zo blijkt uit onze analyses, maar de verschillen tussen de wijken zijn groot.

Grote meerderheid tevreden met persoonlijke situatie; over de collectieve situatie (o.a. lokaal bestuur) heerst minder tevredenheid. Veel inwoners in Vlissingen zijn (boven)gemiddeld tevreden over hun persoonlijke situatie. Het gaat bijvoorbeeld om de tevredenheid met het leven en hun eigen woning. Over de collectieve situatie zijn de inwoners daarentegen minder optimistisch. Dit zien we terug in hun negatievere oordeel over de woonomgeving, de samenleving als geheel en, vooral, in hun beperkte vertrouwen in publieke instituties, zoals het lokaal bestuur. Als het gaat om de woonomgeving dan zijn inwoners met name negatiever gestemd over de netheid, bebouwing, groenvoorzieningen en veiligheid.

Grote verbeterwens voor inwoners: veiligheid. Met name misdrijven gepleegd door jongeren lijken aandachtspunt. Het verbeteren van de veiligheid is voor veel inwoners van de gemeente het belangrijkste thema dat meer aandacht verdient in de politiek. Met name de criminaliteit gepleegd door jongeren lijkt een vraagstuk te zijn. Zo ligt het aandeel

[33] De respons in het Middengebied lag op 19 procent (73 respondenten). Ook over de wijken 'Binnen- en Buitenhavens' en het 'Sloegebied' doen wij geen uitspraken. In deze laatste twee wijken met veel bedrijvigheid en industrie wonen nauwelijks tot geen inwoners.

verdachte jongeren in Vlissingen hoog en is dit zelfs het hoogst van alle gemeenten in Nederland. Bovendien gaat het bij de gepleegde misdrijven vaak om typische jeugdcriminaliteit zoals geweld, vernieling en beschadiging. Het veiligheidsvraagstuk lijkt vooral te spelen in de Binnenstad. In deze wijk zijn, naast grote onveiligheidsgevoelens, ook de criminaliteitscijfers en slachtofferschapcijfers hoog en is het vertrouwen in de politie laag.

De cijfers rond veiligheid zijn in de meeste andere wijken (hoewel we dit voor het Middengebied niet kunnen bepalen) vrij gemiddeld. Het aantal misdrijven in Vlissingen dat wordt geregistreerd door de politie komt overeen met het landelijk gemiddelde en de zelfgerapporteerde slachtoffercijfers zijn vergelijkbaar met die van ander stedelijk gebied in Zeeland.

Vlissingen doet het minder goed op het gebied van arbeidsparticipatie. Op het thema arbeid scoort de gemeente Vlissingen minder gunstig dan veel andere gemeenten in Nederland. Dit blijkt zowel uit onze enquête Leven in Zeeland alsook uit de regionale monitor brede welvaart van het CBS. De arbeidsparticipatie onder de beroepsgeschikte bevolking is relatief laag en de werkloosheid ligt boven het landelijk gemiddelde. Vooral de Binnenstad, de wijk Lammerenburg en Oost-Souburg scoren minder goed op deze indicatoren van arbeid.

De gemeente beschikt vooralsnog over relatief beperkt aanpassingsvermogen innovatie. In vergelijking met andere regio's in Nederland, lijkt de gemeente Vlissingen lager te scoren op het vermogen om zich aan te passen aan technologische uitdagingen. Dit komt met name door de mensen die aan het arbeidsproces deelnemen. Zo is het jeugdpotentieel onder de werkenden relatief klein en is het aandeel hbo- en wo-geschoolden binnen de werkzame beroepsbevolking beperkt. Kijken we aan de kant van de ondernemingen dan zien we dat zowel de bedrijvendynamiek als het aandeel zelfstandigen vergelijkbaar is met het landelijk gemiddelde.

Meer burencontact en inzet voor de wijk in Binnenstad en Lammerenburg. De inwoners van de Binnenstad en de wijk Lammerenburg hebben bovengemiddeld veel contact met hun buren. Ook zetten zij zich relatief vaak in voor het verbeteren van de eigen leef- en woonomgeving. Voor de Binnenstad hangt dit mogelijk samen met de zorgen die inwoners hebben over de leefbaarheid en veiligheid in hun wijk (zie ook onze conclusie rond veiligheid hierboven). In Oost-Souburg is het daarentegen minder goed gesteld met de maatschappelijke betrokkenheid en het burencontact; inwoners in deze wijk geven aan minder contact met de buren te hebben en minder actief te zijn als vrijwilliger, mantelzorger en/of actief te zijn voor het verbeteren van de eigen leef- en woonomgeving.

Veel inwoners in een kwetsbare positie, met name in de Binnenstad. Onze analyses laten zien dat bijna een kwart van de inwoners in Vlissingen kampt met twee of meer signalen van kwetsbaarheid. Het gaat daarbij vooral om eenzaamheid in combinatie met het ervaren van een matige of slechte gezondheid, het hebben van fysieke beperkingen en/of het verkeren in een uitkeringspositie. Vooral in de Binnenstad van Vlissingen wonen relatief veel kwetsbare inwoners.

Hoge uitstoot van fijnstof en broeikasgassen. Evenals in de rest van Zeeland, is de uitstoot van fijnstof en broeikasgassen hoog in Vlissingen. Hoewel we met onze onderzoeksgegevens geen verdere uitspraken kunnen doen over het Middengebied, laten registratiecijfers zien dat fijnstofconcentraties met name groot zijn in deze wijk. Ook over andere onderdelen van de natuurlijke leefomgeving zijn inwoners in Vlissingen kritisch, zoals over de hoeveelheid openbaar groen, het buitengebied en de ervaren overlast van industrie, verkeer en bedrijven.

Hoge brede welvaart in Paauwenburg-Westduin. Hoewel de brede welvaart zoals de inwoners van Vlissingen die ervaren, relatief laag is in Vlissingen, geldt dit niet voor de brede welvaart in de wijk Paauwenburg-Westduin. Deze wijk scoort onder de wijken in Zeeland hoog op deze maatstaf voor kwaliteit van leven. Op bijna alle thema's van brede welvaart - te weten: wonen, bereikbaarheid, veiligheid, milieu en welzijn - scoort de wijk boven het Zeeuws gemiddelde.

De weg vooruit

Bij brede welvaart gaat het erom dat de economische, sociale en ecologische ontwikkelingen in de regio met elkaar in balans zijn. Brede welvaart is niet één knop waaraan gedraaid kan worden. Het inzetten op het één kan gevolgen hebben op het ander. Illustratief voor dit fenomeen is bijvoorbeeld de situatie rond toerisme in Zeeland; voor de economie en de werkgelegenheid is meer toerisme wenselijk, maar voor de leefbaarheid, met name in kleine kernen, kan dit problematisch zijn. Alle indicatoren van brede welvaart grijpen dus in elkaar.

Het strekt tot de aanbeveling om als gemeente te bestendigen wat goed gaat in de gemeente (alsook wat hoog wordt gewaardeerd door de inwoners). Voor de gemeente Vlissingen valt bijvoorbeeld te denken aan het voorzieningenniveau, de goede bereikbaarheid van de voorzieningen, de relatief hoge scores op het subjectief welzijn van de inwoners en de tevredenheid van de inwoners met de eigen woning. Ook blijkt uit ons onderzoek dat, ondanks de aandachtsgebieden die er zijn, Vlissingen wordt gezien door de eigen inwoners als een goede omgeving om in op te groeien en oud in te worden. Dit zijn zaken die gekoesterd dienen te worden.

Verder kan specifiek beleid gericht worden op aspecten die in de gemeente laag scoren en/of die lager scoren dan in andere, vergelijkbare (stedelijke) regio's. Dit kan het huidige ingestoken beleid onderstrepen en/of het aanpassen van beleid wenselijk maken. Op basis van onze bevindingen zien we vier aandachtsgebieden voor de gemeente.

Benodigde basis voor delta-innovatie

Het eerste aandachtspunt focust zich op het versterken van de innovatiekracht van de gemeente. Dit is ook een belangrijke ambitie van de gemeente zelf. Zo stelt de gemeente in haar strategische visie dat ze de 'hotspot' wil zijn voor delta-innovatie met daarbij aandacht voor water, maritiem, veiligheid, energie en voedsel (Gemeente Vlissingen, 2021). Uit onze analyses blijkt dat de gemeente, als het gaat om samenstelling van inwoners en werknemers, nog kan bouwen aan een betere basis voor (technologische) innovaties. Momenteel lijkt het aanpassingsvermogen aan vernieuwingen nog beperkt vanwege de leeftijdsopbouw (veel ouderen) en het opleidingsniveau (weinig hbo- en wo-geschoolden) van de inwoners.

Tegelijkertijd zijn de mogelijkheden tot complexe, technologische vernieuwingen er wel degelijk. Zo zijn innovaties nodig voor met name grote transities in de (maak)industrie en in de landbouw, bosbouw en visserij; oftewel in sectoren die groot zijn in de regio. Om het aanpassingsvermogen ten aanzien van innovatie in Vlissingen te vergroten is het blijven inzetten op behoud en werven van studenten en jonge, hoopopgeleide werknemers belangrijk. Ook ontwikkelingen rond het Delta Climate Center, waarbinnen onderwijs, onderzoek, bedrijfsleven en overheid gaan samenwerken aan delta-innovaties, bieden kansen. Verder kan gedacht worden aan stimuleren van de doorstroom van mbo naar het hbo en wo om zodoende de groep aan potentiële innovators in Vlissingen te vergroten. Ook kan kritisch worden gekeken naar de bedrijven die de gemeente wenst aan te trekken of te ondersteunen, door met name positieve aandacht te geven aan bedrijven met hoge investeringen en ambities rond innovatie en duurzaamheid.

Aandacht voor milieu

Het tweede aandachtspunt sluit aan bij het vorige punt rond het aantrekken van duurzame bedrijven. Uit onze analyses blijkt dat de uitstoot van broeikasgassen en fijnstof hoog is in Vlissingen en zelfs tot de hoogste uitstootpercentages van Nederland behoort. Aandacht voor het verduurzamen van de industrie en het reduceren van de emissie door weg- en waterverkeer helpt om de uitstoot te verlagen.

Naast aandacht voor uitstoot, verdienen ook andere milieuaspecten aandacht in de gemeente. Veel inwoners geven aan dat ze groen-voorzieningen belangrijk vinden en geven huidige groenvoorzieningen een laag cijfer. Het aanleggen van meer groen, bijvoorbeeld in de meest stedelijke wijken van Vlissingen, lijkt in de ogen van de inwoners een voor de hand liggende maatregel. Parken en plantsoenen kunnen bovendien indirect bijdragen aan de positieve gezondheid in de regio, omdat het uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en ontspannen.

Ook de verbinding tussen de stad en het buitengebied kan versterkt worden. Het gebied rond het industriegebied van Vlissingen en in de omgeving van Ritthem biedt mogelijkheden tot de aanleg van natuurstroken. Ook het verder inzetten op de samenwerking en wisselwerking tussen Vlissingen en de gemeente Veere kan helpen waarbij Veere profiteert van de voorzieningen in de stad; terwijl de inwoners van Vlissingen profiteren van de natuurlijke omgeving in de gemeente Veere (hoewel de hoeveelheid hoogwaardige natuur in Zeeland, ook in de gemeente Veere, niet groot is ten opzichte van veel andere regio's in Nederland, zie ook de conclusies van het hoofdonderzoek Leven in Zeeland 2021).

Werken aan verbondenheid en vertrouwen

Een derde denkrichting gaat over het stimuleren van de verbondenheid van de Vlissingse inwoner met de eigen wijk en, misschien nog wel het belangrijkst, met publieke instituties. De verbondenheid met de wijk ligt in veel wijken van Vlissingen laag. Ook is het vertrouwen in publieke instituties over het algemeen laag, zeker als het gaat om het vertrouwen in het gemeentelijk bestuur.

Eerder onderzoek toont aan dat verbondenheid, vertrouwen en veiligheidsgevoelens onder inwoners vergroot kunnen worden door de identificatie van inwoners met hun wijk te versterken (Van Stokkom & Toenders, 2009). Deze identificatie kan versterkt worden door de aantrekkelijkheid en de gebruikswaarde van de wijk te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan het opknappen van huizen, het behouden en vernieuwen van voorzieningen en het aanleggen van meer groen (zie ook relatie tot het tweede aandachtspunt hierboven).

Daarnaast kan kleinschalige bedrijvigheid in de wijk, welke 'vanuit huis' wordt gestart, gestimuleerd worden. Het gaat dan om kleine winkeliers of creatieve bedrijfjes die lokaal georiënteerd zijn; deze bedrijven oefenen een sociale-controlefunctie uit en kunnen een ontmoetingsfunctie in de wijk vervullen. Bovendien biedt dit type ondernemerschap (nieuwe) arbeidsmarktkansen voor inwoners die niet hbo of wo geschoold zijn. Verder kan het gesprek tussen bewoners worden georganiseerd met de insteek om belevenissen en ervaringen in de wijk met elkaar te delen om op die manier een gezamenlijke identiteit te creëren. Het gaat er dan met name om dat inwoners zich zodoende meer eigenaar voelen van het woongebied waardoor ook wijkproblemen (zoals veiligheid en kwetsbaarheid) eerder in gezamenlijkheid worden opgepakt.

Evenredige verdeling van brede welvaart

De vierde denkrichting gaat over de evenredige verdeling van brede welvaart onder de inwoners en wijken van Vlissingen. We zien in ons onderzoek namelijk op dit vlak grote verschillen tussen de wijken. Het meest typerend is het contrast tussen de wijk Paauwenburg-Westduin (relatief hoge brede welvaart) en de Binnenstad (relatief lage brede welvaart). In ons hoofdonderzoek 'Leven in Zeeland 2021' lieten we zien dat brede welvaart ook ongelijk verdeeld is tussen inwonersgroepen. Zo ervaren inwoners met een stapeling van problemen (bv. financiële problemen en gezondheidsproblemen) doorgaans minder brede welvaart. De wijkverschillen in Vlissingen zullen deels verklaard worden door de bevolkingssamenstelling van de wijk.

In de nabije toekomst zal de druk op gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein toenemen. Eén van de oorzaken is de (dubbele) vergrijzing; er komen meer ouderen én de ouderen die er zijn worden steeds ouder. Ook hebben we te maken met de nasleep van de Covid-19-pandemie, is het aantal betaalbare woningen beperkt en neemt de migratie vanuit andere landen toe.

Het is belangrijk om oog te hebben voor de het relatieve grote (en toenemende) aantal kwetsbaren, met name in de Binnenstad van Vlissingen. Bij kwetsbaarheid zijn problemen vaak met elkaar verweven. Het is daarom van belang om verbinding te leggen tussen verschillende beleidsafdelingen van de gemeente, zoals tussen het armoedebeleid, onderwijsbeleid en leefbaarheidsbeleid. Verder dient de samenwerking tussen hulp- en zorgaanbieders te worden aangemoedigd. Een mooi voorbeeld, dat aansluit bij het creëren van gezamenlijke

verantwoordelijkheid en samenwerking, is de ontwikkeling rond de Kerngezond-centra in de gemeente Vlissingen. Goede communicatie, duidelijke afspraken over verantwoordelijkheid en regie alsook het ter beschikking stellen van voldoende financiële middelen zijn cruciaal om een goed sociaal vangnet voor inwoners te garanderen, ook voor die in Vlissingen.

Brede welvaart als basis voor beleid

Brede welvaart zorgt voor een breed perspectief op hoe het gaat met de inwoners van de gemeente. Die brede blik leidt tot bewustzijn over welke zaken bijdragen aan de kwaliteit van leven én maakt dat er oog is voor dilemma's en spanningsvelden in de gemeente die vragen om scherpe keuzes. Met brede welvaart als uitgangspunt in beleid kan worden gewerkt aan een Vlissingen waarin het prettig wonen, werken en leven is. Niet alleen nu, maar ook voor toekomstige generaties.

Referenties

Gemeente Vlissingen. (2021). *Blik op de toekomst. Strategische visie 2040*. Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/vlissingenebee90/uploads/toekomstvisie_vlissingen_2040_definitief_0.pdf?cb=ttBc5BVl

Van Stokkom, B.A.M. & Toenders, N. (2009). *De sociale cohesie voorbij. Actieve burgers in achterstandswijken*. Amsterdam: Pallas.



Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording

Gebruikte gegevens

De gepresenteerde resultaten in de inhoudelijke vensters zijn, tenzij anders vermeld, gebaseerd op het bevolkingsonderzoek 'Leven in Zeeland 2021'; een grootschalig onderzoek onder bijna 13 duizend inwoners uit Zeeland van 16 jaar en ouder. De aanpak van het onderzoek staat beschreven in onze algemene onderzoeksverantwoording en is te vinden op onze website (HZ KCZS, 2022). Aanvullend op dit bevolkingsonderzoek hebben wij cijfers gebruikt uit de regionale monitor brede welvaart van het CBS (CBS, 2022).

Kleurcodering gemeente- en wijkprofiel

In deze rapportage zijn indicatoren uit Leven in Zeeland 2021 berekend voor de gemeente Vlissingen en vijf Vlissingse wijken[34]. In de presentatie van de cijfers staan de *verschillen met het Zeeuws gemiddelde* centraal. Met vijf kleuren geven wij aan of en in welke mate het cijfer van de gemeente gunstig dan wel ongunstig afwijkt van het Zeeuws gemiddelde[35].

Bij het gebruik van gegevens uit ons eigen bevolkingsonderzoek hebben wij een 'ongepaarde t-toets' uitgevoerd om te bepalen of een gevonden verschil op toeval berust of dat er écht een verschil bestaat tussen de gemeente/wijk en het Zeeuws gemiddelde. Als uit de toets van Levene bleek dat de varianties verschilden ($p<0,05$) dan is de bijbehorende en correcte t-toets gebruikt. De kritische waarde voor t is afhankelijk van het aantal vrijheidsgraden. Hoewel deze kritische waarde dus per toets verschilt, lag de kritische t-waarde voor een tweezijdige toetsing bij een overschrijdingskans van respectievelijk 20 procent en 5 procent doorgaans op 1,96 en 1,282. In de onderstaande tabel staat de indeling van de categorieën naar de gebruikte, kritische t-waarden.

[34] Het CBS onderscheidt acht wijken voor de gemeente Vlissingen. Voor de wijk 'Middengebied' presenteren wij geen cijfers, omdat daar te weinig inwoners hebben meegedaan aan het onderzoek (zie paragraaf 'Te lage respons'). Ook presenteren wij geen cijfers uit het bevolkingsonderzoek voor twee wijken met voornamelijk bedrijven- en industrieterrein, te weten: de wijken 'Binnen- en Buitenhavens' en 'Sloegebied'.

[35] Voor een deel van de indicatoren kan een vergelijking worden gemaakt tussen Zeeland en de rest van Nederland. Dit kan gedaan worden via de Regionale monitor brede welvaart van het CBS (CBS, 2022).

Bij het gebruik van gegevens uit externe bronnen (met name register-data), hebben wij indexcijfers berekend om zodoende de categorieën te bepalen. Hoewel een gevonden verschil bij registratiecijfers een daadwerkelijk verschil betekent, hebben wij indexcijfers gebruikt om gemeenten en wijken in te delen. Bij het berekenen van de indexcijfers hebben we de waarde voor de provincie Zeeland op 100 gesteld. Ook de indeling van de categorieën naar de gevonden indexcijfers staan in onderstaande tabel[36].

Tabel Berekening categorieën van afwijking van het Zeeuws gemiddelde

Categorie	Grenzen t-waarde (gebruikt bij surveygegevens 'Leven in Zeeland')	Grenzen indexcijfers (gebruikt bij externe gegevensbronnen, met name registratiegegevens)
Ongunstiger dan het Zeeuws gemiddelde	< -1.96	< 70
Een beetje ongunstiger dan het Zeeuws gemiddelde	-1.96 tot -1.282	70 tot 90
Rond het Zeeuws gemiddelde	-1.282 tot 1.282	90 tot 110
Een beetje gunstiger dan het Zeeuws gemiddelde	1.282 tot 1.959	110 tot 130
Gunstiger dan het Zeeuws gemiddelde	>=1.96	>=130

Noot: als we een vergelijking maken op gemeenteniveau dan hebben wij het cijfer van de gemeente afgezet tegen het gemiddelde cijfer van de overige Zeeuwse gemeente. Als we een vergelijking maken op wijkniveau dan hebben we het cijfer van de wijk afgezet tegen het gemiddelde cijfer voor Zeeland.

Te lage respons

Niet voor alle wijken in Zeeland hadden wij bruikbare surveygegevens en/of registerdata. Als het gaat om de bruikbaarheid van de survey-gegevens van Leven in Zeeland dan hebben wij enkele criteria gebruikt om te bepalen of cijfers van een wijk gepresenteerd konden worden. Voor sommige wijken geldt immers dat te weinig inwoners hebben meegedaan aan het bevolkingsonderzoek waardoor er voor deze wijken geen betrouwbare uitspraken gedaan kunnen worden.

Wij presenteren alleen gegevens van een wijk als[37]:

- Het aantal respondenten op minimaal 30 ligt voor wijken met minder dan 200 inwoners.
- De respons in de wijk minimaal 20% is.

Voor de gemeente Vlissingen geldt dat de wijk 'Middengebied' een te lage respons had. De respondenten uit het Middengebied zijn wel meegenomen en -gewogen voor het beeld van brede welvaart in de gemeente als geheel. Verder presenteren wij geen gegevens voor de industrie- en bedrijventerreinen Binnen- en buitenhavens en Sloegebied, tenzij over deze terreinen registerdata beschikbaar zijn (bijvoorbeeld via het CBS).

[36] Deze grenzen komen overeen met de grenzen zoals de gemeente Rotterdam hanteert in haar wijkprofiel (Gemeente Rotterdam, 2022).

[37] Criteria mede gebaseerd op de gehanteerde criteria voor de wijk- en buurtmonitor in 's-Hertogenbosch (O&S Den Bosch, 2021).

Referenties

CBS. (2022, december). *Regionale Monitor Brede Welvaart*. Centraal Bureau voor de Statistiek https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart

Gemeente Rotterdam. (2022). *Wijkprofiel Rotterdam 2022*. https://wijkprofiel.rotterdam.nl/nl/2022/rotterdam

HZ KCZS. (2022, maart). *Leven in Zeeland 2021 - Onderzoeksverantwoording*. HZ - Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving. https://publicaties.kczs.nl/leven-zeeland-2021

O&S Den Bosch. (2021, juni). *Uitlegdocument wijk- en buurtmonitor 2020*. Gemeente 's-Hertogenbosch, Onderzoek & Statistiek. https://www.s-hertogenbosch.nl/wijkenbuurtmonitor



Colofon

Leven in de Vlissingen

Auteurs
Ruben De Cuyper, Luc Verschuren en Emma Duvekot

Met dank aan
Alle geïnterviewden en contactpersonen bij de Zeeuwse gemeenten

Klankbordgroep
Bart Pouwer en Eveline Roest de Jong (gemeente Vlissingen)

Veldwerk
I&O Research

Grafische vormgeving
Janca Huysmans | graphicjam.nl

Beelden
AVdienst HZ University of Applied Sciences
Luc Verschuren

Uitgave
HZ Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving, september 2023

kczs.nl